

การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ
ของ
นางสาววีราภรณ์ ้วยวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและจัดการ
การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มีนาคม 2549

นางสาววีราภรณ์ ้วยวัฒน์. (2549). *การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช*. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์สุภาพร สุขสีเหลือง.

การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. ประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. วิเคราะห์วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นทางธรรมชาติของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาลง
 - แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นด้านวัฒนธรรม คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร
 - แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นด้านงานประเพณีที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ประเพณีสารทเดือนสิบ
 - กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น คือ การเล่นน้ำตก
 - การบริการที่เป็นจุดเด่น คือ ที่พัก ร้านอาหาร (อาหารประจำถิ่น) รถประจำทาง
2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาจังหวัด นครศรีธรรมราชของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวมีดังนี้
 - 2.1 จุดแข็งของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของภาคใต้ รองลงมาคือมีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายและสำคัญของภาคใต้
 - 2.2 จุดอ่อนของจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อขจัดความยากจน
 - 2.3 โอกาสในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ มีโอกาสในการพัฒนาด้านระบบส่งเสริมสินค้าทางการเกษตรมากขึ้น
 - 2.4 อุปสรรคของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่สำคัญที่สุด คือ มีการกีดกันทางการค้า

3. ผลการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

มีดังนี้

3.1 วิสัยทัศน์ที่สำคัญ คือ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้

3.2 ยุทธศาสตร์ คือ เป็นศูนย์กลางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและชุมชน

เข้มแข็ง

AN ANALYSIS ON STRATEGIC PLANNING AND SUGGESTION FOR
SUSTAINABLE ECOTOURISM DEVELOPMENT : CASE STUDY OF
NAKHON SRITHAMMARA PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
MISS WEERAPORN WAIYAWAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University
March 2006

Weeraporn Waiyawat. (2006). *An Analysis on Strategic Planning and Suggestion for Sustainable Ecotourism Development : Case Study of Nakhon Srithammarat Province*. Master's Project. M.Sc. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc.Prof. Supaporn Suksrilueng.

A strategic planning analysis and a guideline proposal for sustainable ecotourism development: a case study in Nakhon Srithammarat Province. The research had fixed on 3 objectives:

1. To Assess the tourism resource.
2. To Analyse the sample group opinions on SWOT analysis (Strength, Weakness, Opportunity and Problem) of Nakhon Srithammarat Province.
3. To Analyse Visions and Strategy of Ecotourism Planning of Nakhon Srithammarat Province.

The research results are the followings :

1. The result of the resource audit of tourism resource assessment is Khao Luang National Park. For a well-known cultural tourism area it is Wat Pra Mahatatu Woramahaviharn, and another impressive tradition of Nakhon Srithammarat Province. That has maintained in Buddhist festival in the 10th month of every year. Apart from these a trendy tourist activity, swim under beautiful waterfalls. The service resources that also should mention here are rental accommodations, available food shops (have been serving tourist typical southern food) and enough public transportation.

2. The results of SWOT analysis assessment about the provincial development by government officials and entrepreneurs are :

2.1 The strength of Nakhon Srithammarat Province is the important food production center of the south and there are varieties of ecotourism resources in the minority.

2.2 The weakness of Nakhon Srithammarat Province is about lacking integrated strategic planning for fighting poverty

2.3 The opportunity of Nakhon Srithammarat Province development is dealing with more agriculture produce promotion systems.

2.4 The problem of Nakhon Srithammarat Province which is the most important is the Trade impediment.

3. The results of Vision and strategic assessment of Nakhon Srithammarat development are :

3.1 It will become a learning centre of the south.

3.2 The most important strategic Ecotourism Planning is to be the center of education, religion, art, culture and strong community.

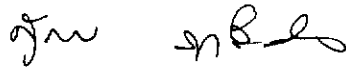
การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

สารนิพนธ์
ของ
นางสาววิราภรณ์ วัยวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและจัดการ
การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มีนาคม 2549

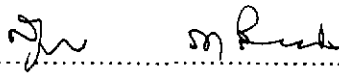
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

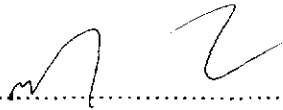
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

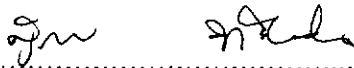
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

คณะกรรมการสอบ

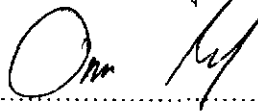
(อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

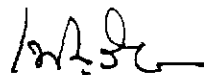
กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิ์สุข)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จิระเดชากุล)

วันที่ 10 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วย ความกรุณาของ รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยฉบับนี้ด้วยความห่วงใย นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสำเร็จสมบูรณ์จนเป็นสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ และอาจารย์ ดร.อรณพ โพธิสุข รวมทั้ง อาจารย์ ดร.ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพของเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐบาล และเจ้าของผู้ประกอบการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชนรวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ภายในจังหวัดนครราชสีมา และยังมีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จนกระทั่งการวิจัยสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา อาจารย์ทุกท่าน คุณกิตติศักดิ์ วัยวัฒน์ พี่ชาย และนายแพทย์รังสิต ทองสมัคร ที่ให้กำลังใจ และกรุณาให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านต่างๆ มาโดยตลอดจนสำเร็จลุล่วงหากผลการวิจัยฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัย ณ ที่นี้ด้วย

วีราภรณ์ วัยวัฒน์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
	ความสำคัญของการวิจัย	2
	ขอบเขตของการวิจัย	2
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	2
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
	ข้อจำกัดของการวิจัย	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	วิวัฒนาการการท่องเที่ยว	6
	แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	13
	แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน ประเทศไทย	15
	แนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)	16
	แนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	17
	การพัฒนาที่ยั่งยืน	24
	แผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ	27
	การวางแผนยุทธศาสตร์	30
	ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ.2547-2550	32
	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ 2547 จังหวัดนครศรีธรรมราช	33
	เทคนิค SWOT	43
	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA)	47
	ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช	48
	ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช	52
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	59
	การประเมินและตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit)	59
	การสร้างแบบสอบถาม	59
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	59
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	63
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
4	ผลการวิเคราะห์	67
	ผลการประเมินตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit)	67
	ข้อมูลพื้นฐาน	68
	แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช	72
	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช	72
	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	76
	อุทยานแห่งชาติเขาลง	85
	น้ำตกกรุงชิง	93
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
	ผลการศึกษาค้นคว้า	97
	แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	146
	แนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์	148
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	156
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	156
	วิธีการดำเนินการศึกษา	156
	การวิเคราะห์ข้อมูล	157
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	157

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) อภิปรายผล	162
ข้อเสนอแนะ	169
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	172
บรรณานุกรม	173
ภาคผนวก	179
ภาคผนวก ก	180
ภาคผนวก ข	205
ประวัติย่อผู้วิจัย	208

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงยุทธศาสตร์ “เศรษฐกิจยั่งยืนทุกท้องถิ่น”	34
2	แสดงยุทธศาสตร์ “ศูนย์กลางภูมิภาคที่น่านิยม”	36
3	แสดงการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม SWOT ANALYSIS นครศรีธรรมราช พ.ศ.2547-2550	44
4	แสดงโครงการพัฒนาบริหารการจัดการท่องเที่ยว	45
5	แสดงโครงการพัฒนาเครือข่ายและวิจัยการท่องเที่ยว	47
6	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก	60
7	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช (N = 400)	98
8	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่เป็นจุดเด่น ในจังหวัดนครศรีธรรมราชของภาครัฐ ผู้ประกอบการ เอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว	101
9	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม /ประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และ ผู้ประกอบการเอกชน	103
10	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของของการประเมินงานประเพณีที่เป็น จุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของนักท่องเที่ยว ประชาชน ท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน	105
11	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน	107
12	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการ ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน	109

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

13	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็ง ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว.....	111
14	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนของ จังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว	114
15	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อโอกาสของ จังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว	116
16	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรค ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว	118
17	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินวิสัยทัศน์หรือ ความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 5 ปีข้างหน้าของ บุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว.....	121
18	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินยุทธศาสตร์ใน การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ เอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว.....	123
19	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินกลยุทธ์ในการพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ เอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว	125
20	แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการประเมินเป้าประสงค์ในการพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช	127
21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินการมีส่วนร่วมใน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค	129

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
22	แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการประเมินที่พักและร้านอาหาร	131
23	แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	133
24	แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว	135
25	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชด้านเบ็ดเตล็ดของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว	137
26	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว	139
27	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	144
28	แสดงข้อเสนอแนะของบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช (n = 400)	145
29	ยุทธศาสตร์ "พัฒนาการท่องเที่ยวสู่อารยธรรมนครศรีธรรมราช"	149
30	ยุทธศาสตร์ "รู้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น"	150
31	ยุทธศาสตร์ "นครศรีธรรมราชดินแดนแห่งพุทธศาสนา"	150
32	ยุทธศาสตร์ "นครศรีธรรมราชธรรมชาติบริสุทธิ์"	151
33	ยุทธศาสตร์ "พัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว"	152
34	ยุทธศาสตร์ "เที่ยวไปกินไป"	153
35	ยุทธศาสตร์ "วัฒนธรรมเข้มแข็ง"	154
36	ยุทธศาสตร์ "ธุรกิจสัญจร"	155

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย	5
2 รูปแบบการท่องเที่ยว	15
3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาวisataขึ้นจังหวัดนครศรีธรรมราช	49
4 การวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์นครศรีธรรมราช	50
5 ภาพภูมิทัศน์ราชดำเนิน เส้นทางไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถาน	74
6 ด้านหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช	74
7 บริเวณด้านข้างของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช	75
8 ความสวยงามและควมมีระเบียบของสถานที่	75
9 เจดีย์องค์พระบรมสารีริกธาตุรูปทรงลังกา	78
10 ความสวยงามของพระบรมธาตุเจดีย์	78
11 อีกมุมหนึ่งของพระบรมธาตุเจดีย์	79
12 บริเวณด้านหน้าของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	79
13 ลานด้านหน้าก่อนเข้ามัสการพระบรมธาตุ	80
14 พระพุทธรูปเรียงรายภายในวิหารเขียน	80
15 นักท่องเที่ยวกำลังจะเข้ามัสการพระบรมธาตุ	81
16 รั้วที่เชื่อมกันว่าดีเพื่อเป็นการสะอาดเคราะห	81
17 นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นร่วมกิจกรรมเข้าพรรษา	82
18 นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นมัสการพระพุทธรูปบูชา	82
29 อีกมุมหนึ่งของพระวิหารในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	83
20 เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ของวัด	83
21 แท่นศิลาจารึกที่ตั้งโชว์ไว้ในพิพิธภัณฑ์ของวัดบริเวณวิหารโพธิลังกา	84
22 นักท่องเที่ยวกำลังเข้ามัสการองค์พระมหาธาตุวรมหาวิหาร	85
23 ความสวยงามของยอดเขาหลวง	87
24 บรรยากาศตอนเช้าของยอดเขาหลวง	88
25 ดันไทรใหญ่บริเวณหน้าอุโบสถวัดไทรน้อย	89
26 กิจกรรมการเดินป่าของนักท่องเที่ยว	90

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
27 นักท่องเที่ยวที่สนใจส่องนก	91
28 บ้านไผ่สามชั้นของทางขึ้นเขาหลวง เดิมเป็นยุทธศาสตร์ที่ผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ใช้ซุ่มโจมตีทหารฝ่ายรัฐบาล	92
29 บรรยากาศความสวยงามของธรรมชาติที่เกินบรรยาย	92
30 ความสวยงามของน้ำตกกรุงชิง	95
31 ความสุขของผู้ที่ชื่นชอบน้ำตก	95
32 ใบไม้และดอกไม้บนนาพันธุ	96
33 แสดงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช	102
34 แสดงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดเด่นของ จังหวัดนครศรีธรรมราช	104
35 แสดงงานประเพณีของจังหวัดนครศรีธรรมราช	106
36 แสดงกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช	108
37 แสดงการบริการที่มีให้ท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช	110
38 แสดงจุดแข็งของจังหวัดนครศรีธรรมราช	113
39 แสดงจุดอ่อนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	115
40 แสดงโอกาสในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช	117
41 อุปสรรคในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช	120
42 แสดงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในอีก 5 ปี ข้างหน้า	122
43 แสดงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช	124
44 แสดงกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช	126
45 แสดงเป้าประสงค์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในอีก 5 ปีข้างหน้า	128
46 แสดงเป้าประสงค์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในอีก 5 ปี ข้างหน้า	130
47 แสดงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภค	132
48 แสดงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเรื่องการจัดการท่องเที่ยว	134
49 แสดงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	136
50 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านเบ็ดเตล็ด	138

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
51 แสดงบทบาทของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	141
52 บทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	142
53 บทบาทของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	143

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวสามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาและสร้างรายได้จากการขายสินค้าและบริการให้แก่ประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทดแทนการตกต่ำของภาคเกษตร สามารถชดเชยภาวะการผันผวนการการค้าของประเทศ นอกจากนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังเป็นการส่งเสริมสร้างงานกระจายรายได้สู่ภูมิภาค

แต่เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งมีการขยายตัวตลอดเวลาและมีความเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมอื่นอีกหลายด้านทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม จึงทำให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งในการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเมื่อมองโดยภาพรวมแล้วย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมแต่ขณะเดียวกันก็มีผลกระทบทางด้านลบต่อทรัพยากรภายในประเทศและสิ่งแวดล้อมที่ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่ยั่งยืน ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตขาดความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ศิลปกรรม และวัฒนธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต

การจัดการการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมักประสบปัญหาระหว่างการพัฒนากับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมการพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางที่ประสานการพัฒนากับการอนุรักษ์นั้นได้มีความพยายามโดยตลอดด้วยการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาที่ดำเนินการอย่างรอบคอบ ตรงตามหลักวิชาการ แต่ในการดำเนินการที่ผ่านมา ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพด้วยสาเหตุหลายประการ สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความสับสนในการพัฒนาระหว่างความต้องการทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์ และขาดการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545 : 1)

โดยภาวะการณ์ปัจจุบันเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงโดยเฉพาะในกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปัจจุบันและอนาคต อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชก็ประสบกับปัญหาดังกล่าวเช่นกัน คือมีการจัดการในรูปแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้นและส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการของภาครัฐหรือเอกชนที่ยังไม่เหมาะสมและยังไม่สำเร็จลุล่วง ดังนั้นรัฐบาลจึงได้หาแนวทางในการบริหารประเทศแนวใหม่ โดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการบริหารการจัดการแบบบูรณาการขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยได้เลือก

ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนกรณีศึกษา : จังหวัดนครศรีธรรมราช” และเพื่อเป็นการอนุรักษ์และดำรงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. วิเคราะห์วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะนำมาเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจะได้ขยายผลการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความเหมาะสมในการเป็นพื้นที่นำร่อง เพราะมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านการเกษตร และมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม จึงน่าจะเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนเป็นอย่างดี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แผนงานยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ภาคเอกชน เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น โรงแรม ร้านอาหาร บริการรถรับจ้าง เป็นต้น
3. ผู้นำชุมชน และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว เช่น อบต. เทศบาล
4. นักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. บุคลากรภาครัฐ จำนวน 100 คน
2. เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน จำนวน 100 คน
3. ผู้นำชุมชนและประชาชน จำนวน 100 คน
4. นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 100 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

- เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 9,942.50 ตารางกิโลเมตร 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 170 ตำบล ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น (กลุ่มข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. 2547 . (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nakhonsithammarat.go.th/location.php>. วันที่สืบค้น 19 กันยายน 2547).

- การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวเนื่องจากผู้วิจัยมีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาและงบประมาณเหตุนี้ จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตัวแทนของประชากร ซึ่งทำให้ไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : จังหวัดนครศรีธรรมราช” ที่ควรให้คำจำกัดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันมีดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติเพื่อเดินทางไปอยู่ที่อื่นเพียงชั่วคราว อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น เพื่อผ่อนคลายเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อศึกษาศิลปะ วัฒนธรรมหรือเพื่อนันทนาการ และกระทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างไปจากสิ่งแวดล้อมเดิมที่ดำรงชีวิตอยู่เป็นประจำ

2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และต้องคำนึงถึงประชาชนในท้องถิ่นให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีประชาชนยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการที่มุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

3. การพัฒนา (Development) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงให้ได้มาซึ่งความเจริญเติบโต ก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. **การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development)** หมายถึง การคุ้มครองและการอนุรักษ์ธรรมชาติรวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างระมัดระวัง

5. **การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism)** หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ วัฒนธรรมไว้นานที่สุด ใช้ประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด

6. **การบูรณาการ (Integration)** หมายถึง การบริหารที่ทุกส่วนขององค์กรยึดแผนและเป้าหมายรวมขององค์กรเป็นทิศทางในการดำเนินงานมุ่งสู่วิสัยทัศน์และผลสัมฤทธิ์ขององค์กร

7. **วิสัยทัศน์ (Vision)** หมายถึง ความมุ่งหวังอย่างกว้างขวางที่ระบุความมุ่งหมายที่พึงประสงค์ในอนาคตในช่วง 5 - 10 ปี

8. **พันธกิจ (Missions)** หมายถึง การกำหนดสิ่งที่จังหวัดต้องการจะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์หรือความมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยจะเกิดขึ้นหลังจากที่ทราบว่าจะจังหวัดต้องการอะไร

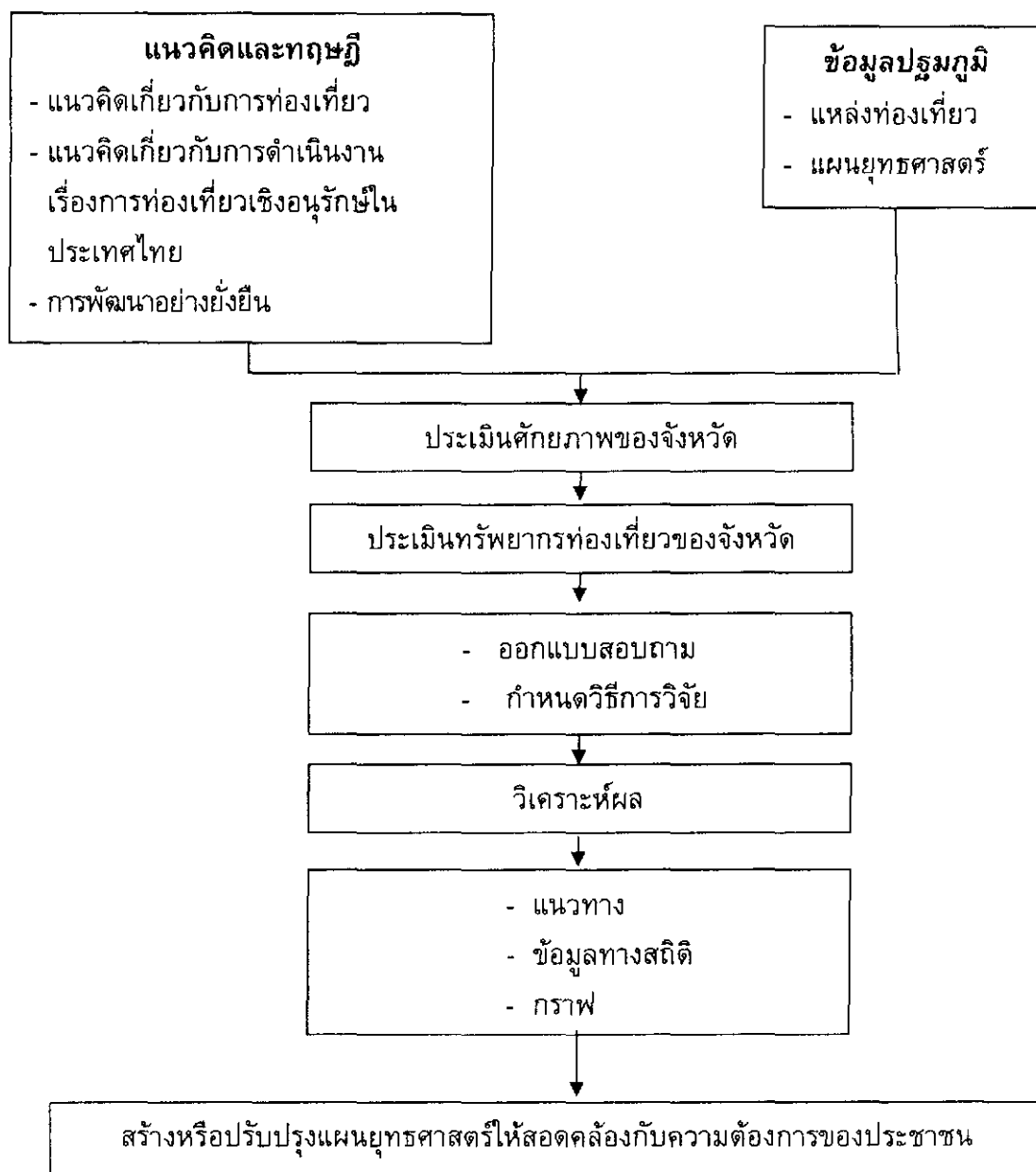
9. **เป้าประสงค์ (Goals)** หมายถึง จุดมุ่งหมายที่ตอบสนองวิสัยทัศน์

10. **การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic planning)** หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กรรวมทั้งกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าประสงค์

11. **การอนุรักษ์ (Conservation)** หมายถึง การสงวน การเก็บรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีคุณค่าและคุณภาพสูงสุดในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงกำหนดแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วิวัฒนาการการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทย
4. แนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
5. แนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
6. การพัฒนาที่ยั่งยืน
7. แผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ
8. การวางแผนยุทธศาสตร์
9. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547-2550
- 10. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ 2547 จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 11. เทคนิค Swot Analysis
- 12. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA)
- 13. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 14. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิวัฒนาการการท่องเที่ยว

วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

อาณาจักรสยามนับย้อนหลังตั้งแต่สมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และรัตนโกสินทร์ การเดินทางมีจุดประสงค์คล้ายคลึงกัน คือ เพื่อการเมือง การสงคราม และเพื่อธุรกิจ มีการเดินทางเพื่อแสวงบุญโดยไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีหลักฐานที่เป็นบทประพันธ์ประเภทนิราศ เรื่องต่าง ๆ เช่น นิราศประพาสธารทองแดง ของเจ้าฟ้ากุ้ง หรือ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ ในแผ่นดินของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ สมัยกรุงศรีอยุธยา นิราศภูเขาทอง ของพระศรีสุนทรโวหาร หรือสุนทรภู่ สมัยรัตนโกสินทร์ เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวของสามัญชนทั่วไปในอดีตนั้น วัดเป็นศูนย์กลางประการเดียวของการประกอบกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมอื่น ๆ ที่ดึงดูดให้ประชาชนเดินทางไปร่วมหรือเที่ยวชมกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งการ

พบปะญาติมิตร กิจกรรมเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมสืบต่อกันจนปัจจุบัน และการเดินทางท่องเที่ยวของประเทศไทยในยุคใหม่ ที่เป็นภาพค่อนข้างชัดเจนเริ่มในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

1.1 การเดินทางท่องเที่ยวสมัยรัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 4 พระสุนทรโวหารหรือสุนทรภู่ กวีเอกของโลก ได้รับงานนิราศไว้หลายเรื่องซึ่งได้พรรณาสถานที่ ทิวทัศน์ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตตามเส้นทางที่เดินทางผ่าน ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางโดยเรือ ท่านสุนทรภู่เดินทางไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนั้นเป็นการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น การเดินทางเพื่อการเมือง การสงคราม ในสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นช่วงเวลาที่ทำศึกสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน การเดินทางเพื่อธุรกิจในช่วงรัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 3 เมื่อยังทรงดำรงตำแหน่งเป็นพระเจ้าลูกยาเธอทรงมีพระปรีชาสามารถในเรื่องการค้า ทรงแต่งเรือสำเภาไปค้าขายที่ประเทศจีน และการเดินทางเพื่อแสวงบุญของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นพระเจ้าน้องยาเธอในสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงผนวช

ในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยเริ่มเปิดประเทศอย่างเป็นทางการ เมื่อไทยได้ลงนามในสนธิสัญญาเบาริ่งในปี พ.ศ. 2398 ยกเลิกการค้าผูกขาดในระบบพระคลังสินค้า มาเป็นเปิดการค้าเสรีมีสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นการเริ่มรากฐานของการท่องเที่ยวของไทยในยุคใหม่ โดยเฉพาะประเทศตะวันตก ชาวต่างประเทศเริ่มเดินทางเข้าออกประเทศไทยเพื่อดำเนินธุรกิจและการเมืองมากขึ้น พระองค์ได้ทรงจ้างชาวอังกฤษให้มาถวายการสอนภาษาอังกฤษแก่พระราชโอรสและพระราชธิดา ซึ่งเป็นพื้นฐานภาษาต่างประเทศที่สำคัญส่งผลให้รัชกาลที่ 5 ทรงส่งพระราชโอรสไปศึกษาในต่างประเทศ

1.2 ผู้นำแห่งการท่องเที่ยวไทย การท่องเที่ยวของประเทศไทยเริ่มเป็นระบบในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวหรือรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงเสด็จประพาสยุโรปเป็นเวลา 9 เดือน ใน พ.ศ. 2440 โดยเรือหลวง “ มหจักริ ” ซึ่งเป็นลักษณะการท่องเที่ยวแบบแกรนด์ทัวร์ มีการจัดเส้นทางก่อนการเดินทางอย่างชัดเจน จัดเตรียมอาหาร สถานที่พักแรม รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือน พระองค์ทรงเสด็จไปยัง เวนิส เจนีวา ตูริน ฟลอเรนซ์ โรม เวียนนา บูดาเปสต์ วอร์ซอร์ เซนต์ปีเตอส์เบิร์ก เอสเสน เฮก บรัสเซลส์ และปารีส ฯลฯ เป็นการสร้างสัมพันธไมตรี และเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศสยาม

สำหรับการท่องเที่ยวภายในประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงเสด็จประพาสกันไปตามหัวเมืองต่าง ๆ หลายหัวเมือง เพื่อเยี่ยมเยียนราษฎร และสำรวจสภาพทั่วไปของประเทศ ในโอกาสดังกล่าวพระองค์และคณะได้มีโอกาสสถานที่ทั้งโบราณสถาน และธรรมชาติในหัวเมืองต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่าพระองค์ทรงเป็นผู้นำในการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและระหว่างประเทศของประเทศไทย

1.3 ปฐมบทของการส่งเสริมการท่องเที่ยวประเทศไทย พระบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เมื่อทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ ทรงสนพระทัยเรื่องการท่องเที่ยว ได้ส่งเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยไปเผยแพร่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้จัดตั้ง

แผนกโฆษณาของรถไฟขึ้นในปี พ.ศ. 2467 เพื่อทำหน้าที่โฆษณา ประชาสัมพันธ์ประเทศไทย ให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศ และอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาเยือนประเทศไทย รวมทั้งการโฆษณาเผยแพร่ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จัก เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน การแลกเปลี่ยนเงิน ของที่ระลึก และอื่น ๆ สำนักงานท่องเที่ยวแห่งแรกตั้งอยู่ที่กรมรถไฟ ต่อมาย้ายไปที่สถานีรถไฟหัวลำโพงโดยมีหลวงถวิล เศรษฐพาณิชยการ เป็นผู้ร่วมดำเนินการ เมื่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงย้ายไปดำรงตำแหน่งเสนาบดี กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม งานส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ย้ายไปอยู่กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม โดยจัดเป็นแผนกหนึ่งและยังคงดำเนินการร่วมกับการรถไฟ มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ ถนนเจริญกรุง ปฏิบัติงานทางด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวและอบรมมัคคุเทศก์ ฯลฯ งานด้านนี้ดำเนินต่อมาโดยไม่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือ รัชกาลที่ 6 ได้ให้ความสนพระทัยในการท่องเที่ยวพระองค์ได้เสด็จเยือนหัวหินอยู่เสมอ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเยือนจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ และเสด็จเยือนประเทศต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2472-2474 ได้แก่ สิงคโปร์ ชวา บาห์ลี อินโด จีน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น แคนาดา และสหรัฐอเมริกา ซึ่งในระหว่างเวลานั้นธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศและรอบโลก กำลังเฟื่องฟู โดยการเดินทางท่องเที่ยวด้วยสมุทรขนาดใหญ่ และเส้นทางรถท่องเที่ยวนี้ได้อมาถึงกรุงเทพมหานครด้วย

พ.ศ. 2479 การส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเสนอโครงการบำรุงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไว้ 3 ประการ คือ งานโฆษณา ชักชวน นักท่องเที่ยว งานรับนักท่องเที่ยว และที่พักรวม ทั้งได้เสนอให้จัดเป็นรูปของสมาคมการท่องเที่ยว และยกร่างข้อบังคับของสมาคมไปประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาและมีมติรับหลักการของการบำรุงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเป็นเจ้าของเรื่องซึ่งกระทรวงพาณิชย์ ก็ได้มอบหมายให้กรมพาณิชย์ ซึ่งมีแผนกส่งเสริมพาณิชย์และท่องเที่ยวอยู่เป็นผู้ดำเนินการเรื่องนี้เรื่อยมา

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2482-2488 อิทธิพลของประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสลดน้อยลง ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มเข้าแทนที่ และมีบทบาทต่อภูมิภาคนี้ ในรูปความช่วยเหลือต่าง ๆ นักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเริ่มเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ผลจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้เกิดการพัฒนาเครื่องบินรบมาใช้ในเชิงพาณิชย์ในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารระหว่างประเทศและประเทศไทยได้เป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้

1.4 สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2492 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กรมโฆษณาการพิจารณาส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนที่พักอาศัยให้เช่าและโรงแรม ในขั้นแรกให้ดำเนินการถึงเรื่องการอำนวยความสะดวก ให้แก่ที่จะเดินทางมาจากต่างประเทศเพื่อเที่ยวชม “งานแสดงพิพิธภัณฑ์สรรพสินค้าตะวันออกไกล” ซึ่งจะเปิดการแสดงในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2493

ต่อมาได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมโฆษณาการที่จะพิจารณา วางโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีการตกลงระหว่างกรมโฆษณาการกับกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมในการโอนกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาขึ้นอยู่กับกรมโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรีและให้เรียกส่วนงานนี้ว่า “สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว”

พ.ศ. 2493 เมื่อกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวตื่นตัวมากขึ้น กรมโฆษณาการจึงได้ยกระดับฐานะสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว ขึ้นให้มีฐานะเทียบเท่ากอง เรียกว่า “สำนักงานท่องเที่ยว” ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมโฆษณาการให้สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2493 (ศรัญยา วรากุลวิทย์. 2546 : 81 - 83 ; อ้างอิงจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2539 : 46 - 49)

1. การท่องเที่ยวของประเทศไทยปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบัน

สำนักงานท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับกรมโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงสมัยรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นจึงแบ่งช่วงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2503-ปัจจุบัน เป็นช่วงระยะเวลาดังนี้

1. การเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

พ.ศ. 2503-2504 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีระหว่างปี พ.ศ. 2502-2506 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา และส่งเสริมอย่างจริงจัง แนวคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2501 ขณะที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พักรักษาตัวอยู่ ณ โรงพยาบาลวอลเตอร์ริด สหรัฐอเมริกา ท่านได้ศึกษากิจการท่องเที่ยวด้วยความสนใจ และดำริที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างจริงจัง เนื่องจากเล็งเห็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ที่จะได้รับจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งกำลังตื่นตัวอยู่ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมีทรัพยากรพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวอยู่แล้ว รวมทั้งคนไทยมีวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่น่าสนใจ และมีความเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป สิ่งเหล่านี้ล้วนดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนประเทศไทยทั้งสิ้น หากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

2. การจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว

ใน พ.ศ. 2502 เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ได้มุ่งพัฒนาประเทศและสร้างพจน์ของประเทศไทยให้เรียบร้อย ปลอดภัยปราศจากโจรผู้ร้าย การเมืองมีเสถียรภาพมั่นคง และเริ่มนำแผนเศรษฐกิจและสังคมมาใช้ในการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างประเทศให้ทันสมัยทุกด้าน เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ มีสถานบันเทิงเกิดขึ้นมากมายในระยะนั้น และมโนบายให้เลิกการสูบฝิ่น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยว ที่สามารถดึงดูดเงินตราต่างประเทศจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ทำให้มีโอกาสเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศไทย อนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทย ดังนั้นจึงมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดแบ่งส่วนราชการ กรมประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2502 โดยตั้งสำนักท่องเที่ยวออกแล้วจัดตั้ง “องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว มีชื่อย่อว่า อ.ส.ท.” ขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระอย่างถาวร ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2502 มีนายถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานด้านเผยแพร่ประเทศไทย ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และศิลปกรรม ให้เป็นที่รู้จักและสนใจแก่นักท่องเที่ยว สืบราช จัดสร้าง บุรณะ สถานที่ท่องเที่ยว ประกอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และธุรกิจเอกชน

ทั้งนี้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เน้นว่ารายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถกระจายไปอย่างทั่วถึงประชาชนทุกคน นอกจากนี้รายได้ที่มองไม่เห็นและมีมูลค่าที่ประมาณไม่ได้ ได้แก่ ความชื่นชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศต่อขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่ง พลโท เฉลิมชัย จารุวัตร ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยคนแรก (พ.ศ. 2503-2519) ได้เสนอทัศนะที่สอดคล้องกันว่า “ที่สำคัญนอกเหนือกว่า เงินตราที่พึงได้รับแล้ว ยังมีผลตอบแทนที่สำคัญยิ่ง และมองไม่เห็นอยู่ประการหนึ่ง คือ บรรดา ชาวต่างประเทศที่เคยมาท่องเที่ยวประเทศไทยแล้วนั้นจะยกย่องประเทศไทย ให้เกียรติคนไทยที่เขาพบในต่างแดน หรือในบ้านเมืองของเขา มากกว่าผู้คนที่ไม่เคยมา เพราะการที่ได้มาท่องเที่ยวเมืองไทยมีความประทับใจ และความนิยมชมชื่นที่คนไทยและเมืองไทยให้แก่เขาแล้วโดยไม่รู้ตัว”

สำหรับสถานที่ทำงานขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ในระยะแรกนั้น ใช้อาคารของกรมประชาสัมพันธ์เป็นสำนักงาน ต่อมากิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีขอบข่ายงานกว้างขวางมาก จะต้องติดต่อกับชาวต่างประเทศ จึงย้ายมาเปิดดำเนินการ ณ สำนักงานถนนศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2503 และได้ประกอบพิธีเปิดองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2503 โดยมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธี

3. สัญลักษณ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2505 การดำเนินงานขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขยายตัวออกไปมากขึ้นจึงมีการเปิดสำนักงาน ณ อาคาร 2 ถนนราชดำริกลาง ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2505 ปี พ.ศ. 2506 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (ฉบับ 2) พ.ศ. 2506 กำหนดให้ อ.ส.ท.มีตราเป็นรูปพระปรมาภิไธย รัชกาลที่ 9 ราชวราวม เบื้องบนมีรูปคล้ายเครื่องบินบินผ่านพระปรมาภิไธยมีรูปคล้ายเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ ทั้งสามอย่างนี้อยู่ภายในวงกลม ในของวงกลมด้านบนมีอักษรว่า อ.ส.ท. ที่มีขอบวงกลมด้านล่างมีอักษรว่า

TOURIST ORGANIZATION THAILAND และให้เดิมคำว่า แห่งประเทศไทย ต่อท้าย คำว่า องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกแห่ง ตราสัญลักษณ์ดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนใหม่ เมื่อ อ.ส.ท. ได้รับการยกฐานะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2522

4. การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. 2506 หลังจากการมรณกรรมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพลถนอม กิตติขจร ได้สืบทอดนโยบายพัฒนาประเทศทุกด้านของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในระหว่างนั้นเกิดสงครามเวียดนาม ประเทศสหรัฐอเมริกาส่งทหารอเมริกันจำนวนมากเข้ามารบที่ประเทศเวียดนาม โดยมีฐานทัพอยู่ในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก มีการก่อสร้างถนน สร้างสนามบิน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญเติบโต มีการสร้างโรงแรม บ้านพักให้เช่า บาร์ ไนต์คลับ อาบอบนวด คอฟฟี่ช็อป เพื่อรองรับทหารอเมริกันที่เดินทางกลับจากประเทศเวียดนามมาพักผ่อนในประเทศไทย ธุรกิจการค้าลักษณะต่างๆ ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวเหล่านี้ เกิดขึ้นบริเวณฐานทัพอเมริกันในจังหวัดต่างๆ และในกรุงเทพมหานคร ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคสมัยนั้น

ในระหว่างสงครามเวียดนามมีชาวญี่ปุ่นเดินทางเข้ามาประเทศไทยจำนวนมากเพื่อการท่องเที่ยวและการลงทุนในประเทศไทย ประเทศไทยจึงเป็นคู่ค้าที่สำคัญของญี่ปุ่น และเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญสำหรับประเทศไทย จำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าการถอนทหารอเมริกันออกจากประเทศไทย พ.ศ. 2512 แล้วก็ตาม นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศยังเดินทางเข้าประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้นจำนวนมาก การดูแลเรื่องความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ทั่วถึง เกิดคดีความมากมาย ดังนั้นองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และธุรกิจท่องเที่ยวภาคเอกชนได้ขอความร่วมมือจากกรมตำรวจให้พิจารณาดำเนินมาตรการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นกรณีพิเศษ กรมตำรวจจึงได้ทดลองจัดตั้ง “ศูนย์อำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว (ศอ.นท.)” ขึ้น ในสังกัดกองปราบปราม มีกำลังพลประมาณ 60 คน ทำหน้าที่รับแจ้งเรื่องร้องเรียน และลาดตระเวน ตรวจตรา ให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในย่านชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพฯ ในระยะเริ่มแรกธุรกิจเอกชนได้ร่วมกันบริจาครถยนต์ จักรยานยนต์ และอุปกรณ์สื่อสาร ให้เพื่อใช้ประกอบปฏิบัติการ ศอ.นท. ได้รับการพัฒนาหน่วยงานมาเป็นลำดับ เพื่อให้การบริหารจัดการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ จนถึงปัจจุบันได้เลื่อนสถานะเป็นกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว

5. การจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2515-2519

เป็นช่วงที่อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังคงปฏิบัติงานด้านการเผยแพร่โฆษณา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะสถานะของ อ.ส.ท. เป็นรัฐวิสาหกิจมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการและดำเนินงานภายในองค์กรเท่านั้น ไม่มีอำนาจไปควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อให้หน่วยงานการท่องเที่ยวของรัฐมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาขอขยายอำนาจของ อ.ส.ท. ใหม่ ในระยะเวลานั้น อ.ส.ท. ได้ริเริ่มให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยได้รับความร่วมมือกับบริษัทที่ปรึกษาเนเธอร์แลนด์ จึงทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

โดยมีหลักการในการจัดทำแผนพัฒนาในหัวข้อดังต่อไปนี้ :-

1. ตลาดการท่องเที่ยวต่างประเทศและในประเทศ
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยว
3. นโยบายหลักแนวทางการพัฒนา
4. การจัดรูปองค์กรและการดำเนินการตามแผน
5. การพัฒนากำลังคนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

6. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 - 2524

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวนับว่าเป็นแผนแรกของประเทศไทย ดังนั้นจากหลักการนี้จึงได้นำมาเป็นบรรทัดฐานกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นโดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520 - 2524)

ปี พ.ศ. 2522 องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รับการยกฐานะเป็น “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เรียกโดยย่อว่า ททท.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Tourism Authority of Thailand เรียกโดยย่อว่า TAT” ตามประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

ในวันที่ 3 ตุลาคม 2548 มีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ. 2545 หมวด 5 มาตรา 14 กำหนดให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมทางท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษา ด้านการกีฬานันทนาการ และราชการอื่น ตามที่ได้มีกฎหมาย กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. (2548). การเมือง-ข่าว. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.thaipost.net/index.asp>.

วันที่สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2548.)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
ในวงการท่องเที่ยวมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ได้แก่
Nature Tourism หรือ Bio – Tourism หรือ Green Tourism แทน Eco – Tourism หรือ การ
ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) (ไพฑูรย์ ปานทอง. 2546 : 15)

การท่องเที่ยวทั้งสามแบบ คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การ
ท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอาจเรียกชื่อที่แตกต่างกัน แต่เป็นการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดหลัก หลักการ และ
จุดมุ่งหมายเดียวกันในการเน้นเรื่องการศึกษาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก รวมทั้งศึกษา
วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์กับสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่น มุ่งเน้นให้ความรู้มากกว่าความ
บันเทิงเพียงอย่างเดียวและเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีการวางแผนร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันระหว่าง
ชาวบ้านและนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเน้นการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ซึ่งชาวบ้านได้รับ จาก
นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทั้งสามแบบนี้แม้จะเรียกชื่อแตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ
ร่วมกันคือการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม ประชาชน
สามารถพึ่งตนเองได้และส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่าการท่องเที่ยว
ประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ

2.1.1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว

2.1.2 เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ

2.1.3 การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือ
หารายได้ (อิทธิมย์ พรหมจรรยา ; และคนอื่นๆ. 2543 : 4 ; อ้างอิงจากการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย. 2537 : 3)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (Ecotourism Network
Newsletter) ได้ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยว” คือ การเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติซึ่งต้องการ
ได้รับความรู้ทางนิเวศวิทยาจากผู้มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้า
ไปมีความรู้เพิ่มขึ้น รวมถึงการสัมผัสสภาพธรรมชาติ วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนใน
ท้องถิ่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต้องรักษาไว้” (ศมา ณ ระนอง. 2545 : 7 ; อ้างอิงจาก
Ecotourism Network Newsletter. 2539 : 7)

เดวิด บี วีเวอร์ (David B. Weaver. 1998 : 5) กล่าวว่า แนวความคิดการ
ท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเชื่อมโยงกับหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งในทฤษฎีให้เหตุผลสนับสนุนว่า
ผู้คนพยายามที่จะตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของคนรุ่นหลัง
โดยวัดจากมาตรฐานการครองชีพที่ตนพึงพอใจ การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการแลกเปลี่ยนโดย

พื้นฐานระหว่างความจำเป็นและความต้องการของปัจจุบันกับอนาคต บัตเลอร์ก็สนับสนุนคำว่า “การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” โดยการกำหนดเงื่อนไขการท่องเที่ยวที่เป็นการพัฒนาและรักษาพื้นที่ ซึ่งก็คือชุมชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมันจะเป็นจริงขึ้นได้โดยการไม่ไปทำลายหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่นั้นๆ ให้เสื่อมโทรม

โรเบิร์ต ดับเบิลยู มินทอช (Robert W. Mintosh. 1995 : 8 – 10) กล่าวว่า การที่จะให้คำจำกัดความของคำว่า “การท่องเที่ยว” และอธิบายขอบเขตของการท่องเที่ยวต้องพิจารณา กลุ่มต่างๆ ที่มีส่วนร่วมและได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรมนี้ มีมุมมองที่แตกต่างกัน 4 ด้านของการท่องเที่ยวที่สามารถให้คำจำกัดความได้

1. นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะแสวงหาความพึงพอใจและประสบการณ์ที่หลากหลายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ลักษณะของนักท่องเที่ยวจะกำหนดจุดหมายปลายทางที่เลือกไว้แล้ว และกิจกรรมที่ตนพอใจ

2. ธุรกิจที่จัดหาสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยว ผู้ทำธุรกิจมองว่าการท่องเที่ยวเป็นโอกาสที่จะทำกำไรโดยการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. รัฐบาลของประเทศเจ้าบ้าน นักการเมืองมองการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มั่งคั่งในการบริหารเศรษฐกิจของรัฐ มุมมองของรัฐนี้เชื่อมโยงไปถึงรายได้ของพลเมืองที่สามารถหาได้จากธุรกิจเหล่านี้

4. กลุ่มชุมชนเจ้าถิ่น คนท้องถิ่นมักจะมองการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยในการจ้างงานและปัจจัยทางวัฒนธรรม ความสำคัญของกลุ่มนี้คือเป็นผลกระทบของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากกับผู้อยู่อาศัย ผลกระทบนี้อาจจะมีประโยชน์หรือเป็นผลร้าย หรือเป็นทั้งสองด้าน

นักท่องเที่ยวยังมีเหตุจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวเนื่องจากปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยผลักดัน เช่น ความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นแรงผลักดันภายในที่เห็นได้ชัด ความพึงพอใจ ปัจจัยต่อการปัจจัยดึงดูด เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ปัจจัยสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นตัวเสริมกำลังให้เกิดปัจจัยผลักดัน และส่งผลให้เกิดปัจจัยดึงดูดด้วย

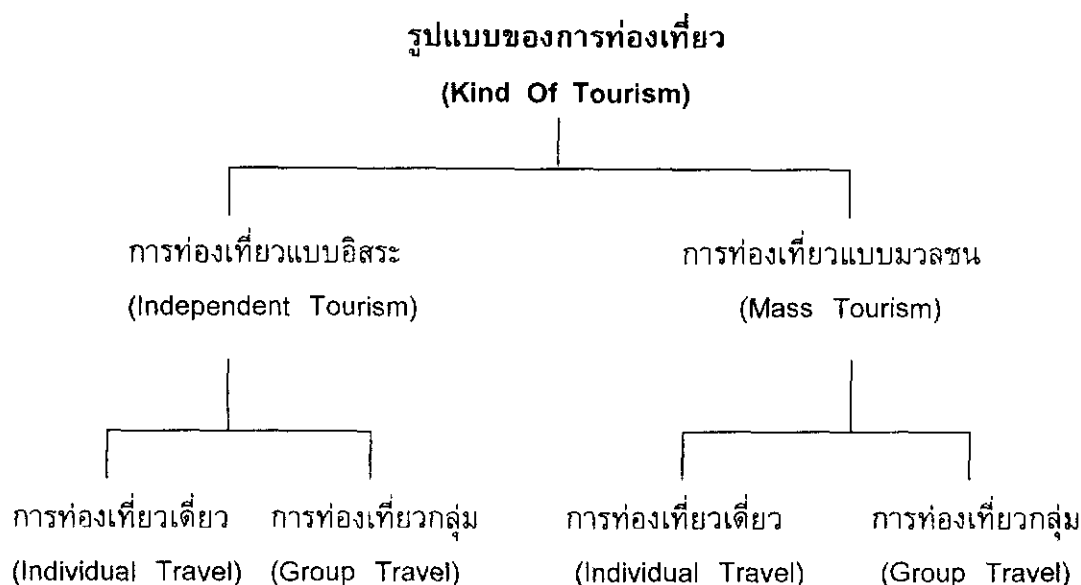
2.2 รูปแบบของการท่องเที่ยว

รูปแบบของการท่องเที่ยวสามารถจำแนกกว้างๆ ได้ 2 ประเภท คือ

2.2.1 การท่องเที่ยวแบบอิสระ (Independent Tourism) นักท่องเที่ยวกำหนดรายการท่องเที่ยวติดต่อที่พักแรมและเลือกวิธีการเดินทางเองโดยไม่ใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว

2.2.2 การท่องเที่ยวมวลชน (Mass Tourism) นักท่องเที่ยวใช้บริการบริษัทนำเที่ยวในการเลือกรายการท่องเที่ยว ที่พักแรม วิธีการเดินทาง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ (Inclusive Tour หรือ Package Tour)

ทั้งการท่องเที่ยวแบบอิสระและการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ นักท่องเที่ยวอาจจะเลือกไปเป็นกลุ่ม (Group Travel) หรือไปเพียงลำพัง (Inclusive Travel) ก็ได้

ภาพประกอบ 2 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยว
ที่มา : สรินนา หล้าประเสริฐ (2547 : 14 – 15)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทย

ธัญภรณ์ วงศ์อนกนิษฐ์ (2543 : 20 - 22) กล่าวว่า แนวคิดในการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เริ่มมีในประเทศไทย คือ ช่วงปี พ.ศ.2519 โดยการริเริ่มจะมีการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้ ควบคู่ไปกับการสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่ขาดไปในส่วนของ การพิจารณาเรื่องคนท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวยังเป็นกลุ่มเล็ก และที่สำคัญ มักเรียกนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ว่า กลุ่มผู้สนใจพิเศษ

จากช่วงปี 2519 - 2529 ระยะเวลา 10 ปีของการพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวได้ว่า ประสบผลสำเร็จอย่างสูงในเชิงธุรกิจ และในแง่พัฒนาการ นักท่องเที่ยวจากต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้นทุกปี เป็นผลให้รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว อัตราการจ้างงาน อัตราการขยายตัวในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องเติบโตขึ้น จนกระทั่งในปี 2530 ซึ่งประกาศเป็นปีท่องเที่ยวไทย และถือว่าเป็นการเปิดประเทศสู่สังคมโลก จนในปี 2530 - 2535 นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยสูงขึ้น ซึ่งส่งผลเชิงเศรษฐกิจ คือมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกประเภทอื่นๆ

นอกจากผลในเชิงเศรษฐกิจแล้ว การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ซึ่งกระจายลงไปในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักทั่วประเทศไทย จากผลกระทบที่เกิดขึ้น จึงมีความพยายามที่จะสรุปบทเรียนที่ผ่านมา พร้อมกับนำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ได้ถูกนำเสนอมาพิจารณาอีกครั้ง การบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งปัจจุบันได้มีความตื่นตัวกันอย่างมาก ทั้งนี้พิจารณาได้จากการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ (ชัยภรณ์ วงศ์กนิษฐ, 2543 : 20 ; อ้างอิงจาก ยุวดี นิรัตน์ตระกูล, 2539 : 47 - 49)

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรงได้มีการดำเนินงาน ดังนี้

- ในปี 2538 - 2539 ททท. ได้ผลักดันให้เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) นโยบายดังกล่าวได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ในทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง อาทิ การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การจัดบริการนำเที่ยว เป็นต้น

- ในปี 2539 - 2540 ททท. ได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ระดับชาติ (National policy) ซึ่งนโยบายนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น วิธีการกำหนดนโยบาย Ecotourism ระดับชาตินี้ ททท. จึงได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการ กล่าวคือ แต่ละขั้นตอนจะผ่านการประชุมร่วมกันระหว่างทุกหน่วยงาน ผลที่ได้จากการประชุมหารือ จะนำมากำหนดเป็นนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งชาติ

4. แนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)

4.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

เสรี วังสไพจิตร ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การที่ผู้คนหรือประชาชนได้ไปเยี่ยมเยือนยังสถานที่หนึ่งเพื่อการเที่ยวชมเมือง เพื่อเยี่ยมญาติและเพื่อน ไปพักผ่อนวันหยุดทั้งระยะสั้นและระยะยาว และอาจขยายรวมไปถึงบุคคลที่เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมทางวิชาการทางการเมือง หรือการประชุมทางธุรกิจ หรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ทางธุรกิจ ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ หรือไปทำการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยผู้มาเยือนเหล่านี้สามารถใช้การคมนาคมขนส่งได้ทุกรูปแบบ (สุพัตรา กลับดี, 2545 : 8 ; อ้างอิงจาก เสรี วังสไพจิตร, 2542 : 20 - 21)

4.2 หลักการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีดังนี้

- 4.2.1 ควรเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน (Using Resource Sustainable)
 - การลดการบริโภคที่มากเกินไปจนความจำเป็นและลดของเสีย (Reducing Over-Consumption and Waste)
 - 4.2.2 การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (Maintaining Diversity)
 - 4.2.3 มีการบูรณาการท่องเที่ยวในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning)
 - 4.2.4 มีการสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economics)
 - 4.2.5 สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities)
 - 4.2.6 มีการปรึกษาหารือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Consulting Stakeholders and the Public)
 - 4.2.7 มีการฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff)
 - 4.2.8 ทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Marketing Tourism Responsibly)
 - 4.2.9 มีการดำเนินการวิจัย (Undertaking Research)
- (นำชัย ทนผล. 2542 : 20 - 21)

5. แนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วท.) ทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบาย การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศและขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมายของคำว่า “Ecotourism” คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545 : 2)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือที่เคยใช้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Ecotourism” ซึ่งเป็นคำที่ผสมกันระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยา กับคำว่า Tourism หรือ การท่องเที่ยว ซึ่งได้มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1. (Ecotourism : The Practice of touring natural habitats in a manner meant to minimize ecological impact. (Webster Dictionary) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีวิธีการปฏิบัติมุ่งเน้นให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติน้อยที่สุด (สุพัตรา กลัปดี. 2545 : 8 ; อ้างอิงจาก Ecotourism. 1989)

2. เฮกเตอร์ ซีบาลโลส ลาสคูเรน (Hector Ceballos-Lascrain) แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Resources-IUCN) กล่าวได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพพืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น (สุพัตรา กลัปดี. 2545 : 10; อ้างอิงจาก Hector Ceballos-Lascrain. 1988)

3. อลิซาเบธ บู (Elizabeth Boo) ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในลาตินอเมริกาและหมู่เกาะแคริบเบียน และมีการเขียนรายงานเรื่อง “Ecotourism The Potentials and Pitfalls” ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (สุพัตรา กลัปดี. 2545 : 13 ; อ้างอิงจาก Elizabeth Boo. 1991)

4. โรส ดาวลิง (Dowling) กล่าวว่า ขอบเขตที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน กิจกรรมจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้มีนักท่องเที่ยวมาเยือนสม่ำเสมอ มีการจัดการอย่างยั่งยืนเท่านั้น จึงสามารถดำรงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวได้

5. สมาคมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (The Ecotourism Society) ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการศึกษาวางแผน และเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : การเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ธรรมชาติด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรชาติและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น (สุพัตรา กลัปดี. 2545 : 12; อ้างอิงจาก The Ecotourism Society. 1991)

และนอกจากนี้องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการดังนี้ คือ

1. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรม หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ที่อยู่ในความสนใจนักท่องเที่ยว แหล่งธรรมชาตินี้อาจไม่จำกัด หรือจำเป็นต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ก็ได้

แหล่งวัฒนธรรมโดยทั่วไปเป็นผลผลิตของความเจริญของมนุษย์ เป็นวิถีชีวิตที่พัฒนาจากลักษณะส่วนบุคคลจนเป็นสังคมดัดแปลง เปลี่ยนแปลงธรรมชาติ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ โบราณคดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ หมายถึง รูปแบบของการท่องเที่ยวและพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ความรับผิดชอบมิได้เป็นหน้าที่ของผู้หนึ่งผู้ใด หากเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในการ

จัดการแหล่งท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว การตลาด นักท่องเที่ยว รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อม การก่อสร้างอาคารถาวรที่อาจทำลายทัศนียภาพ การควบคุมปริมาณขยะ และน้ำทิ้งจากโรงแรม ภัตตาคาร เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วควรจะมีวิธีที่จะนำรายได้บางส่วนจากการท่องเที่ยวมาใช้ในการอนุรักษ์ เช่น รายได้จากการเก็บอัตราค่าเข้าชม หรือ รายได้จากการเก็บภาษีโรงแรม ภัตตาคาร

3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้โดยให้มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

การเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง เป็นกระบวนการที่ขาดไม่ได้ ของการท่องเที่ยวประเภทนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในทุกขณะทุกขั้นตอนของการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว (สมชาย เดชะพรหมพันธุ์; และภัทราพร สร้อยทอง. ม.ป.ป. : 7 - 8)

จากรายงานซึ่งจัดทำโดย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มิถุนายน 2541 เรื่อง การศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้

1. ทรัพยากรท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพื่อเข้าสัมผัสกับทรัพยากรธรรมชาติโดยมิก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องเหมาะสม ภายใต้อิทธิพลความสามารถที่รองรับได้ (Carrying Capacity) ของทรัพยากรนั้นๆ

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการนำการท่องเที่ยวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการคือ การให้การศึกษาเรียนรู้ร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ กิจกรรมการท่องเที่ยวอาจจำแนกเป็น กิจกรรมที่เน้นการพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมที่เน้นการแสดงออกและกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ ผลต่างๆ ที่ได้จากการประกอบกิจกรรมอาจมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน กิจกรรมที่มีศักยภาพและกิจกรรมอื่นๆ ประกอบด้วย

- กิจกรรมเชิงนิเวศ

เดินป่า	Hiking trekking, walking
ศึกษาธรรมชาติ	Nature education
ส่องสัตว์/ดูนก	Animal/bird watching
เที่ยวถ้ำ	Cave exploring
ดำน้ำดูปะการัง	Snorkeling
ล่องแพ	Rafting

- กิจกรรมกึ่งนิเวศ

ถ่ายรูป บันทึกภาพ/เสียง	Photographing
ศึกษาท้องฟ้า	Sky interpreting
ขี่จักรยานท่องเที่ยว (เสือภูเขา)	Terrain/mountain biking

- กิจกรรมผลิตเพลินพักผ่อนและชมความงาม

ล่องเรือศึกษาธรรมชาติ	Boat sightseeing/cruising
เรือใบ	Sail boating
ชมทิวทัศน์	Nature viewing
พักผ่อนปิกนิก	Picnicking

- กิจกรรมทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์

ชมความงามความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์	
Historical and archaeological sight seeing	
ศึกษาชื่นชม งานศิลปกรรมและวัฒนธรรม	
Art and Cultural Educating	
นมัสการ กราบไหว้ ตามความเชื่อหรือแสงบุญ	
Religion and spiritual paying	

- กิจกรรมอื่นๆ

ชม/ร่วมเล่นกีฬา	Sport/Game
ประชุมสัมมนา	Seminar/Conference
บันเทิงเริงรมย์	Entertainment

3. การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว ต้องไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีการจัดการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมไว้ทุกขั้นตอน นับจากการเตรียมเปิดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวการควบคุมพัฒนาใดๆ ที่จำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาฟื้นฟูสภาพ ภายหลังจากมีการท่องเที่ยวแล้ว การจัดการต้องมีการดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวยังคงสภาพความดึงดูดใจและอยู่ในระบบนิเวศต่อไป (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มิถุนายน. 2541 : 2 – 8 ; 2 - 11)

งานวิจัยของ วรกัญญา สิทธิธรรม เรื่องการมีส่วนร่วมของประชากรในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง ซึ่งได้อ้างถึงงานวิจัยของ เกษม จันทรแก้ว และ นิวัติ เรืองพานิช ในเรื่องความหมายของการอนุรักษ์ได้กล่าวไว้ดังนี้

เกษม จันทรแก้ว อธิบายคำว่า “การอนุรักษ์” หรือ Conservation นั้น อธิบายว่าเป็นการเก็บ รักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุงและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้ออำนวยให้มีคุณภาพสูงในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไปหรืออาจจะหมายความว่า “การใช้ความต้องการและประหยัดไว้เพื่ออนาคต” (วรกัญญา สิทธิธรรม. 2546 : 11 ;

อ้างอิงจาก เกษม จันทรแก้ว. 2530 : 99) เป็นการรู้จักการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างชาญฉลาด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด สูญเสียน้อยที่สุด ใช้ได้นานและต้องกระจายการใช้ประโยชน์ให้ทั่วถึงกันโดยถูกต้องตามกาลเทศะ และได้อ้างถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่า หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ (วรกัญญา สิทธิธรรม. 2546 : 11; อ้างอิงจาก นิวัติ เรืองพานิช. 2537 : 45)

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ
 - เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับแหล่งธรรมชาติเป็นหลัก
 - มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
 - รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ของแหล่งนั้น
 2. องค์ประกอบด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน
 - เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ
 - ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
 - มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกัน กำจัดมลพิษและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต
 3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา
 - เชื้อต่อกระบวนการเรียนรู้
 - มีการให้การปรึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว
 - เป็นการเพิ่มพูนความรู้) ประสบการณ์ และความประทับใจ
 - เป็นการสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง
 4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
 - คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมเกือบตลอดทั้งกระบวนการ
 - ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น
 - ท้องถิ่นมีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ โดยเริ่มจากระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองท้องถิ่นและอาจรวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง
- แหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบครบสมบูรณ์ทั้ง 4 ประการ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจต้องเป็นการจัดการที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreation Tourism) การ

ท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) เป็นต้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (วรกิจยุทธศาสตร์. 2546 : 14 – 15 ; อ้างอิงจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540 : 2 - 3)

5.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การอนุรักษ์ (Conservation) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายแตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ อธิบายว่า เป็นการเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุงและแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้ออำนวยให้มีคุณภาพสูงในการตอบสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไปหรืออาจจะหมายความว่า “การใช้ตามความต้องการและประหยัดไว้เพื่ออนาคต (Using for Immediate Needs and Saving for Future Use) โดยจำแนกประเภทสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 กลุ่ม (เกษม จันทรแก้ว. 2541 : 3 – 5 ; อ้างอิงจาก ภูบดินทร์ พันธุ์สวัสดิ์ และคนอื่นๆ. 2544 : 11)

5.2.1 สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (Natural Environment) หมายถึง สิ่งใดก็ได้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ แร่ ป่าไม้ สัตว์ มนุษย์ และสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

ก. สิ่งมีชีวิต (Biotic Environment) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติที่มีชีวิต ลักษณะและสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งมีชีวิตตามชนิดและกรรมพันธุ์ของสิ่งเหล่านั้น เช่น พืช สัตว์ และมนุษย์ เป็นต้น

ข. สิ่งที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต อาจเห็นหรือไม่สามารถเห็นได้ อาจอยู่ในรูปของการรวมกลุ่มของตัวมันเองหรือกระจายอยู่กับสิ่งแวดล้อมอื่นก็ได้ เช่น ดิน น้ำ ก๊าซ อากาศ เสียง เป็นต้น

5.2.2 สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ เช่น เมือง บ้าน ถนน สะพาน เครื่องบิน วัตถุมีพิษ เป็นต้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

ก. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่สามารถมองเห็นได้ โดยสิ่งที่ถูกสร้างนั้นไม่มีโอกาสกำหนดสถานที่อยู่ของตนได้อีกทั้งเป็นสิ่งที่ยากที่จะทำตนเองให้อยู่ในภาวะแวดล้อมตามที่ต้องการได้ เช่น บ้านเรือน ถนน สะพาน รถยนต์ เครื่องบิน เป็นต้น

ข. สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือนามธรรมสิ่งแวดล้อม (Social Environment) หรือ (Abstract Environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หรือเป็นการสร้างเพื่อความเป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวธรรมชาติ และเป็นแนวคิดที่นำกิจกรรมการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมาประสานเข้าด้วยกัน ซึ่งไม่

เพียงแต่ลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังทำให้กิจกรรมทั้งสองส่งผลเกื้อกูลซึ่งกันและกันอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวธรรมชาติ จะเป็นการสร้างรายได้ที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งขณะนี้กำลังประสบปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณ นอกจากนั้นแล้วการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังเป็นการสร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้ เมื่อประชาชนในชนบทมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็จะเป็นการช่วยลดความจำเป็นในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

5.3 หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมประเพณี จึงเป็นการท่องเที่ยวที่สามารถอยู่ได้ระยะยาวคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวไม่ถูกทำลายสามารถเก็บรักษาไว้ถึงชั่วหลานหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำเป็นต้องเคารพหลักการต่อไปนี้ (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, 2545)

5.3.1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องให้ความสำคัญกับธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ

5.3.2 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมไม่ทำลายขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตชาวบ้านที่มีมาแต่ดั้งเดิม

5.3.3 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องมีระบบการจัดการที่ทำให้เราสามารถเก็บรักษามรดกทางธรรมชาติและมรดกด้านวัฒนธรรมให้คงอยู่ไว้ให้ในระยะยาว

5.3.4 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องให้ความรู้และบอกความหมายของสิ่งที่นักท่องเที่ยวมาดูมาชม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจและรู้ถึงคุณค่าของธรรมชาติและวัฒนธรรม

5.3.5 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องมีการจัดการในรูปแบบที่ให้ชุมชนเจ้าของบ้านมีส่วนร่วม ในการวางแผนและการจัดการ

5.3.6 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องมีการจัดการที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนหมู่บ้าน

การจัดการทั้ง 6 ข้อนี้จำเป็นต้องเป็นการจัดการไปพร้อมๆ กันทั้งหมด โดยไม่ให้แยกทำทีละเรื่องจึงจะเป็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ถูกต้องตามหลักการและจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5.4 ความต้องการ 10 ประการของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวทุกคนมีความต้องการขั้นพื้นฐาน 10 ประการเมื่อเดินทางท่องเที่ยว คือ

5.4.1 ต้องการที่นอนที่สบายในราคาเหมาะสม

5.4.2 ต้องการอาบน้ำในห้องน้ำที่สะอาด

5.4.3 ต้องการกินอาหารท้องถิ่นที่ได้รับการปรุงอย่างดี สะอาดและเรียบง่าย

5.4.4 ต้องการชื่นชมธรรมชาติ ภูมิประเทศ โดยรอบของท้องถิ่น

5.4.5 ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมของหมู่บ้านที่เขากำลังมาเยี่ยมชม

5.4.6 ต้องการทำกิจกรรมต่างๆ ที่หมู่บ้านนำเสนอให้ เช่น การเดินเล่น การสำรวจ หมู่บ้าน และธรรมชาติ การขี่จักรยาน การเล่นเรือชมแม่น้ำหรือทะเล การนั่งเกวียน การขี่ช้าง เป็นต้น

5.4.7 ต้องการซื้อหัตถกรรมพื้นบ้าน ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน

5.4.8 ต้องการฟังดนตรีพื้นบ้าน ดูการแสดงพื้นบ้าน ละครท้องถิ่น

5.4.9 ต้องการความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สิน และต้องการไปไหนมาไหน ได้โดยไม่มี ความหวาดกลัว

5.4.10 ต้องการความเป็นมิตรและรอยยิ้มจากทุก ๆ คนที่เป็นเจ้าของบ้าน (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2545 : 1 - 3)

6. การพัฒนาที่ยั่งยืน

6.1 ความหมายของการพัฒนา

“การพัฒนา” ได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมตลอดจนวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยได้นำการพัฒนามาประยุกต์ใช้กับแวดวงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย

ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

เซอร์ฮาร์ด คอิม และ เทียร์โด จีเจอร์ (Gerhard Coim & Theodore Geiger) กล่าวว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผลิตผลออกมาในรูปที่อาจอธิบาย หรือวัดได้ด้วยเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ (ศุภชัย สุวรรณสุทธิ. 2538: 11; อ้างอิงจาก Gergard Coim; & Theodore Geiger.1962 : 49)

ฟิวด์ ดับเบิลยู ริกส์ (Fred W. Riggs) กล่าวว่า “การพัฒนาเป็นกระบวนการของการให้ได้มาซึ่งความเจริญเติบโตมั่นคงของความสามารถของระบบในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ต่อไปเรื่อย ๆ ให้บรรลุความสำเร็จที่ก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ และตามวัตถุประสงค์ทางสังคม” (ศุภชัย สุวรรณสุทธิ. 2538 : 11 ; อ้างอิงจาก Fred W. Riggs. 1964 : 108)

ดิเรก ฤกษ์หรั่ง กล่าวว่า "การพัฒนา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคลเป้าหมาย มุ่งให้เกิดความเสมอภาคและการกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (ศุภชัย สุวรรณสุทธิ. 2538 : 11 ; อ้างอิงจาก ดิเรก ฤกษ์หรั่ง. 2527 : 2)

โดยสรุป "การพัฒนา" หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดว่า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองตอบความพอใจของคนในสังคมอย่างมีคุณภาพชีวิต เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ระหว่างมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม

"การพัฒนาที่ยั่งยืน" จากการประชุมประจำปี 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ด.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและกล่าวถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า รัฐบาลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ถือว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ ของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่สำคัญของการสร้าง Competitiveness หรือขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ก่อนที่เราจะพัฒนาประเทศไปแข่งขันกับคนอื่นได้ เราจะต้องพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ถ้ายังพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ได้ การแข่งขันนั้นคือการแข่งเพื่อแพ้ ถ้าแข่งเพื่อชนะ ต้องมีการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในประเทศ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องรีบทำให้ได้ แต่สามารถทำ Competitiveness ควบคู่กันไปได้ โดยจะต้องเน้นหนักในการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ประสบผลสำเร็จไปได้โดยเร็วที่สุด

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสิ่งที่มีความเป็นนามธรรมสูงถ้าจะวัดหรือติดตามผลจะต้องมีคำจำกัดความในแต่ละตัว และต้องมีความเชื่อมโยงกัน เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเข้าใจ เราจึงใช้คำว่า "บูรณาการ" และใช้คำว่า "Sustainability" คือ "ความสมดุล" ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุล การพัฒนาที่ยั่งยืนเปรียบเสมือนเป็น "มนุษย์ประเทศไทย" จะแข็งแรงได้อย่างไร ในเมื่อยังมีป่าไม้ถูกทำลาย มีน้ำท่วม มีมลพิษ (pollution) มาก สิ่งแวดล้อมหมดไป เพราะมนุษย์มีการเจริญเติบโต การใช้ทรัพยากรจึงต้องมีความสมดุลกับทรัพยากรที่มีอยู่สิ่งเหล่านี้คือความสมดุล ถ้าจะแก้ไขให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น คนกับคน คนกับธรรมชาติ รัฐบาลกับประชาชน ทรัพยากรกับสิ่งแวดล้อม แต่บางทีก็ไม่ใช่ว่ามีอยู่เพียงแค่นั้น แต่มีถึงสามสี่ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอยู่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกับเรื่อง "ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย" การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน จึงต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในทิศทางที่สอดคล้องกับกระแสโลกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546 : 32 - 35)

การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่การท่องเที่ยวก็มีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

6.2 สารสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยนั้น ประเทศไทยได้รับเอาแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในกระแสโลกมาปรับใช้ในการพัฒนาประเทศโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ผสมผสานระหว่างมิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิติทางเศรษฐกิจ และมิติทางสังคมอย่างสมดุลโดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกันในแต่ละมิติของการพัฒนา ดังนี้ (กองทุนสวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546 : 187)

6.2.1 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับที่สามารถพลิกฟื้นให้กลับคืนสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด เพื่อให้มนุษย์รุ่นหลังได้มีโอกาสและมีปัจจัยในการดำรงชีพ ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มุ่งจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้อย่างพอเหมาะกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เพื่อให้คนอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูล รวมถึงการชะลอการใช้ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้มากที่สุด

6.2.2 การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพอย่างต่อเนื่องในระยะยาว และเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นอย่างสมดุลและเอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความสามารถในการแข่งขัน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องมาจากกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสะอาดลดปริมาณของเสีย ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและไม่สร้างมลพิษที่จะกลายมาเป็นต้นทุนทางการผลิตระยะต่อไป รวมทั้งเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

6.2.3 การพัฒนาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล โดยพัฒนาคนไทยให้มีผลิตภาพสูงขึ้น ปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกและวิถีชีวิตที่เกื้อกูลต่อธรรมชาติ มีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรทรัพยากร ผลประโยชน์จากการพัฒนาและการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีระบบการจัดการทางสังคมที่สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย รวมทั้งมีการนำทุนทางสังคมที่มีอยู่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีความสมานฉันท์เอื้ออาทร

สำหรับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมาได้จากแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายที่จังหวัดนครราชสีมาได้กำหนดไว้เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานราชการ กลุ่มประชาคมทุกแห่งใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดนครราชสีมาต่อไป

7. แผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ

การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยนับว่าเป็นเรื่องหนึ่งซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญและวางแนวนโยบายเชิงรุกในการบริหารอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ ให้เกิดภาพรวมในการพัฒนา รวมทั้งได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดแผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544 – 2553) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ดังนี้

7.1 นโยบาย

นโยบายเชิงรุกของแผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ ได้แก่

7.1.1 พัฒนาให้ประเทศคงความเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็น World Class Destination

7.1.2 พัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้เป็นสาขาหลักทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญควบคู่กับสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

7.1.3 เร่งรัดให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวออกสู่ภูมิภาคอื่นๆ นอกเหนือจากเมืองท่องเที่ยวหลักในปัจจุบัน

7.1.4 ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ทันสมัย เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยมีความพร้อมในการแข่งขันที่จะตามมาจากการเปิดเสรีทางการค้า

7.1.5 สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อมและเข้มแข็งในการบริหารจัดการในบริการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง

7.1.6 อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยให้คงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์และสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทยที่ชัดเจน

7.2 เป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.2.1 ด้านเศรษฐกิจ

- จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ได้ตามแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเพิ่มขึ้น 16.02 ล้านคนในปี พ.ศ.2548 และ 22.46

ล้านคนในปี พ.ศ.2553 วันพักเฉลี่ยนักท่องเที่ยวต่างประเทศในประเทศไทย จะเพิ่มเป็น 8.2 วันในปี พ.ศ.2548 และ 8.5 วันในปี พ.ศ. 2553 รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 538,592 ล้านบาทในปี พ.ศ.2548 และเพิ่มเป็น 859,095 ล้านบาทในปี พ.ศ.2553 นักท่องเที่ยวชาวไทยจะท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นจาก 63 ล้านคนในปี พ.ศ.2548 และเพิ่มเป็น 72 ล้านคนในปี พ.ศ.2553 จะก่อให้เกิดรายได้ 315,850 ล้านบาทในปี พ.ศ.2548 และ 413,670 ล้านบาทในปี พ.ศ.2553

- การกระจายรายได้ จำนวนเมืองท่องเที่ยวหลักจะเพิ่มจาก 10 เมือง เพิ่มขึ้นเป็นไม่น้อยกว่า 15 เมือง และจำนวนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 5,000 ล้านบาท 13 เมืองในปี พ.ศ.2542 จะเพิ่มเป็นมากกว่า 20 เมืองเมื่อ พ.ศ.2553

- การสร้างงาน การสร้างงานทางตรงปีละ 50,000 คน และทางอ้อมปีละ 50,000 คน

7.2.2 ด้านสังคม

การกระจายรายได้และการสร้างงานจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะช่วยลดปัญหาปากจนของประชากรในชนบทได้ในระดับหนึ่ง

7.3 แผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ

7.3.1 แผนการที่ดำเนินการในปัจจุบัน

- การปรับยุทธศาสตร์การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวประกอบด้วย การเสนอให้พิจารณาปรับปรุงโครงสร้าง ททท. และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม และการเสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

- การส่งเสริมการท่องเที่ยวประกอบด้วยการส่งเสริมการตลาดต่างประเทศ ตลาดในประเทศ และการชะลอการเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศของคนไทย

- การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

- การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ

- การพัฒนาบริการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ พนักงานโรงแรม พนักงานบริการด้านต่าง ๆ มัคคุเทศก์ภาษาต่างๆ การพัฒนาสถานที่พัก ยกร่างแก้ไข พรบ. โรงแรมและจัดทำมาตรฐานโรงแรม

- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกการเข้าเมือง การพัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การพัฒนาระบบสารสนเทศและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านการพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงระบบคมนาคม การอำนวยความสะดวกเรื่องพิธีการเข้าเมือง การวางแผนและจัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยว การ

ลงทุนด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านตลาดการท่องเที่ยว และกลไกการทำงานให้คล่องตัวมีประสิทธิภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร ได้แก่ การปรับโครงสร้าง ททท. การเสนอร่างพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการอบรมให้คำแนะนำการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวแก่ท้องถิ่น

7.3.2 แผนการพัฒนาที่จะเน้นเป็นพิเศษหรือจะดำเนินการเพิ่มเติม

- การปรับยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวประกอบด้วย การเสนอให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ การออกพระราชบัญญัติการท่องเที่ยว การเร่งรัดการแก้ไขพระราชบัญญัติ ททท. พ.ศ. 2522 และการผลักดันพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว

- การส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การส่งเสริมการตลาดต่างประเทศ ได้แก่ ทบพวนจูดียน สำหรับประเทศไทยโดยรวมและแหล่งท่องเที่ยวหลักบางแห่ง การโฆษณาที่สร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและรักษาสภาพแวดล้อม การเสนอขายเชิงรุก การประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ของประเทศในทางบวก การเน้นตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มต่างๆ

- การส่งเสริมไทยเที่ยวไทย สนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองและส่งเสริมการใช้บริการผ่านบริษัทนำเที่ยวการชะลอการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของคนไทย การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การประกาศเขตควบคุมมลพิษและประกาศเขตท่องเที่ยว สนับสนุนการลงทุนแก้ไขปัญหาส่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว และมาตรการสนับสนุนด้านภาษีแก่ผู้ประกอบการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกการเข้าเมือง ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจลงตราสนามบินและด่านชายแดน การอำนวยความสะดวกการเข้าเมืองทางภาคใต้ การอำนวยความสะดวกในการนำวัสดุอุปกรณ์ที่จะจัดประชุมนิทรรศการในประเทศไทย

- การพัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การก่อตั้งอาสาสมัครพิทักษ์ถิ่น การให้มีสารวัตรท่องเที่ยว การเข้มงวดการบังคับใช้กฎหมายการขับชื้อรถยนต์ พาหนะต่างๆ และการขนส่ง

- การพัฒนาระบบสารสนเทศและการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เร่งรัดให้มีการร่างพระราชบัญญัติ กฎหมายที่มีผลบังคับใช้เกี่ยวกับระบบข้อมูลสารสนเทศและระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

- การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในด้านการสร้างพันธมิตรระหว่างสายการบินในภูมิภาค การอำนวยความสะดวกเรื่องพิธีการเข้าเมือง และการขยายบทบาทศูนย์ประสานงานด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

- การเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แก่ การเพิ่มอัตรากำลัง งบประมาณ ททท. อาคารที่ทำการ การเปิดสำนักงานในต่างประเทศเพิ่ม การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว (บริษัทคอร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด. 2545 : 2 - 5, 2 - 11)

ทั้งนี้จังหวัดนครราชสีมาซึ่งจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย สามารถกำหนดแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประสานและสอดคล้องกับแผนแม่บทการท่องเที่ยวแห่งชาติ เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อไป

8. การวางแผนยุทธศาสตร์

อรรถพร บุญยรัตพันธุ์ (2535 : 32) กล่าวไว้ว่าการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการบริหาร การวางแผน จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนแรก คือ การวางแผนนโยบาย (Policy planning) หรือการวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic planning) ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางปฏิบัติ

ส่วนที่สอง คือ การวางแผนโครงการหรือการวางแผนทางการบริหาร (Administrative Planning) และการวางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning)

8.1 ความหมายการวางแผนยุทธศาสตร์

โรเบิร์ต เอ็น แอนโทนี (อรรถพร บุญยรัตพันธุ์. 2535 : 33 – 35 ; อ้างอิงจาก Robert N. Anthony) ให้ความหมายการวางแผนยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา การใช้และการจำแนก แจกจ่ายทรัพยากรต่างๆ

อลัน วอเทอร์ สเต (อรรถพร บุญยรัตพันธุ์. 2535 : 33 – 35 ; อ้างอิงจาก Alan Walter Stress) ให้คำจำกัดความของการวางแผนยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของส่วนรวม การปรับปรุงแก้ไขวัตถุประสงค์ รวมทั้งการกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับ

1. การประเมินทางเลือกต่างๆ ในการดำเนินการ
2. การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดหาการใช้ และการจัดระเบียบเกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ

ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารมีดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (Strategic goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ที่ให้เหมาะสมสำหรับโครงการ เรียกว่า "การวางแผนยุทธศาสตร์" (Strategic Planning)
2. การกำหนดเงื่อนไขต่างๆ (Requirement) เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และกำหนดกระบวนการ ระเบียบปฏิบัติ เพื่อนำเป็นยุทธศาสตร์ออกปฏิบัติ เรียกว่า "การวางแผนการบริหารและการวางแผนโครงการ" (Management planning and programming)
3. การกำหนดทรัพยากรที่เพียงพอ (Available Resources) เรียกว่า การจัดทำงบประมาณ (Budgeting)
4. การจัดทำกำหนดการของแผนงานและโครงการ และควบคุมการปฏิบัติงาน (Operation scheduling and control)
5. การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน (Performance monitoring and evaluation)

8.2 ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์

โรเบิร์ต เอ็น แอนโทนี (อรณพ บุญรัตพันธุ์. 2535 : 33 – 35 ; อ้างอิงจาก Robert W. Anthony) เห็นว่าลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ มีดังนี้

1. แผนระยะยาว ที่มีโครงสร้างไม่ตายตัวและไม่สม่ำเสมอ
2. มีการใช้ข้อมูลหรือข่าวสารสำคัญๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาแต่ละเรื่องๆ ไป
3. การวางแผนยุทธศาสตร์จะกระทำโดยคนจำนวนน้อยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนโดยตรง
4. เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางจิตใจใช้สมองใช้สติปัญญา ในลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นไปในเชิงวิเคราะห์เป็นส่วนใหญ่

ธงชัย สันติวงษ์ (อรณพ บุญรัตพันธุ์. 2535 : 24 ; อ้างอิงจาก ธงชัย สันติวงษ์) กล่าวว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic planning) มีลักษณะ ดังนี้

ประการแรก เป็นภารกิจด้านการวางแผนของผู้บริหารระดับสูง มีขอบเขตการวางแผนครอบคลุมทั่วทั้งองค์กรและเชื่อมโยงไปถึงสภาพแวดล้อมภายนอก ทักษะวิสัยของการวางแผน เป็นการ "มองกว้าง" และ "มองไกล" ไปพร้อมกัน

ประการที่สอง เป็นการวางแผนในระยะยาว 5 – 10 ปี และเป็นการวางแผนมีความล้าลึกกว่าการวางแผนทั่วไป

ประการที่สาม เป็นการวางแผนที่มุ่งปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้องค์กรได้มีการปรับการทำงานให้มีประสิทธิภาพสามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ด้วยโดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. เป็นการวางแผนปรับปรุงทิศทางขององค์การไปสู่วัตถุประสงค์ใหม่ ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมกำลังเปลี่ยนแปลง

2. เป็นการวางแผนการใช้ทรัพยากรขององค์กรเพื่อพัฒนาระบบการทำงาน ต่างๆ
3. เป็นการวางแผนที่มีการวิเคราะห์ในเชิงกลยุทธ์ต่างๆ ที่มุ่งจะให้องค์กรประสบผลสำเร็จมากที่สุด ดีที่สุด และประหยัดการใช้ทรัพยากรมากที่สุด

กล่าวโดยสรุปแล้วการวางแผนยุทธศาสตร์ หรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อที่จะให้ได้วิธีการที่ดีที่สุดขององค์กร หรือเป็นการพยายามให้เกิด "การคิดเหนือชั้นกว่า" หรือเป็น "Innovative Process" โดยมีลักษณะดังนี้

1. เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาถึงจุดมุ่งหมายรวมขององค์กร
2. เป็นการวางแผนมุ่งไปในอนาคต
3. สนใจพิจารณาถึงปัจจัยในสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยว นั้น แบคดอน (Barddon. 1982 : 2)

กล่าวว่า การศึกษาวิเคราะห์ถึงส่วนประกอบของความหมายจะช่วยให้เข้าใจเร็วขึ้น การวางแผนการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สภาพทางกายภาพของสิ่งแวดล้อม การวางแผนด้านพื้นที่ที่เหมาะสม จะช่วยให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

9. ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2550

9.1 สถานการณ์การท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัดอย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศสูง แต่ก็ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความอ่อนไหวต่อผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งหากเป็นการเกิดวิกฤตการณ์ ตัวอย่างเช่น กรณีการเกิดไข้หวัดนก และสถานการณ์ภาคใต้ ได้ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับผลกระทบ ทำให้แนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทยต้องปรับเป้าหมายลง เนื่องจากที่ผ่านมา พบว่านักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมักจะมีแนวโน้มอ่อนไหวต่อสถานการณ์ต่างๆ จึงนับเป็นความท้าทายอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางยุทธศาสตร์ในระยะปานกลางกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 - 2550 เพื่อเตรียมการรองรับให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยสามารถปรับตัวและเผชิญกับปัญหาที่มีผล กระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ในระยะยาว

9.2 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2550

9.2.1 เป้าประสงค์ การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียที่สามารถกระจายรายได้และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

9.2.2 วิสัยทัศน์ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ภายในปี 2551 เป้าหมายในปี 2551 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 20 ล้านคน หรือมีรายได้จากการท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่า 700,000 ล้านบาท

9.2.3 ยุทธศาสตร์ มี 3 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น Gateway ในภูมิภาคเอเชีย

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบสารสนเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม World Event Marketing)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้าง พัฒนา พื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มมาตรฐานการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนามาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการให้ทุกระดับทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในประเทศและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2547 - 2551 : 1 - 3)

10. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ 2547

จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและทิศทางในการพัฒนาจังหวัดให้เกิดความชัดเจน เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ 2547 จังหวัด
นครศรีธรรมราช ดังรายละเอียดดังนี้

10.1 ยุทธศาสตร์ “เศรษฐกิจยั่งยืนทุกท้องถิ่น”

ตาราง 1 ยุทธศาสตร์ “เศรษฐกิจยั่งยืนทุกท้องถิ่น”

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
-สร้างจิตสำนึก ของประชาชน ในชุมชนให้เป็น เจ้าบ้านที่ดีต่อ การท่องเที่ยว	1.เพื่อให้ประชาชนรู้จัก วิธีการต้อนรับ นักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่ม ความประทับใจ	1.ดำเนินการประชาสัมพันธ์ และปลูกจิตสำนึกแก่ ประชาชน	1.เพิ่มอัตรานักท่องเที่ยว ปีละ 20%
	2.เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็น ที่รู้จักแพร่หลาย	2.เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด โดยทั่วถึงและกว้างขวาง	2.พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในทุกพื้นที่
	3.เพื่อพัฒนาและ เชื่อมโยงการท่องเที่ยว ให้แพร่หลาย	3.ฝึกอบรมผู้นำ เยาวชนและ ผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยว	3.ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจใน อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปีละ 25%
	4.เพื่อสร้างคนในชุมชน ให้เข้มแข็งทางเศรษฐกิจ	4.ผลิตสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ฝึกอบรมและ เผยแพร่	4.ผ่านสื่อทุกชนิด
	5.เพื่อส่งเสริมสนับสนุน จัดการการท่องเที่ยวทุก รูปแบบ	5.สร้างความเชื่อมโยงการ ท่องเที่ยวและให้ความเป็น ธรรมในด้านการให้บริการกับ นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เช่น การเก็บค่าผ่านทาง ค่าอาหาร ฯลฯ	5.องค์การจัดการ ท่องเที่ยวทุกองค์กร

ตาราง 1 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
-จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช -พัฒนาระบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาดการท่องเที่ยว - ส่งเสริมพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ / อย.	1.เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช 2.เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นระบบและครบวงจร 3.เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตและมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์ 4.เพื่อให้สินค้า / ผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่สากล	1.จัดประชุมสัมมนาลักษณะพหุภาค 2.ดำเนินการเสนอของบประมาณตามช่องทางที่เกี่ยวข้อง 3.สื่อสารครอบคลุมไปยังทุกกลุ่มเป้าหมาย -จัดหาแหล่งเงินทุนปลอดดอกเบี้ยแก่ธุรกิจชุมชน -พัฒนาคุณภาพสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน -สนับสนุนการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชน -ส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อการส่งออก	1.ปีละ 2 ครั้ง 2.แผนยุทธศาสตร์ปี 2547 – 2549 - ปีละ 2 ครั้ง - ทุกประเภทของสื่อ - สื่อทั่วประเทศ 1)สนับสนุนกลุ่มอาชีพ ทุกกลุ่ม 2)ทุกตำบลมีผลิตภัณฑ์ที่ได้คุณภาพตรงตามนโยบายของรัฐ 3)จัดสัมมนาปีละ 2 รุ่น 4)20% ของกลุ่มอาชีพ
- ส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	1. สนับสนุนภูมิปัญญาชาวบ้าน 2. ยกระดับสินค้าภูมิปัญญาชุมชนสู่สากล 3. เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร	1. จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2547 – 2549 2.ดำเนินกิจกรรมผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร 3. สนับสนุนเทคโนโลยีการผลิต การบรรจุภัณฑ์ และการตลาด	1. ดำเนินการปี 2546 2. ทุกแห่ง 3. ปีละ 30% ของกลุ่มอาชีพ

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ฝ่ายนโยบายและแผน. (2547). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ 2547. หน้า 70 – 72.

10.2 ยุทธศาสตร์ “สู่ศูนย์กลางภูมิภาคน่านิยม”

ตาราง 2 ยุทธศาสตร์ “สู่ศูนย์กลางภูมิภาคน่านิยม”

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
1.พัฒนาให้เป็น ศูนย์กลางพุทธศาสนา	1. เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับ พุทธศาสนา	1. ฟื้นฟูพัฒนาโบราณสถาน และ ศาสนสถานทางพุทธ ศาสนา 2.ส่งเสริมให้วัดพระ มหาธาตุวรมหาวิหารเป็น ศูนย์กลางทางอุปสมบททาง พุทธศาสนาในระดับประเทศ และนานาชาติ	1. ทุกแห่งในปี 2547- 2549 2. 1 แห่งในปี 2547- 2549
	2.เพื่อเป็นศูนย์กลาง ทางการศึกษาพุทธ ศาสนาของภาคใต้	1.ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ จัดตั้งมหาวิทยาลัยชุมชน ทางพุทธศาสนา 2.ส่งเสริมให้มีการกำหนด หลักสูตรการศึกษาพุทธ ศาสนาในสถานศึกษาเพื่อให้ สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่	1. ทุกแห่งในปี 2547- 2549 2.ทุกสถาบันการ ศึกษาปี 2547-2549
	3.เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมประชาชน และเยาวชน	1.ส่งเสริมให้มีการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมในทุก หลักสูตรที่มีการฝึกอบรม สัมมนา ทั้งภาครัฐ และ เอกชน 2.ส่งเสริมให้มีการเรียนการ สอนโดยเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในทุกกิจกรรม ของสถาบันการศึกษาที่ เหมาะสมกับพื้นที่	1.ทุกหน่วยงานทั้ง ภาครัฐเอกชนปี 2547-2549 2.ทุกสถาบันการ ศึกษาปี 2547-2549

ตาราง 2 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
2.พัฒนาเป็นเมือง ศูนย์กลางการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	1.เพื่อเพิ่มรายได้ จากการท่องเที่ยว และสนับสนุนการ ท่องเที่ยวตามนโยบาย ของรัฐบาล	1.จัดประชุมเชิง ปฏิบัติการเพื่อจัดทำ แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยว ของจังหวัดปี 2547- 2549 2.สัมมนาประกอบการ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องแหล่ง ท่องเที่ยวหลักของ จังหวัด เพื่อวาง มาตรการในด้าน การบริการและดูแล ความปลอดภัย 1.สนับสนุนส่งเสริม การจัดงานเทศกาล ประเพณีวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวทุกแห่ง เช่น - งานประเพณีเทศกาล เดือนสิบ -งานชักพระแข่งเรือ ปากพ่อง -งานประเพณีแห่ผ้า ขึ้นธาตุ -งานวิสาขบูชา, มาฆบูชา	1. 1 ครั้ง ปี 2547 2. 4 ครั้ง ปี 2547 – 2549 (ปีละ 1 ครั้ง)
	2.เพื่อส่งเสริมงาน ประเพณีเทศกาลที่ สอดคล้องกับการ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัด		1.ทุกอำเภอปี 2547 – 2549

ตาราง 2 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
		-เทศกาลอาหาร ผลไม้ -งานประเพณีให้ทานไฟ -งานวัฒนธรรมสัมพันธ์ในและต่างประเทศ -กิจกรรมท่องเที่ยวและผจญภัย -กิจกรรมท่องเที่ยวหมู่เกาะทะเลใต้ -กิจกรรมล่องแก่งกรุงชิง -กิจกรรมส่งเสริมท่องเที่ยวด้านการกีฬา	
	3.เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด	1.ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อทุกแขนงในจังหวัดและส่วนกลาง 2.จัดให้มีการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสข้อจำกัด ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้นและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ	1.ทุกเดือน ปี 2547 – 2549 2.ปีละ 6 ครั้ง ปี 2547 – 2549

ตาราง 2 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
4.เพื่ออาศัยกลไกทาง อุตสาหกรรมการ ท่องเที่ยวในการ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ		3.ส่งเสริมให้มีการ ประกวดเรียงความคำ ขวัญของแหล่ง ท่องเที่ยวในจังหวัด	3.ปีละ 1 ครั้ง/ปี 2547- 2549
		4.ส่งเสริมการจัดทำสื่อ เช่น แนะนำแหล่ง ท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อใช้ในการ ประชาสัมพันธ์	4. 1 ครั้ง/ปี 2547
		5.ส่งเสริมให้มีการ จัดทำป้ายและแนะนำ แหล่งท่องเที่ยว	5.ส่งเสริมการจัดทำสื่อ เช่น แนะนำแหล่ง ท่องเที่ยว
		1.จัดให้มีการฝึกอบรม ข้าราชการในเขตพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยเน้นอนุรักษ์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	1. 4 ครั้ง (ปี 2547- 2549)
		2.ส่งเสริมให้มีการ จัดตั้งอาสาสมัคร มัคคุเทศก์ในพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยว	2. 100 คน/ปี 2547- 2549
		3.ร่วมกับ สถาบันการศึกษาจัด อบรมให้ความรู้แก่ บุคลากรด้านการ ท่องเที่ยว	3. ปีละ 1 ครั้ง

ตาราง 2 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
3.พัฒนาเป็นเมือง ศูนย์กลางการลงทุน ของภูมิภาค	1. เพื่อพัฒนาเป็น ศูนย์กลางการลงทุนใน ภูมิภาค	1.สนับสนุนส่งเสริมให้ เป็นเมืองนำลงทุนและ ได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ ในการลงทุน	1.ตลอดปี 2547 – 2549
	2. เพื่อพัฒนาเป็น ศูนย์กลางการพัฒนา อุตสาหกรรมต่อเนื่อง จากภาคเกษตรกรรม	2.รณรงค์ให้มีการ ก่อสร้างโครงการอยู่อาศัย เรือที่อำเภอขนอม	2.ตลอดปี 2547 – 2549
	3. เพื่อรองรับโครงการ ลงทุนขนาดใหญ่ของ ภาครัฐ	3.รณรงค์ดำเนินการ โครงการพัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ขนอม – กระบี่	3.ตลอดปี 2547 – 2549
		4.รณรงค์สนับสนุนการ ชุดคลองไทย 9A ตาม ผลการศึกษาของ คณะทำงาน กรรมาธิการศึกษา การชุดคลองไทย 9A วุฒิสภา	4.ตลอดปี 2547 – 2549
		5.สนับสนุนการจัดตั้ง เมืองยาง City Rubber แห่งที่ 2 ของภาคใต้ที่ กิ่งอำเภอช้างกลาง	5.ตลอดปี 2547 – 2549
		6.การเป็นเจ้าภาพ จัดการประชุม หอการค้าทั่วประเทศ ครั้งที่ 22	6.ปี 2547

ตาราง 2 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
	4.เพื่อพัฒนาให้เป็นเมืองแม่แบบทางการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างมีระเบียบแบบแผน 5.จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัด	1.ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีตลอดปี 2.ส่งเสริมให้มีการจัดประชุมพันธมิตรทางการท่องเที่ยวตลอดปี ทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาคและระดับประเทศ 3.ส่งเสริมให้มีการจัดงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับภาคและระดับนานาชาติ 4.จัดทำ Road Show ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด 5.ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม	1. ตลอดปี / 2547 – 2549 2. ปีละ 2 ครั้ง/ปี 2547–2549 3. ปีละ 2 ครั้ง/ปี 2547–2549 4. ปีละ 12 ครั้ง/ปี 2547–549 5. ทุกแห่งปี/ปี 2547–2549

ตาราง 2 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	เป้าหมาย
4.ส่งเสริมการพัฒนาเมืองให้ก้าวสู่ศูนย์กลางการศึกษา, การทุนและการท่องเที่ยวโดยเร็ว	1.ใช้มาตรการผังเมืองเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านอสังหาริมทรัพย์, สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคม 2.เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตให้ถูกทิศทาง 3.วางแผนการใช้ทรัพยากรที่ดินให้มีประสิทธิภาพนำอยู่อาศัย นำลงทุน และเมืองศูนย์กลางทางภาคใต้	1.จัดทำผังเมืองจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะผังตำบล ครบทุกตำบล 2.วางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการต่างๆ ในอนาคตไว้อย่างเหมาะสม และป้องกันการใช้ที่ดินผิดประเภทโดยใช้กฎหมายควบคุมอาคาร เป็นกลไก 3.กำหนดสัดส่วนพื้นที่สาธารณูปโภคพื้นฐานให้สอดคล้องกับการพัฒนาในปัจจุบันและอนาคต 4.จัดทำระบบระบายน้ำของเมืองมิให้ท่วมขัง 5.จัดพื้นที่ขนส่งมวลชน/สถานีขนส่งสินค้าให้	ตลอดปี 2547 – 2549

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ฝ่ายนโยบายและแผน. (2547). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ 2547. หน้า 96 - 100.

11. เทคนิค SWOT Analysis

การจัดทำแผนพัฒนาในทุกๆ ด้าน จะต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาจังหวัดให้ครบถ้วน ซึ่งการใช้เทคนิค SWOT Analysis เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ประกอบการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength : S) จุดอ่อน (Weakness : W) ปัจจัยภายนอกได้แก่ โอกาส (Opportunity : O) อุปสรรค (Threat : T)

11.1 เทคนิค SWOT Analysis เป็นเครื่องมือ ดังนี้

11.1.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength : S) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในจังหวัด โดยการประเมินข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นของทรัพยากรทางการบริหารการพัฒนาจังหวัดที่คาดว่าจะสนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ

11.1.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness : W) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในจังหวัด โดยการประเมินข้อเสียเปรียบหรือจุดด้อยของทรัพยากรทางการบริหารการพัฒนาจังหวัดซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคที่ขัดขวางมิให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ

11.1.3 การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity : O) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายนอกจังหวัด โดยการประเมินโอกาสหรือเงื่อนไขที่คาดว่าจะเอื้ออำนวยต่อการบริหารการพัฒนาจังหวัดให้บรรลุผลสำเร็จ

11.1.4 การวิเคราะห์ภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด (Threat : T) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายนอกจังหวัด โดยการประเมินภาวะคุกคามหรือเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดต่อการบริหารการพัฒนาจังหวัดให้บรรลุผลสำเร็จ

11.2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม SWOT Ananlysis ตำแหน่งยุทธศาสตร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช SWOT นครศรีธรรมราช

ตาราง 3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม SWOT Analysis นครศรีธรรมราช 2547 – 2550

	โอกาส -นโยบายการท่องเที่ยว -ระบบส่งเสริมสินค้าเกษตร -การพัฒนา IMT-GT และ AFT	
จุดอ่อน -องค์กรขาดการบริหารจัดการที่ดี -รายได้ประชาชนต่ำ/หนี้สูง -ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม -ขาดผังเมืองที่ดี -การเมืองขาดพลังผลักดัน	จ.นครศรีธรรมราช	จุดแข็ง -เป็นแหล่งผู้ผลิตอาหาร -ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ -สถาบันการศึกษา -ผลิตภัณฑ์ OTOP โดดเด่น -เครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง -ศูนย์กลางพลังงาน
	อุปสรรค -การกีดกันทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม -ยุทธศาสตร์ของชาติ -นโยบายการศึกษาขาดความชัดเจน	

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (2547). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2547. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

จากตาราง 3 Swot Analysis จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

Strength (จุดแข็ง)	☐ เป็นแหล่งผู้ผลิตอาหาร ☐ ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ☐ สถาบันการศึกษา ☐ ผลิตภัณฑ์ OTOP โดดเด่น ☐ เครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง ☐ ศูนย์กลางพลังงาน
Weakness (จุดอ่อน)	☐ องค์การขาดการจัดการบริหารจัดการที่ดี ☐ รายได้ประชาชนต่ำ / หนี้สูง ☐ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ☐ ขาดผังเมืองที่ดี ☐ การเมืองขาดพลังผลักดัน
Opportunity (โอกาส)	☐ นโยบายรัฐส่งเสริมการท่องเที่ยว ☐ ระบบส่งเสริมสินค้าเกษตร ☐ การพัฒนา IMT-GT และ AFT
Threat (อุปสรรค)	☐ การกีดกันทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม ☐ ยุทธศาสตร์ของชาติ ☐ นโยบายการศึกษาขาดความชัดเจน

การวิเคราะห์ SWOT Analysis ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช จะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางและจุดยืนที่ต้องการผลักดันให้เกิดจุดมุ่งหมายร่วมกันของทุกฝ่าย ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

11.3 โครงการพัฒนาบริหารการจัดการการท่องเที่ยว

ตาราง 4 โครงการพัฒนาบริหารการจัดการการท่องเที่ยว

กิจกรรม	ปีดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ
1.ประชาสัมพันธ์โครงการ	2547	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช	2,400,600
2.เก็บข้อมูลทรัพยากร ท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช			
3.รวบรวมข้อมูลความ คิดเห็นของประชาชน โดยผ่านกระบวนการมี ส่วนร่วมในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยว ของจังหวัด			
4.วิเคราะห์ข้อมูล ทรัพยากรท่องเที่ยว ของพื้นที่จังหวัด			
5.วิเคราะห์ข้อมูลความ คิดเห็นของประชาชนที่ ผ่านการมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมและพัฒนาจังหวัด			

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (2547). ยุทธศาสตร์
การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2547. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

11.3.1 โครงการพัฒนาเครือข่ายและวิจัยการท่องเที่ยว

ตาราง 5 โครงการพัฒนาเครือข่ายและวิจัยการท่องเที่ยว

กิจกรรม	ปีดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ
1.ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ฯลฯ	2547 – 2550	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการจังหวัด นครศรีธรรมราช	1,500,500
2.จัดประชุมเตรียมการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว			
3.จัดตั้งคณะทำงานเพื่อบริหารจัดการเครือข่าย			
4. จัดทำฐานข้อมูลการท่องเที่ยว			

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (2547). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2547. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

12. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA)

มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างแนบแน่น หากสิ่งแวดล้อมขาดความสมดุลหรือถูกทำลายไปย่อมมีผลกระทบต่อทุกๆ ด้าน รวมทั้งผลกระทบทางด้านการท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการใช้ยุทธศาสตร์ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือ SEA

ในการวางแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาสังคมโดยรวมแบบยั่งยืนควรมีการประเมินผลที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการประเมินที่เรียกว่า EIA (Environmental Impact Assessment) หรือ SEA (Strategic Environmental Assessment) ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่ขยายผลต่อจาก EIA การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์นี้ สามารถประเมินด้านสิ่งแวดล้อมได้ใน 4 ระดับ คือ ตั้งแต่ระดับ นโยบาย ระดับแผน ระดับโปรแกรม และระดับโครงการ โดยนโยบายจะเป็นตัวกำหนดกรอบเพื่อสร้างแผน แผนจะเป็นตัวกำหนดกรอบเพื่อสร้างโปรแกรม โปรแกรมจะเป็นตัวกำหนดกรอบเพื่อสร้างกลุ่มโครงการในกลุ่มโครงการนี้ใช้วิธีการประเมินแบบ EIA

13. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวางแผนพัฒนาดำเนินนโยบายของรัฐบาล และทิศทางการพัฒนาจังหวัด โดยจังหวัดจะต้องนำนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์มาพัฒนาและแปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยภาครัฐได้มุ่งให้ความสำคัญและความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวได้ มีความพยายามในการหาแนวทางและวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สังคม สิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากที่สุด จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ดังนี้

13.1 วิสัยทัศน์ :

วิสัยทัศน์นครศรีธรรมราช 2550 ได้แก่

- นครศรีธรรมราชเมืองศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้
- เมืองเกษตรและท่องเที่ยว น่ายุ
- สู่สังคมพัฒนาที่น่ายิน

13.2 เป้าประสงค์ :

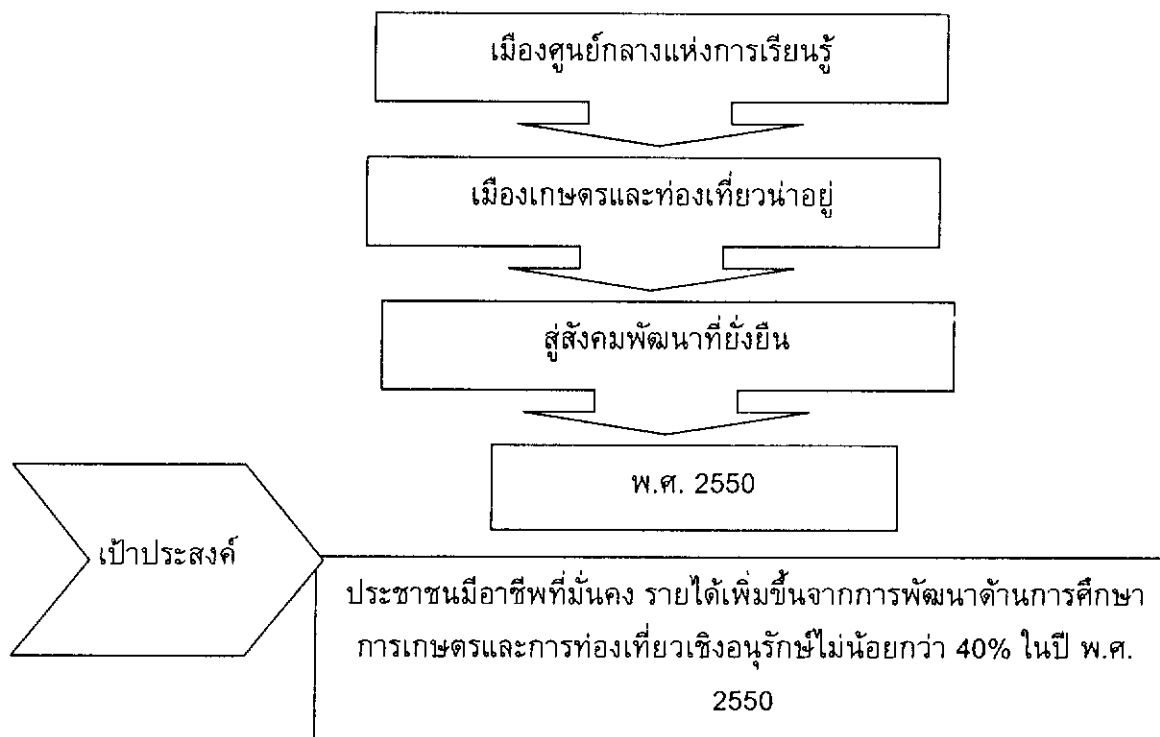
- ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง รายได้เพิ่มขึ้น จากการพัฒนาด้านการศึกษา การเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่น้อยกว่า 40% ในปี พ.ศ. 2550
- นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 15%

13.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ :

- เป็นศูนย์กลางการศึกษาศิลปวัฒนธรรม และชุมชนเข้มแข็ง
- พัฒนามาตรฐานการศึกษา
- จัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
- พัฒนาอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
- เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม
- พัฒนาการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรม
- พัฒนาการตลาดการเกษตร
- พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่องและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

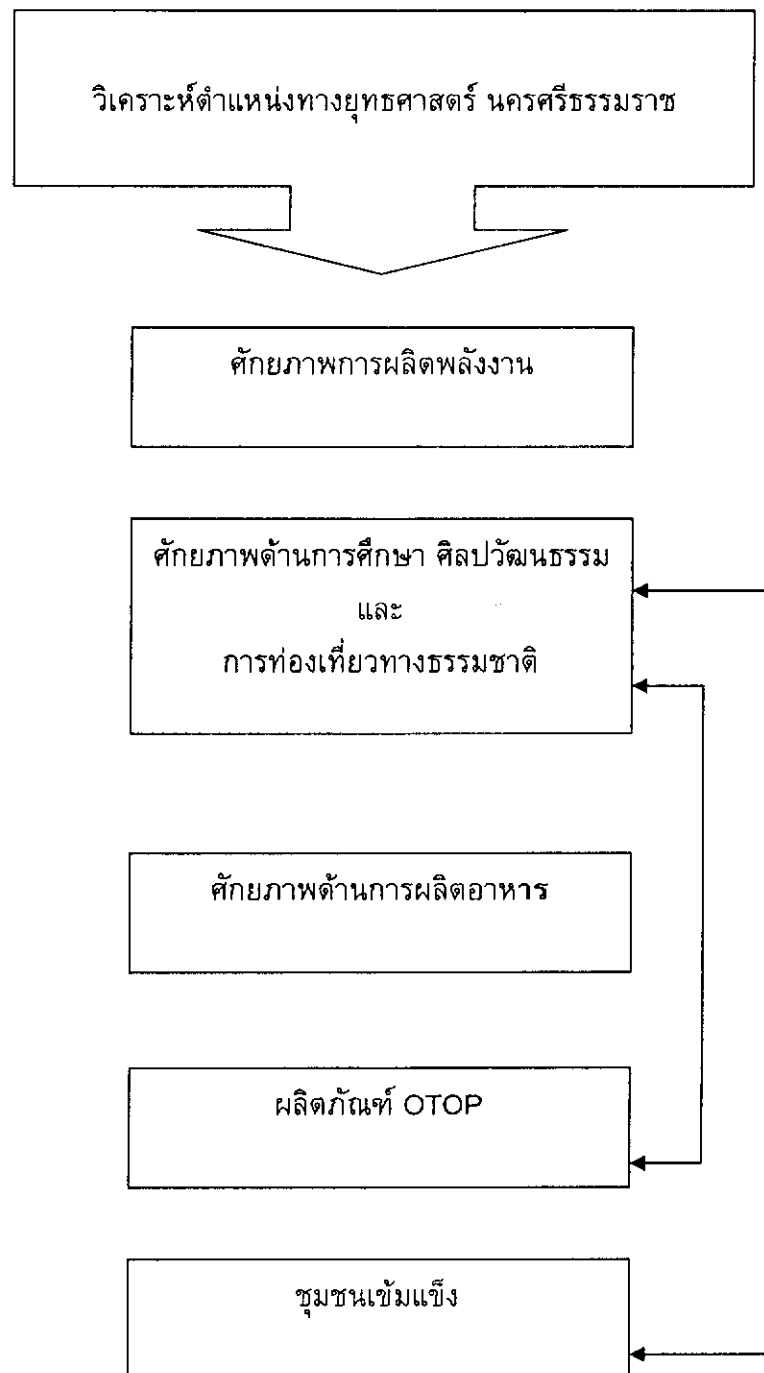
13.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ส่วนที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช
วิสัยทัศน์จังหวัดนครศรีธรรมราช 2550

ภาพประกอบ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิสัยทัศน์จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2550

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (2547). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2547. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

ภาพประกอบ 4 วิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ นครศรีธรรมราช

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (2547). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2547. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

จากภาพประกอบ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิสัยทัศน์จังหวัดนครศรีธรรมราช 2550 สามารถอธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์การพัฒนา

วิสัยทัศน์นครศรีธรรมราช 2550

“นครศรีธรรมราช เมืองศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เมืองเกษตรและการท่องเที่ยว นำอยู่สู่สังคมพัฒนาที่ยั่งยืน”

เป้าประสงค์การพัฒนา

ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง รายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาด้านการศึกษา การเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่น้อยกว่า 40% ในปี 2550

ประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. เป็นศูนย์กลางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและชุมชนเข้มแข็ง
2. เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม
3. มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

1. เป็นศูนย์กลางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและชุมชนเข้มแข็ง

เป้าประสงค์ประเด็นยุทธศาสตร์

- เพิ่มรายได้จากการจัดการศึกษา

แนวทางการศึกษา

- พัฒนามาตรฐานการศึกษา
- จัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
- พัฒนาอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

2. เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ

วัฒนธรรม

เป้าประสงค์ประเด็นยุทธศาสตร์

- เพิ่มผลผลิตและมูลค่า เพื่อเพิ่มรายได้

แนวทางการศึกษา

- พัฒนาการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรม
- พัฒนาการตลาดการเกษตร
- พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ประเด็นยุทธศาสตร์

- สร้างความยั่งยืนของอาชีพรายได้และทรัพยากร

แนวทางการศึกษา

- บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่องและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อให้เกิดศักยภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน การรักษาสภาพแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป

14. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ก่อนมาเป็น นครศรีธรรมราช นครอันงามสง่าแห่งพระราชผู้ทรงธรรม อันเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยปัจจุบันนี้ นครศรีธรรมราชมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มายาวนาน นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งหมายถึง ยุคสมัยที่ผู้คนแถบถิ่นนี้ยังไม่มีตัวอักษรใช้สื่อสาร มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามถ้ำหรือเฝืองผาจนกระทั่งรวมตัวกันเข้ามาเป็นชุมชนเกษตรกรรมยุคแรกเริ่ม แล้วพัฒนามาเป็นเมืองท่าหรือสถานีการค้าซึ่งมีชื่อว่า ตามพรลิงค์ จนกระทั่งกลายเป็นชุมชนเมืองหรือนครรัฐที่รุ่งเรืองซึ่งมีชื่อว่า นครศรีธรรมราชในพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นนครแห่งพระพุทธศาสนาในคาบสมุทรภาคใต้เป็นนครของปราชญ์ ที่มีชื่อปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

การตั้งถิ่นฐาน

หลักฐานทางโบราณคดีว่าด้วยการตั้งถิ่นฐานและร่องรอยของผู้คนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น มีอายุตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จึงสันนิษฐานว่ามนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ในนครศรีธรรมราชตั้งถิ่นฐานบริเวณที่เป็นถ้ำในพื้นที่ป่าเขามาก่อน มนุษย์

ดังกล่าวดำรงชีวิตด้วยการเก็บของป่าและล่าสัตว์เป็นอาหาร (Hunting Gathering) การดำรงชีวิตในป่าคงใช้ถ้ำเป็นที่อยู่อาศัย และคงไม่ไกลจากลำน้ำที่ไหลผ่านที่ราบใกล้ภูเขาหินปูน อาศัยผลิตผลจากของป่า (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. 2542 : 47)

ลักษณะนิสัยใจคอประชากร มีดังต่อไปนี้

1. รักอิสรภาพหรือความเป็นไท เป็นลักษณะดั้งเดิมของชาวนครศรีธรรมราชที่ไม่ชอบการกดขี่บังคับไม่ชอบอยู่ใต้อาณัติใคร
2. มีความเป็นตัวของตัวเอง แสดงออกในรูปของการไม่ชอบรวมกลุ่ม
3. รักพวกพ้อง ความผูกพันในฐานะเป็นพวกพ้องทั้งในแง่วงศ์ญาติ ถิ่นกำเนิด ความคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว
4. จริงใจและตรงไปตรงมา ชาวนครศรีธรรมราชชอบความจริงใจ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ผู้ที่แสดงความจริงใจให้ปรากฏมักได้รับความจริงใจจากผู้อื่นเช่นกัน
5. ยกย่องคนมีใจกว้างและจิตใจนักเลง ชาวนครศรีธรรมราชชอบผู้ที่มีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
6. ชอบความโอ้อ่า ชอบสิ่งของและการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความโอ้อ่าภูมิฐาน โดยไม่คำนึงถึงฐานะของตน
7. รักศักดิ์ศรี หยิ่งในเกียรติและยศของตน ไม่ชอบให้ใครมาดูแคลน
8. ชอบการเป็นเจ้านาย สังเกตได้จากการนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระบบโรงเรียน ด้วยความหวังที่จะให้เข้ารับราชการ
9. รักถิ่นกำเนิดชาวนครศรีธรรมราชมีความภาคภูมิใจกับอดีตอันยาวนานและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นตน

(คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. 2542 : 47)

จิตรกรรม

เป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งเริ่มตั้งแต่การเขียนภาพเป็นลายเส้นจนระบายสีในนครศรีธรรมราช มีจิตรกรรมที่น่าสนใจปรากฏอยู่ ได้แก่ จิตรกรรมภายในอุโบสถวัดชายนาดำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นภาพเขียนสมัยรัตนโกสินทร์ จิตรกรรมบนไม้กระดานคอสองระหว่างเสาในอุโบสถเก่า วัดท้าวโคตร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จิตรกรรมที่ฝาผนังอุโบสถ ลายดอกไม้ร่วงวัดวิหารสูง ตำบลคลัง อำเภอเมือง จิตรกรรมที่วิหารเขียน วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง ปัจจุบันชำรุดเสียหายแล้ว

ศิลปกรรม

เครื่องถมนครศรีธรรมราช

เป็นศิลปหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงมากของนครศรีธรรมราช ทำโดยใช้ผงยาถม ผสมน้ำประสานทองถมลงบนลวดลายที่แกะสลักบนภาชนะหรือเครื่องประดับแล้วขัดผิวให้เป็นเงางาม เครื่องถมนครมีกำเนิดมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เครื่องถมนครเป็นงานที่มีฝีมือดีมาก จึงได้ใช้เป็นเครื่องบรรณาการครั้งสำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายครั้ง กล่าวคือ ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงมีรับสั่งให้เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชส่งช่างถมฝีมือดีไปยังกรุงศรีอยุธยา เพื่อทำไม้กางเขนถมส่งไปพระราชทานสันตปาปาที่กรุงวาติกัน

นาฏศิลป์

นครศรีธรรมราช มีนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดงหลายอย่าง ดังนี้

หนังตะลุง เป็นการเล่นพื้นบ้านภาคใต้ที่พัฒนาจากละครเงา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่มนุษย์ชาติ เดิมหนังตะลุงเป็นเรื่องของพราหมณ์ ดังจะเห็นได้จากการที่หนังตะลุงออกพระอิศวร ซึ่งก็น่าจะเป็นเครื่องชี้ถึงกลุ่มลัทธิที่นำหนังตะลุงเข้ามาว่าน่าจะเป็นพวกที่นับถือฮินดู ลัทธิไศวนิกาย คือ บุษบาพระอิศวรเป็นใหญ่ ลัทธินี้ถ้าดูจากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสุราษฎร์ธานี แล้วน่าจะตกอยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 13 แต่ก็มิได้หมายความว่า หนังตะลุงจะเข้ามาพร้อมกับลัทธินี้อาจจะเป็นช่วงหลังก็เป็นได้ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ . 2542 : 47)

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

วัดสวนหลวง

วัดสวนหลวง ตั้งอยู่ตรงข้ามกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ภายในเขตเมืองโบราณพระเวียงอันเป็นเมืองโบราณรุ่นแรกของนครศรีธรรมราช วัดแห่งนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามนามว่า สมเด็จพระเจ้าแม่ลาวทอง ปางอัมบาตร และเป็นที่พระดิษฐานบน "นมพระ" หรือ "พนมพระ" (บุษบก) และชักลากไปทั่วเมืองเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมบุญด้วยการ "ลากพระ" ตามประเพณีโบราณที่สืบทอดกันมา และพระอุโบสถในวัดสวนหลวงนั้นเป็นพระอุโบสถในสมัยอยุธยาโดยมีภาพปูนปั้นพุทธประวัติประดับผนังภายในพระอุโบสถซึ่งแสดงให้เห็นถึงฝีมือช่างท้องถิ่น

สำนักวิปัสสนากรรมฐานวัดชายนา

สำนักวิปัสสนากรรมฐานวัดชายนา ตั้งอยู่ถนนพัฒนาการทุ่งปรัง หลังวัดท้าวโคตร เป็นสถานที่มีการสอนวิปัสสนากรรมฐานซึ่งเป็นที่สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ริเริ่มโดยท่านพุทธทาสภิกขุ ถือเป็นสาขาของวัดสวนโมกข์

บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน

บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน เลขที่ 10/18 ถนนศรีธรรมโศก 3 ศิลปินท้องถิ่น ผู้ซึ่งได้รับรางวัลยอดเยี่ยมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ไทยแลนด์ ทัวริสซึม อวอร์ด) ประจำปี 2539 รางวัลดีเด่นประเภทวัฒนธรรมและโบราณสถาน บ้านหนังตะลุงสุชาติเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายตัวหนังตะลุงและหนังใหญ่ อีกทั้งยังมีการแสดงในลักษณะสาธิตในบริเวณบ้านหนังตะลุง นอกจากนี้ยังได้แบ่งพื้นที่เพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านและพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงนานาชาติ สนใจเข้าชมและศึกษาศิลปวัฒนธรรมได้ทุกวัน ที่หมายเลขโทรศัพท์ (075) 346394

หอพระพุทธรูปสี่องค์

หอพระพุทธรูปสี่องค์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่องค์ พระพุทธรูปสำคัญ หนึ่งในสามองค์ของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราชและศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวกันว่า พระมหากษัตริย์ลังกาโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 700 และอัญเชิญเข้ามายังประเทศไทยในรัชสมัยพ่อขุนคำรามแห่งมหาราช ปัจจุบันพระพุทธรูปที่ได้ชื่อว่าพระพุทธรูปสี่องค์ในประเทศไทย มีอยู่ 3 องค์ คือ ประดิษฐาน ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครองค์หนึ่ง ประดิษฐาน ณ วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่องค์หนึ่ง และประดิษฐาน ณ หอพระพุทธรูปสี่องค์ จังหวัดนครศรีธรรมราชอีกองค์หนึ่ง หอพระพุทธรูปสี่องค์แห่งนี้เดิมเป็นหอพระประจำวังของเจ้าพระยานคร (น้อย) ภายในหอแบ่งเป็นสองตอน ตอนหน้าเป็นที่ประดิษฐานองค์พระพุทธรูปสี่องค์และพระลากเงิน พระลากทอง (พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร) ส่วนหอตอนหลังเป็นที่บรรจุอัฐิของสกุล ณ นคร ฯลฯ

ล่องแก่งคลองกลาย

กิจกรรมล่องแก่งด้วยเรือยางจัดโดย อบต.กรูชิง อยู่ในตำบลกรูชิงใกล้กับน้ำตกกรูชิง มีเส้นทางในการล่องแก่ง 2 ระยะ คือ ปากคลองพิต้า - ลาน หินดาน ระยะทาง 2.5 กม. ใช้เวลาประมาณ 1 ชม.ถึงปากคลองพิต้า - บ้านทุ่งใน ระยะทาง 6 กม. ใช้เวลาประมาณ 3 ชม. ค่าบริการ 250 - 350 บาท/คน ติดต่อใช้บริการได้ที่คุณเชาวลิต สิทธิฤทธิ์ หมายเลขโทรศัพท์ 075-9790873

ถ้ำหงส์

เป็นถ้ำขนาดกลางภายในถ้ำมีธารน้ำไหลผ่านตลอดแนวถ้ำ ก่อนไหลลงใต้ดินไปสู่ลำธารภายนอก ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยรูปร่างต่างๆ กัน และมีลักษณะพิเศษที่พบเห็นได้ไม่มากนักจากถ้ำทั่วไป คือ มีน้ำตกขนาดเล็กอยู่ภายในถ้ำ ดังนั้นการเที่ยวชมภายในถ้ำต้องเดินท่องน้ำตลอดเส้นทาง ระยะทางประมาณ 300 เมตร ถ้ำหงส์นี้อยู่ในความดูแลของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขานัน ที่ ขน. 6 (คลองสำแพน) การเดินทางใช้เส้นทางเดียวกับน้ำตกกรุงชิง แต่ไม่ต้องเลี้ยวซ้ายเข้าน้ำตกกรุงชิง ตรงไปยังที่ทำการหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขานัน ซึ่งอยู่ปลายสุดของถนน ระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร

น้ำตกยอดเหลือง

หรือน้ำค้างเมืองใหม่ อยู่ทางทิศใต้ ของน้ำตกกรุงชิง หมู่ที่ 6 ตำบลนาแหร เป็นน้ำตกขนาดกลาง มี 4 ชั้น คือ หานนเคย หนายกระโด หานนหม้าคา หานนปลิว สามารถลงเล่นน้ำได้ สภาพทั่วไปเป็นป่าร่มครึ้ม การเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 4016 (นครศรีธรรมราช - พรหมคีรี) ระยะทาง 40 กิโลเมตร

15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุริพร ภัทราพรนันท์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับปานกลาง จากการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับสถานภาพสมรส การศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ไพลินพันธุ์ สร้อยจาดูรนต์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแนวอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ โดยใช้คู่มือแนะนำเชิงระบบนิเวศกรณีศึกษา นักศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า หลังจากที่ใช้เอกสารแล้วนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมบริเวณอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เพิ่มขึ้น และรู้วิธีการท่องเที่ยวที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมได้แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และพบว่าตลอดระยะเวลาของการท่องเที่ยวและพักแรมนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทดลองรู้วิธีประพฤติปฏิบัติไปในทางที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีพฤติกรรมในการทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มควบคุม

สรุปได้ว่าการใช้คู่มือแนะนำเชิงนิเวศวิทยาจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเตรียมตัวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวและพักผ่อน และได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพในพื้นที่ หรือมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูงกว่าเดิม อันจะเป็นการช่วยลดการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติให้น้อยลงและจากรายงานการวิจัยของสุพัตรา กลัปดี เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีการล่องเรือที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้อ้างถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) จากบุคคลหลายท่านดังนี้ : -

พระมหาไพรัตน์ ฉิมหาด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์แม่น้ำปากพนังในทัศนะของเจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาสในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์แม่น้ำปากพนังในทัศนะของเจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาส พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นบทบาทด้านการกระตุ้นสร้างจิตสำนึก บทบาทด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ บทบาทด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และบทบาทด้านการประสานงาน

- ปัจจัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์แม่น้ำปากพนัง ได้แก่ ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำปากพนัง พระสงฆ์ที่มีความรู้เพื่อการอนุรักษ์ ก็จะมีบทบาทต่อการอนุรักษ์สูงเช่นเดียวกัน

สุกัญญา ผ่องอำไพ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาป่าพรุโต๊ะแดง อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าพรุโต๊ะแดง อยู่ในระดับน้อย ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การใช้ประโยชน์จากป่าพรุ การดำเนินกิจกรรมในป่าพรุ การประเมินและติดตามงานพัฒนาป่าพรุโต๊ะแดง และการบริหารจัดการป่าพรุ ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ป่าพรุ ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน รายได้ ระยะทางในการเดินทาง และการได้รับข้อมูลข่าวสาร กลุ่มบ้านสมุนไพร่คีรีวงศ์มีศักยภาพในการประกอบธุรกิจชุมชน เนื่องจากการดำเนินการโดยสมาชิกในชุมชนทั้งหมด มุ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้าตามแนวคิดการตลาดและผลิตสินค้าตามหลักการ “หนึ่งบ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์” โดยใช้เงินลงทุนจากเงินออมหรือเงินกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวงศ์ ซึ่งเป็นเงินทุนภายในชุมชนจึงมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำและมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง

ศิริกุล สิงห์เสนี (2544 : บทคัดย่อ) จากการศึกษาความเป็นไปได้ในด้านกฎหมายและการเมืองนั้น ประเทศไทยมีความพร้อมในทั้งด้านกฎหมายและการเมือง โดยรัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และถูกระบุให้เป็นเป้าหมายสำคัญในการช่วย

พัฒนาประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ส่วนความเป็นไปได้ทางด้านทฤษฎีองค์การ และการสำรวจความคิดเห็นของสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่ามีความเป็นไปได้สูง โดยกลุ่มที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพร้อมให้ความร่วมมือในการก่อตั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สมาคม ประสานอยู่ และสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยปรับปรุงคุณภาพ และมาตรฐานให้มีระดับสูงขึ้นเทียบเท่ากับประเทศอื่นที่ประสบความสำเร็จ เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศแคนาดา

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปัจจัยที่มีผลต่อส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนด้านเกาะเกร็ด ปัจจัยความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยทางด้านสังคมจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใน 4 ด้าน คือ ร่วมศึกษาค้นหาปัญหา ร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินงาน และร่วมในการติดตามผล และผลการศึกษามีดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การประเมินและตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit)
2. การสร้างแบบสอบถาม
 - 2.1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประเมินและตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit)

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตและรวบรวมข้อมูลจากสภาพพื้นที่ และทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชนำมาประยุกต์กับเครื่องมือการประเมินตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit) ซึ่งมีเค้าโครงอยู่แล้ว และอาศัยการสังเกตในการประเมินผล

2. การสร้างแบบสอบถาม

2.1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้ประชากรใน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. บุคลากรภาครัฐ คือ หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชนบริการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว การขนส่ง
3. ประชาชนท้องถิ่น คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากรของจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้คือ กลุ่มแรก ทำการสุ่มจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เป็นหัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน กลุ่มที่สอง ทำการสุ่มจากผู้ประกอบการธุรกิจภาคเอกชน ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว ฯ จำนวน 100 คน กลุ่มที่สาม ทำการสุ่มจากประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่อาศัยในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน กลุ่มที่สี่ ทำการสุ่มจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาจำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

โดยกำหนดตัวอย่างขนาดทั้งหมดที่ต้องการใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ทาโร ยามาเน่ (ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ. 2545 : 29; อ้างอิงจาก Taro Yamane. 1970 : n.d.)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน จำนวนตัวอย่าง
N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด
e แทน ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น 0.05

เมื่อแทนค่าในสูตรข้างต้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน กำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดได้ 5% ซึ่งแสดงในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

ลำดับที่	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บุคลากรภาครัฐ	100
2	ผู้ประกอบการธุรกิจบริการการท่องเที่ยว	100
3	ประชาชนในท้องถิ่น	100
4	นักท่องเที่ยวชาวไทย	100
	รวม	400

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ โดยสามารถแบ่งประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

- การประเมินตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit)

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

- แบบสอบถาม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 1 การประเมิน ตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ

การประเมิน ตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit) เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์
3. ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ ไร่ต่างๆ
4. ทรัพยากรกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
5. ทรัพยากรบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 2 แบบสอบถาม

แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาจังหวัดจากบุคลากรภาครัฐ เอกชน ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เลือกตอบ (Checking List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม เหตุการณ์สำคัญ กิจกรรม และการบริการ การจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ (SWOT) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า(Rating Scale)

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์หัตถ์วิสัยทัศน์ ความต้องการที่จะให้จังหวัด นครศรีธรรมราช พัฒนาไปในทิศทางใด และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชกำหนด ยุทธศาสตร์ข้อใดบ้าง และการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาจะต้องดำเนินการตามโครงการ ใดบ้าง ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในประเด็น ต่างๆ ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Checking List)

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checking List) (เฉพาะแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว)

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะคำถามเป็นแบบ ปลายเปิด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขึ้นที่ 2 แบบสอบถาม

ขั้นแรก นำแบบสอบถามไปทดลองสุ่มกับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 10 คน ผลที่ได้ออกมา เป็นอย่างไร สามารถเชื่อถือได้หรือไม่ หากเกิดข้อผิดพลาดนำแบบสอบถามกลับไปแก้ไขใหม่ อีกครั้ง

ขั้นที่สอง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดเพื่อให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายในการวิจัยอย่างชัดเจน และได้แบ่งขั้นตอนการเก็บ รวบรวมข้อมูลออกเป็น 4 ระยะดังนี้ :-

ระยะที่ 1 เป็นระยะเริ่มต้นติดต่อกับหน่วยงานราชการ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล ด้านเอกสารเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2547-2550 และรายงาน ผลการปฏิบัติราชการ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลเป็นระยะๆ โดยสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนการ ปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยยังไม่มีข้อมูลหรือไม่มีความเข้าใจ หรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์การพัฒนา ตัวชี้วัด และกลยุทธ์และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลจากประชาชนและกลุ่มเป้าหมายคือ หน่วยงาน ราชการ เช่น สำนักงานการวางแผนจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด นครศรีธรรมราช และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบการวิจัย สำหรับ สำนักงานการจัดการท่องเที่ยว มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการวางแผนการจัดกิจกรรมการ ท่องเที่ยว องค์ประกอบที่เป็นเอกลักษณ์ความสมบูรณ์ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว สภาพ ธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว การจัดสื่อความหมายและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เพื่อขอ

สัมภาษณ์ในประเด็นการดำเนินงาน การวางแผน และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยใช้แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวและแนวทางในการพัฒนาจังหวัด

ระยะที่ 3 เป็นช่วงที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจทางด้านการจัดการการท่องเที่ยว ประชากรท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและนำมาประมวลประกอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป

ระยะที่ 4 เป็นระยะที่ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลว่าตรงประเด็นและมีความชัดเจนหรือไม่ และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมบางประเด็นที่ไม่ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง ถูกต้อง และครอบคลุมตรงจุดประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด

2.4 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินและตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา สังเกตและตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ และนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบการบรรยาย

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามได้ดำเนินการ ดังนี้ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำมาวิเคราะห์และประมวลผล สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2-7 ที่สอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน	5	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นำคะแนนมาวิเคราะห์เป็นข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 11.5 for Windows ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การประเมินผลทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลระดับความคิดเห็นเป็นโดยรวม รายด้าน รายข้อ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค(SWOT) ของจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ความการแปลผลระดับความคิดเห็นเป็นโดยรวม รายด้าน รายข้อ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ และประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ความการแปลผลระดับความคิดเห็นเป็นโดยรวม รายด้าน รายข้อ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลระดับความคิดเห็นเป็นโดยรวม รายด้าน รายข้อ ดังนี้

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

$$= 1.33$$

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ความการแปลผลระดับความคิดเห็นเป็นโดยรวม รายด้าน รายข้อ ดังนี้

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

$$= 1.33$$

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะของบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ร้อยละ}(\%) = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ X คือ จำนวนข้อมูล (ความถี่) ที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ
N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ คือ ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S.D. คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x คือ ข้อมูลแต่ละจำนวน
 $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ของข้อมูลชุดนั้น
n คือ จำนวนข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทาง
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขอ
เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ช่วงที่ 1

- ผลการประเมินตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit)
- ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครศรีธรรมราช
- แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - ก. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
 - ข. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร
 - ค. อุทยานแห่งชาติเขาลวง
 - ง. น้ำตกกรุงชิง

ช่วงที่ 2

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกตามประชากร 2 กลุ่ม จากแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะ

- แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
- แนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์

ช่วงที่ 1

ผลการประเมินตรวจสอบทรัพยากรทางธรรมชาติ (Resource Audit)

การใช้เครื่องมือการประเมินตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทาง
ในการสังเกตเกี่ยวกับสภาพของแหล่งท่องเที่ยวทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพ
ของแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยว
เหล่านี้เป็นเครื่องมือซึ่งทางสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Oxford Brookes ของประเทศอังกฤษจัดทำ
ขึ้นมาเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลพื้นฐานจากการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย ข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งข้อมูลภาคสนามจาก
ประชาชนท้องถิ่น นำมารวบรวมร่วมกับแบบตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อมูลพื้นฐาน

เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชื่นฉ่ำธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสามกษัตริย์ มากวัดมากศิลป์ ครบสิ้นกุ้งปู

เมืองนครดินนครศรีธรรมราชเป็นเมืองที่มีเสน่ห์นำไปเยือนมากเมืองหนึ่งนอกจากจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และสวยงาม เช่น เขาหลวง หรือชุมชนพัฒนาตัวอย่างที่บ้านคีรีวงค์ ที่เมืองนครศรีธรรมราช ก็ยังเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรม ทั้งหนังตะลุง มโนราห์ ที่แฝงไว้ด้วยคติธรรม และเป็นเมืองพุทธในแดนใต้ ดังมีพระมหาธาตุวรมหาวิหารและมีมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งชาวนครศรีธรรมราชมีอยู่แล้วในปัจจุบันนั้นได้มีการสะสมมาจากประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่า 1,800 ปี

“ตามพริ้งค์” คือแคล้วที่เคยตั้งอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช ปัจจุบันได้รับการบันทึกอยู่ในเอกสารมิลินทปัญหาของอินเดียตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 5 และเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่พ่อค้าจากอินเดียจีน ตะวันออกกลาง ด้วยเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ตั้งอยู่บนคาบสมุทร ที่ตั้งนานน้ำทั้งสองด้าน จึงเหมาะที่จะเป็นเส้นทางแลกเปลี่ยนสินค้าจากทั้งสองฝั่ง และประกอบกับมีอ่าวที่เป็นเมืองท่าจอดเรือได้ ทำให้แคว้นตามพริ้งค์ได้เติบโตขึ้นมาเป็นศูนย์กลางการค้าขายสำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในช่วงนี้ ศาสนาพราหมณ์ก็ได้แพร่เข้ามาด้วยพบหลักฐานมากในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11 – 14

ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 14 – 16 อาณาจักรศรีวิชัยที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองหริภุญไชยมีอำนาจปกครองเหนือดินแดนแถบคาบสมุทรพุทธศาสนานิกายมหายานจึงได้แพร่เข้ามาที่แคว้นตามพริ้งค์ด้วย

เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 17 – 18 แคว้นตามพริ้งค์รุ่งเรืองสูงสุดผู้ครองแคว้นตั้งตนเป็นกษัตริย์ทรงนามพระเจ้าศรีธรรมโศกราช พร้อมกันนั้น ได้สถาปนาราชวงศ์ปทุมวงศ์ และแผ่อิทธิพลรวมทั้ง พุทธศาสนาไปยังเมืองต่าง ๆ ในภาคใต้จนเป็นที่ยอมรับว่านครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยนั้น (สำนักพิมพ์สารคดี. 2537 : 27 - 31)

สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

ที่ตั้ง อาณาเขต และภูมิประเทศ

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพฯ 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 9,942.50 ตร.กม. หรือประมาณ 6,214,064 ไร่ มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ และเป็นอันดับ 16 ของประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัด ตรัง พัทลุง และสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อ่าวไทย มีชายฝั่งทะเลยาว 225 กม.
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดกระบี่ และสุราษฎร์ธานี

ลักษณะภูมิประเทศ แบ่งพื้นที่ออกได้เป็น 3 ส่วนคือ บริเวณเทือกเขา ตอนกลาง บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออก และบริเวณที่ราบด้านตะวันตก

สภาพภูมิอากาศ จากสภาพที่ตั้งใกล้เส้นศูนย์สูตร มีภูเขาและเป็นคาบสมุทรทั้ง 2 ด้าน คือ ทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้นครศรีธรรมราชได้รับอิทธิพลจากลมมหาสมุทรจากมหาสมุทรอินเดีย และพายุหมุนเขตร้อน จากทะเลจีนใต้ อุณหภูมิเฉลี่ยระหว่าง 27 – 28 องศาเซลเซียส ลักษณะฤดูกาล มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน มีอากาศร้อนตลอดฤดูกาล และฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วง

- ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม เป็นช่วงรับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

- ตั้งแต่พฤษภาคม – มกราคม เป็นช่วงรับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี 2544 มีฝนตกหนาแน่น 181 วัน

การเดินทาง

รถยนต์ เส้นทางหลวงหมายเลข 4 กรุงเทพฯ – ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร แล้วใช้เส้นทางหมายเลข 41 ผ่านสุราษฎร์ธานี - หุ่นลงจนถึงนครศรีธรรมราช หรืออำเภอพุนพิน สุราษฎร์ธานี แล้วใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 401 เลียบชายฝั่งทะเลไปจนถึงนครศรีธรรมราช รวมระยะทาง 780 กิโลเมตร

รถไฟ จากสถานีรถไฟหัวลำโพง มีขบวนรถเร็ว และรถด่วนไปนครศรีธรรมราชรวมระยะทาง 832

รถโดยสารประจำทาง บริษัทขนส่ง จำกัด (บ.ข.ส.) บริการทั้งรถธรรมดา และรถปรับอากาศ ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนีสอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร (02)4351199 (รถปรับอากาศ) และโทรศัพท์หมายเลข (02)4345558 (รถโดยสารธรรมดา) สถานีขนส่งนครศรีธรรมราช โทรศัพท์หมายเลข (075) 341125

เครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีเที่ยวบินไป/กลับ นครศรีธรรมราช ทุกวัน สอบถามรายละเอียดได้ที่โทรศัพท์หมายเลข 280-0060 และที่นครศรีธรรมราช โทรศัพท์หมายเลข (075) 342-491 การคมนาคมภายในตัวจังหวัดมีรถสองแถววิ่งบริการรอบเมืองและจากนครศรีธรรมราชไปสู่จังหวัดข้างเคียง สามารถเลือกใช้บริการได้ทั้งรถตู้ รถแท็กซี่ รถโดยสาร และรถไฟ

การเดินทางจากอำเภอนครศรีธรรมราชไปยังอำเภอต่าง ๆ

ขนอม	100	กิโลเมตร	ฉวาง	71	กิโลเมตร
จุฬาภรณ์	50	กิโลเมตร	เฉลิมพระเกียรติ	22	กิโลเมตร
ชะอวด	71	กิโลเมตร	เชียรใหญ่	52	กิโลเมตร
พิปูน	93	กิโลเมตร	ถ้ำพรณรา	103	กิโลเมตร
พระพรหม	75	กิโลเมตร	ท่าศาลา	28	กิโลเมตร
ร่อนพิบูลย์	37	กิโลเมตร	ทุ่งสง	55	กิโลเมตร
ลานสกา	21	กิโลเมตร	ทุ่งใหญ่	102	กิโลเมตร
สิชล	66	กิโลเมตร	นาบอน	72	กิโลเมตร
หัวไทร	66	กิโลเมตร	บางขัน	94	กิโลเมตร
กิ่งอำเภอช้างกลาง	50	กิโลเมตร	ปากพนัง	36	กิโลเมตร
กิ่งอำเภอนบพิตำ	52	กิโลเมตร	พรหมคีรี	21	กิโลเมตร

การเดินทางจากนครศรีธรรมราชไปยังจังหวัดใกล้เคียง

กระบี่	336	กิโลเมตร	สงขลา	161	กิโลเมตร
ตรัง	123	กิโลเมตร	สุราษฎร์ธานี	134	กิโลเมตร
พัทลุง	112	กิโลเมตร			

เขตการปกครอง

แบ่งออกเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 165 ตำบล 1,509 หมู่บ้าน มีหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาล 24 แห่ง (เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาล ตำบล 22 แห่ง) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 165 แห่ง

ประชากร

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากร 1,529,497 คน ชาย 762,190 คน หญิง 767,307 คน มีครัวเรือน 382,766 ครัวเรือน

ผลิตภัณฑ์มวลรวม

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 73,506 ล้านบาท มูลค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว 44,387 บาท จำแนกรายสาขาการผลิต มูลค่าสูง 5 อันดับแรก คือ 1) เกษตรกรรม มูลค่า 19.19 พันล้านบาท 2) การค้าส่งและค้าปลีก 10.8 พันล้านบาท 3) การบริการ 9.68 พันล้านบาท 4) การเหมืองแร่และย่อยหิน 8.67 พันล้านบาท 5) การไฟฟ้าและการประปา 6.49 พันล้านบาท

รายได้

ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 10,789 บาท/เดือน/ครัวเรือน หรือ 2,697 บาท/เดือน/คน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 8,764 บาท/เดือน/ครัวเรือน หรือ 2,168 บาท/เดือน/คน (จากการสำรวจข้อมูลภาวะเศรษฐกิจ ปี 2543)

การศึกษา

สถานศึกษา 1,035 แห่ง จำนวนครู / อาจารย์ 19,370 คน จำนวนนักเรียน นักศึกษา 379,557 คน ระดับอุดมศึกษามีศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติมหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

การศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ 92.83 % ศาสนาอิสลาม 6.73 % และศาสนา คริสต์ 0.44% มีวัดจำนวน 576 แห่ง สำนักสงฆ์ 99 แห่ง พระภิกษุ 4,671 รูป มัสยิด 106 แห่ง โบสถ์คริสต์ 16 แห่ง

ด้านวัฒนธรรม

มีหอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หน่วยศิลปากร หน่วยละ 1 แห่ง มีศูนย์วัฒนธรรม 11 แห่ง โบราณสถาน 55 แห่ง

ด้านสาธารณสุข

สถานบริการสาธารณสุข มีโรงพยาบาลของรัฐ 21 แห่ง สถานีกาชาดสิรินธร 1 แห่ง สถานีอนามัย 251 แห่ง จำนวนแพทย์ 175 คน (อัตราส่วน 1 คนต่อประชากร 1 : 8,716 คน) พยาบาลวิชาชีพ 1,039 คน (อัตราส่วน 1 คนต่อประชากร 1 : 1,468) พยาบาลเทคนิค 526 คน (อัตราส่วน 1 คนต่อประชากร 1:2,900 คน) มีโรงพยาบาลเอกชน 4 แห่ง มีผู้ มีบัตรประกันสุขภาพ ทั้งสิ้น 1,352,004 คน ครอบคลุมร้อยละ 88.40

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สถิติคดีอาชญากรรม ประเภทคดีฉ้อโกง และสะเทือนขวัญ 295 ราย จับ 199 คน คดีชีวิตร่างกายเกิด 998 ราย จับ 595 คน คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ 1,582 ราย จับ 686 คน คดีอาญาที่น่าสนใจเกิด 916 ราย จับ 280 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา รวมทุกคดีเพิ่มขึ้น 0.18%

สถิติคดียาเสพติดเกิดในปี 2545 เกิดคดี 3,509 ราย จับได้ 3,346 ราย ฟ้อง 3,253 ราย ไม่ฟ้อง 93 ราย จำนวนคดียาเสพติดต่อประชากร 100,000 คน เท่ากับ 242.56

แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช

เส้นทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่น่าจะเดินทางไปเยี่ยมชม คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ซึ่งจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งน่าศึกษาค้นคว้าสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้ และสนใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแคว้น "ตามพรลิงค์" (นครศรีธรรมราช) สามารถประเมินทรัพยากรธรรมชาติได้ดังนี้

สถานที่ตั้ง ตั้งอยู่ริมถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตรงข้ามวัดสวนหลวง

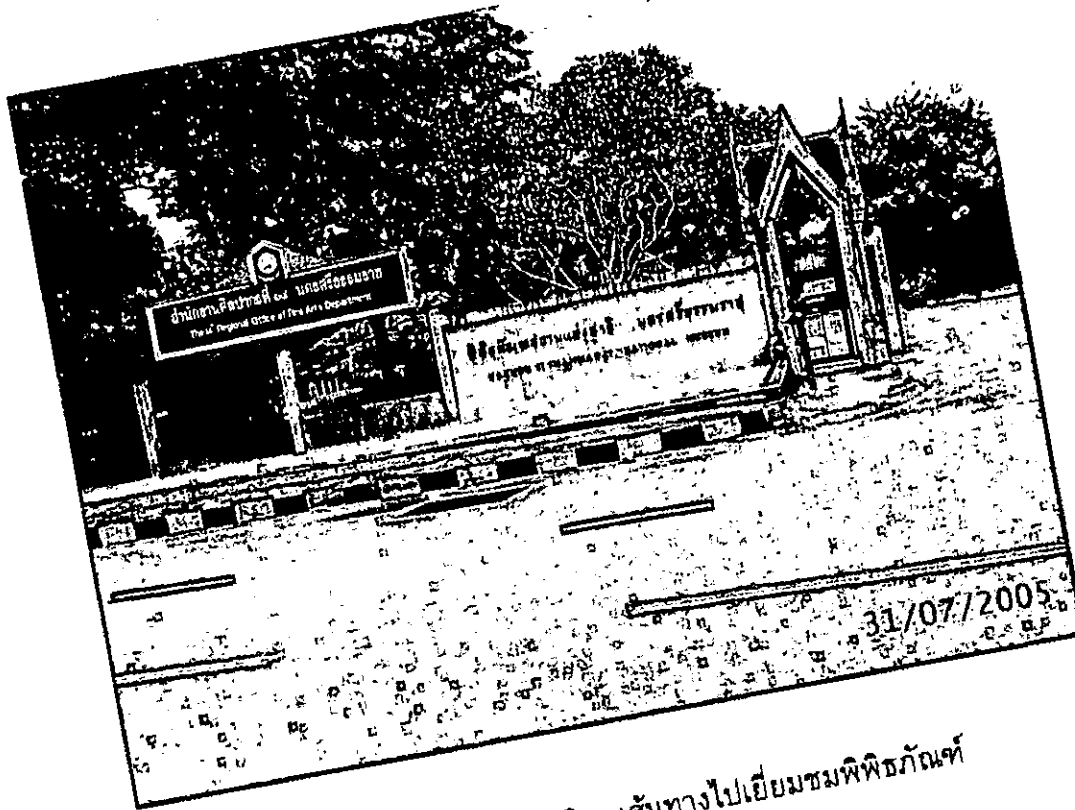
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีป้ายบอกทางแต่สามารถเข้าถึงได้ง่ายเพราะเป็นอาคารที่ตั้งอยู่โดดเด่น โดยนักท่องเที่ยวสามารถนั่งรถสองแถวที่มีตลอดระยะทางเข้าไปได้เลย ค่าบริการท่านละ 5 บาท ตลอดสาย โดยเริ่มต้นจากตัวเมืองหรือนักท่องเที่ยวสามารถนำรถยนต์ส่วนตัวเข้าไปได้ด้วยตนเอง

คุณสมบัติความโดดเด่นและอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นโบราณสถานที่สำคัญและให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาวนครศรีธรรมราชมาก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ มีหนังสือเก่าแก่ที่สำคัญหลายประเภท

กิจกรรมด้านบริการ มีเจ้าหน้าที่บรรยายให้ความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ และนักท่องเที่ยว ผู้สนใจตลอดเวลา รวมทั้งผู้เยี่ยมชมสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตัวเองจากหนังสือใน หอสมุดซึ่งอยู่ในซีกหนึ่งของอาคารพิพิธภัณฑ์

กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว จากตัวเมืองก่อนจะเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ตลอด ระยะทางจะมีวัดวาอารามต่าง ๆ มากมายสองข้างทาง เช่น วัดท้าวโคตร วัดชายนา วัดสระเรียง วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดหน้าพระลาน วัดสวนหลวง ฯลฯ นักท่องเที่ยวสามารถแวะ สักการะเยี่ยมชมได้โดยสะดวก นอกจากนี้ยังสามารถแวะชิมอาหารพื้นเมืองชาวใต้ได้ตลอดริม ถนนราชดำเนิน

อาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง เดิมบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของ วัดสวนหลวงตะวันตก ปัจจุบันรื้อลงแล้ว จึงได้ใช้พื้นที่ก่อสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช ตัวอาคารพิพิธภัณฑ์เปิดเมื่อปี พ.ศ.2517 จัดแสดงโบราณวัตถุที่ค้นพบในแถบ ภาคใต้ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี และชุมพร โบราณวัตถุ สำคัญองค์หนึ่งที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ คือ ภาชนะดินเผาประเภทไห พระที่นั่งมณฑลประดิษฐาน บนเรือพระที่นั่งในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ยังมีห้องจัดแสดงซึ่ง ประดิษฐานพระพุทธรูปและรูปเคารพในศาสนาฮินดูที่พบในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัด ไกลเคียง อีกทั้งห้องจัดแสดงศิลปหัตถกรรมของใช้พื้นบ้านและนิทรรศการวิถีชีวิตและภูมิปัญญา ชาวบ้านหมุนเวียนตลอดปี ส่วนสาขาหอสมุดแห่งชาติซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกันนั้น เปิดให้บริการ แก่ประชาชนทั่วไป ตั้งแต่ พ.ศ.2519 มีหนังสือเก่าที่หายาก และหนังสือสำคัญอื่น ๆ ส่งมาจาก หอสมุดแห่งชาติส่วนกลางสำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้

ภาพประกอบ 5 ริมถนนราชดำเนิน เส้นทางไปเยียมชมพิพิธภัณฑ

ภาพประกอบ 6 ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ 7 บริเวณด้านข้างของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ 8 ความสวยงามและความมีระเบียบของสถานที่

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

เป็นวัดที่ตั้งอยู่ริมถนนราชดำเนิน เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชั้นวรมหาวิหารเป็นปูชนียสถานที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้ ตามตำนานสร้างเมื่อ พ.ศ. 854 ศิลปะการสร้างเป็นแบบศรีวิชัย ปัจจุบันบูรณะพระบรมธาตุเจดีย์ให้เป็นไปตามสถาปัตยกรรมทางลังกา คือทรงระฆังคว่ำ ภายในบริเวณรอบพระมหาธาตุเจดีย์มีเจดีย์ 158 องค์ ซึ่งองค์พระมหาธาตุเจดีย์ที่ตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่แสดงถึงความเป็นรูปธรรมของความเป็นเมืองพระของชาวนครศรีธรรมราชมากที่สุด สามารถประเมินทรัพยากรธรรมชาติได้ ดังนี้

สถานที่ตั้ง วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารตั้งอยู่ริมถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมืองการเข้าถึงสามารถขึ้นรถสองแถวจากในตัวเมืองได้ตลอดเวลาและนักท่องเที่ยวสามารถใช้รถยนต์ส่วนตัวมาเที่ยวชมได้

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารตั้งอยู่ริมถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช การเดินทางมาเยี่ยมชมมีความสะดวกสบายมาก นักท่องเที่ยวสามารถนั่งรถสองแถวสายหัวถนน-สนามกีฬาที่มีผ่านตลอดเวลาหรือสามารถนำรถยนต์ส่วนตัวเข้ามาภายในบริเวณวัดก็ได้

คุณสมบัติความโดดเด่นและอำนาจใจการดึงดูดนักท่องเที่ยว วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นวัดเก่าแก่และมีความสำคัญคู่บ้านคู่เมือง ชาวพุทธทุกคนไม่เคยละเว้นที่จะไปนมัสการปูชนียสถานพระบรมธาตุเจดีย์ เพราะพระบรมธาตุเจดีย์เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในภาคใต้ และก่อให้เกิดการสร้างปูชนียวัตถุอื่นๆ ที่ทรงความงดงามและเปี่ยมด้วยสุนทรีภาพ ซึ่งยากจะหาชมได้ในเมืองนี้มาเทียบได้

กิจกรรมด้านบริการ มีศูนย์ข้อมูลและประชาสัมพันธ์คอยบริการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งบริการจำหน่ายดอกไม้รูปเทียน ทองตามกำลังศรัทธาของนักท่องเที่ยว

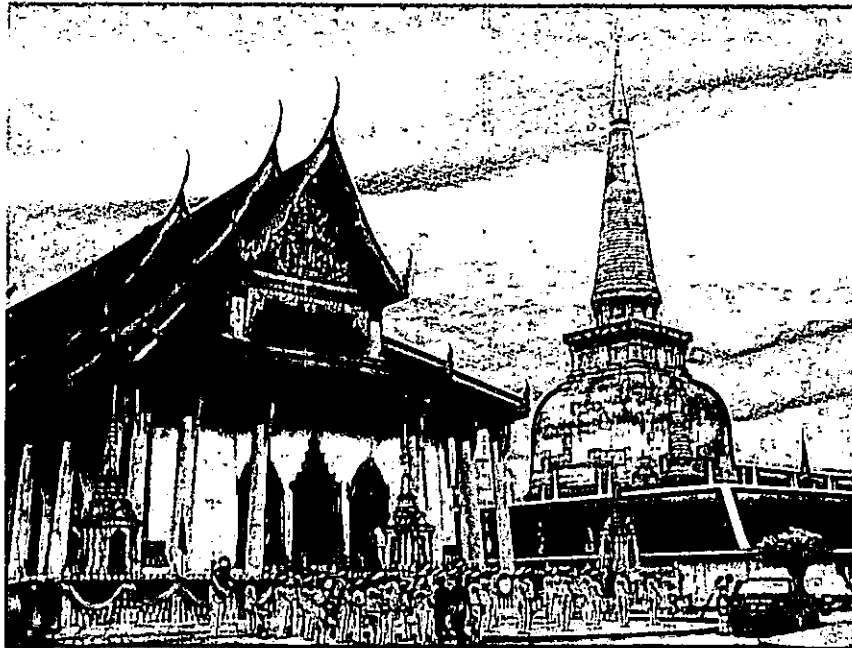
ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ตามตำนานกล่าวว่า ศิลปะการสร้างแบบศรีวิชัย โดยเจ้าชายชนกุมารและนักบวชชาวลังกาเป็นผู้นำเสด็จแบบศรีวิชัย พระบรมธาตุมาประดิษฐาน ณ หาดทรายแก้ว และสร้างเจดีย์องค์เล็ก ๆ เพื่อเป็นที่หมายไว้ ภายในวัดพระมหาธาตุมีวิหารที่มีความสำคัญหลายองค์ประดิษฐานอยู่ และเป็นที่จัดและแสดงโบราณวัตถุสมัยก่อนไวมามากมาย

กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว คือ นมัสการองค์พระบรมธาตุด้วยดอกไม้ รูป เทียนทอง ซึ่งทางวัดมีบริการนอกจากประชาชนจะทำบุญแล้วแต่ศรัทธา ยังมีการนิมนต์ของมีค่าและวิจิตรอลังการไปถวายเป็นเครื่องสักการบูชา องค์พระบรมธาตุอีกด้วย และนักท่องเที่ยวสามารถชื่นชม โบราณสถาน โบราณวัตถุ สมัยอยุธยาได้จากพิพิธภัณฑ์ของวัด ในบริเวณวิหารเขียนและวิหารโพธิสัตว์ลังกา ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความค่าทางประวัติศาสตร์ยิ่ง

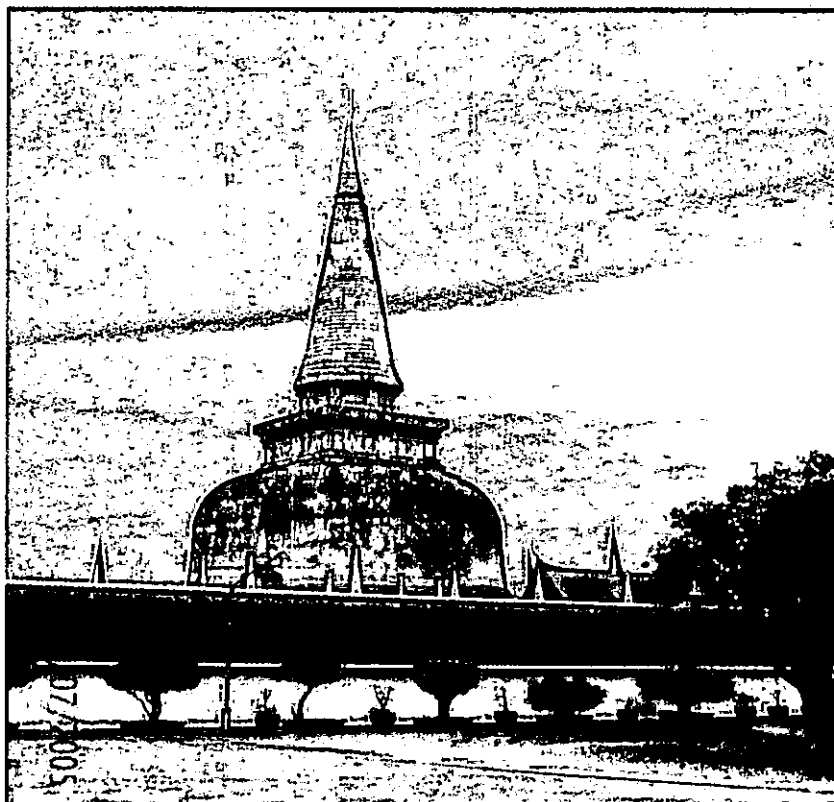
งานมหกรรมและเหตุการณ์สำคัญ ประเพณีการแห่ผ้าขึ้นธาตุ เป็นงานประเพณีสำคัญที่ปฏิบัติกันทุกปี จะทำกันมาแต่ครั้งใดไม่ปรากฏ แต่ในรัชกาลพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้นได้ทำกันในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 อันเป็นวันวิสาขบูชา ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้กำหนดประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุเป็นสองวัน คือ วันวิสาขบูชา และวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 3 ซึ่งเป็นวันมาฆบูชาอีกหนึ่งวัน

ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุนี้ น่าจะได้รับแบบปฏิบัติมาจากอินเดีย ปัจจุบันผ้าพระบฏเปลี่ยนแปลงได้จากเดิมที่เคยวาดภาพสีสันวิจิตรเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติลงบนผ้าหลากสีพร้อมทั้งประดับประดาด้วยลูกปัดสีและดอกไม้สวยงาม ก็เหลือเพียงผ้าพื้น 3 สี คือ สีขาว แดง และเหลือง และภัตตาหารที่เคยแห่มาถวายพระพร้อมกันก็หายไปขบวนแห่ก็ไม่เอิกเกริกเหมือนแต่ก่อน เมื่อแห่ถึงนิเวศวิหารรอบพระบรมธาตุเจดีย์ ครบ 3 รอบ แล้วนำผ้าเข้าสู่วิหารพระม้านี้ ผู้ร่วมในขบวนจะส่งตัวแทนเพียง 3 - 4 คน สมทบไปกับเจ้าหน้าที่ของวัดเพื่อนำผ้าพระบฏขึ้นไปโอบล้อมองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ทั้งนี้เพราะทางวัดกำหนดให้ลานกำแพงแก้วเป็นเขตหวงห้าม

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

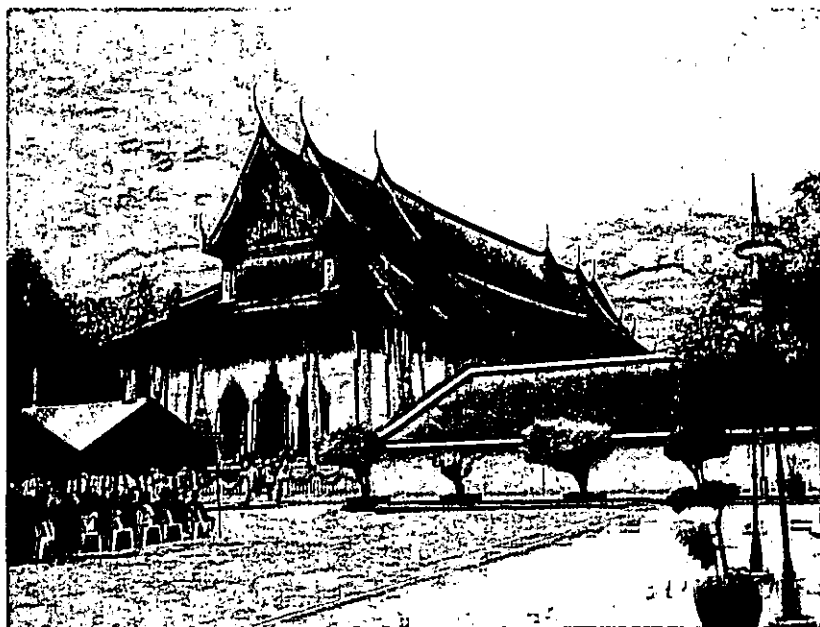
ภาพประกอบ 9 เจดีย์องค์พระบรมสารีริกธาตุรูปทรงลังกา

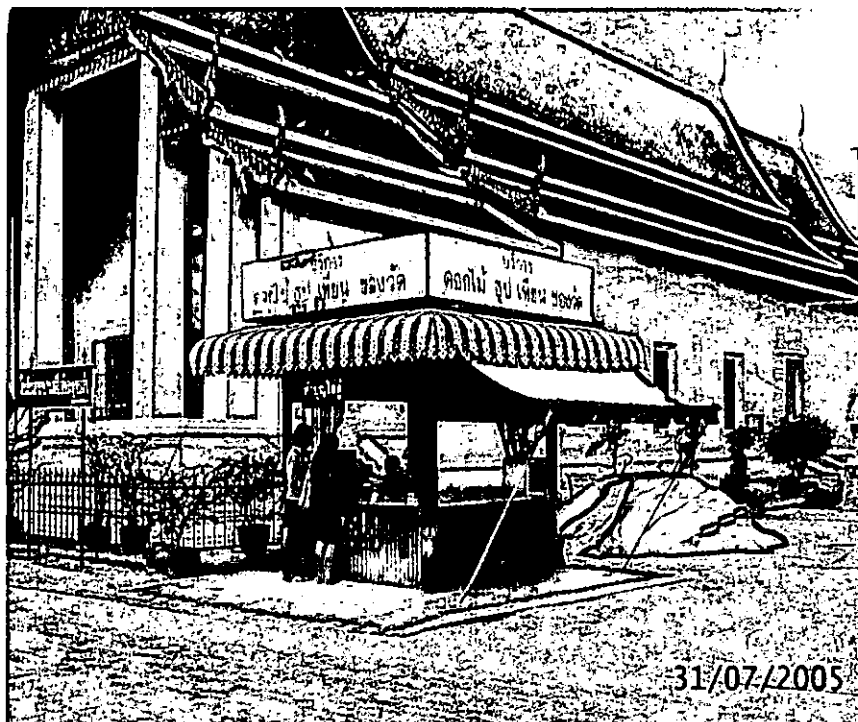
ภาพประกอบ 10 ความสวยงามของพระบรมธาตุเจดีย์

ภาพประกอบ 11 อีกมุมหนึ่งของพระบรมธาตุเจดีย์

ภาพประกอบ 12 บริเวณด้านหน้าของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

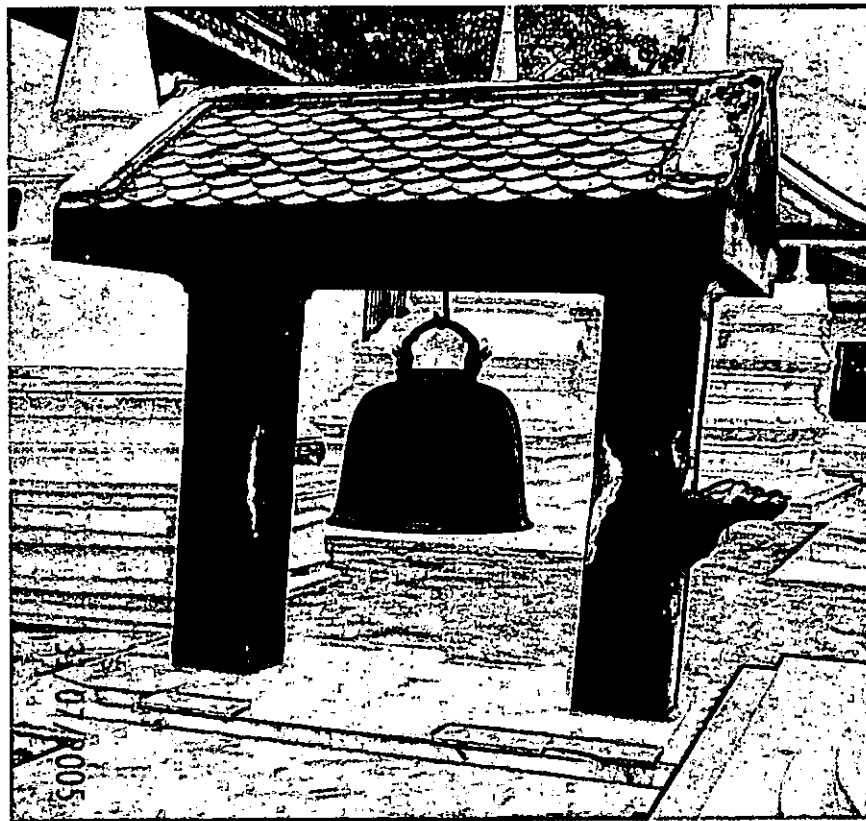
ภาพประกอบ 13 ลานด้านหน้าก่อนเข้ามัสการพระบรมธาตุ

ภาพประกอบ 14 พระพุทธรูปเรียงภายในวิหารเขียน

ภาพประกอบ 15 นักท่องเที่ยวกำลังจะเข้านมัสการพระบรมธาตุ

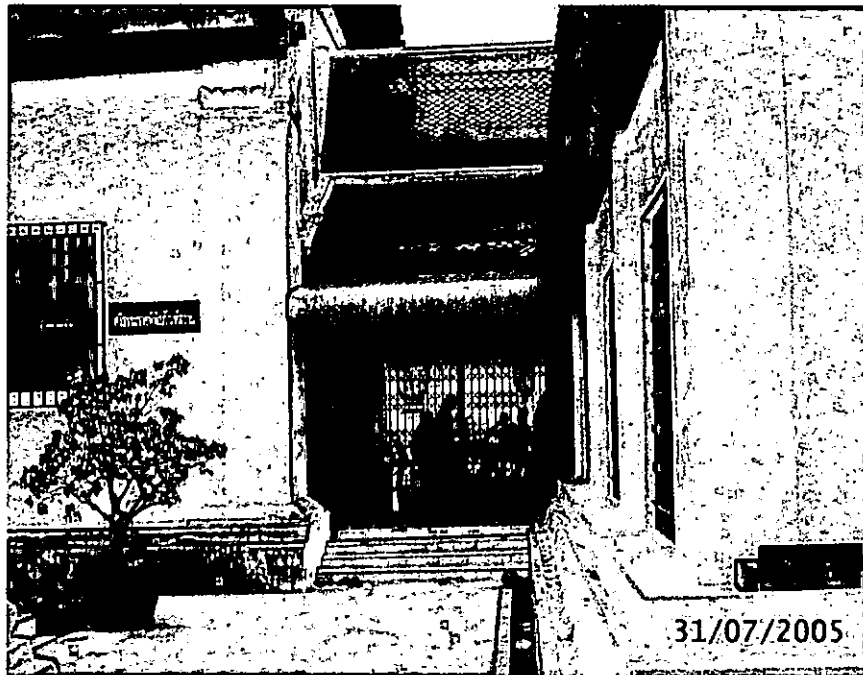
ภาพประกอบ 16 ระฆังที่เชื่อกันว่าตีเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์

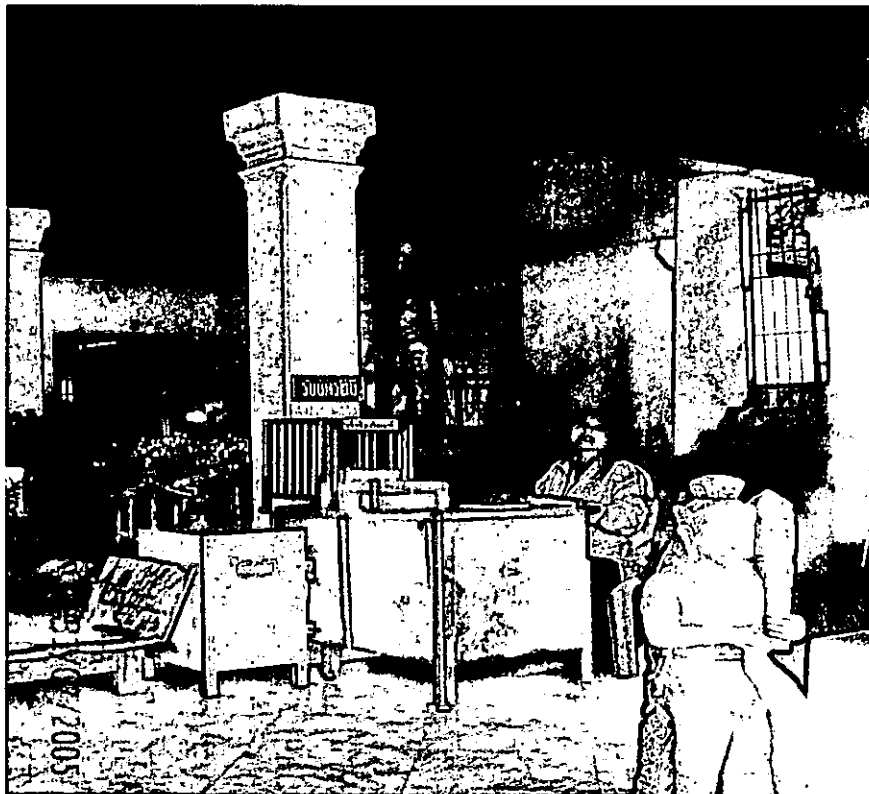
ภาพประกอบ 17 นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นร่วมกิจกรรมเข้าพรรษา

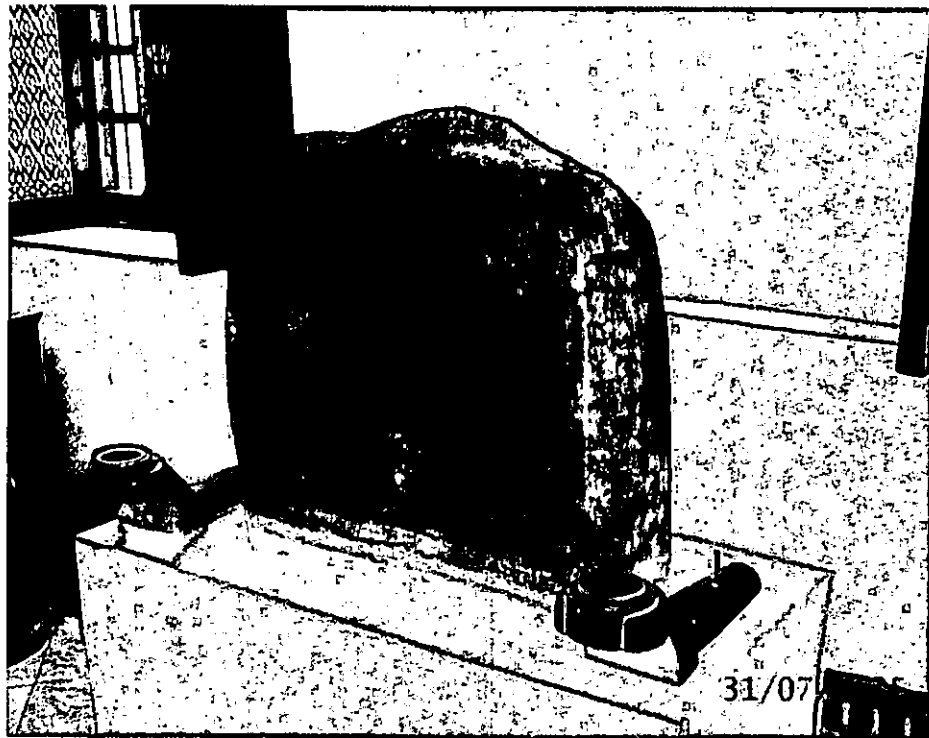
ภาพประกอบ 18 นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นนมัสการพระพุทธรูปบูชา

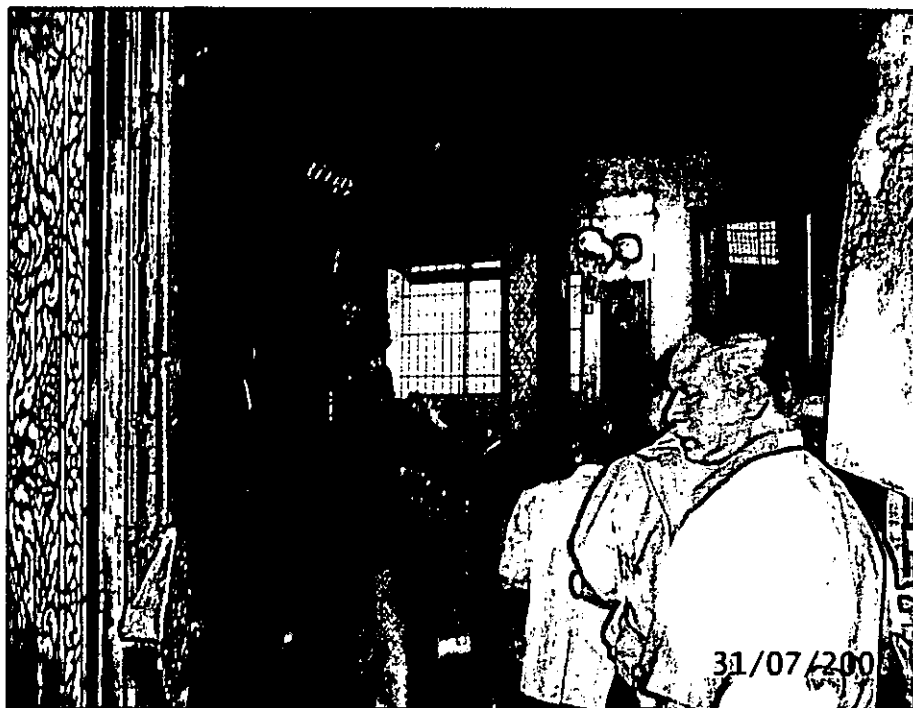
ภาพประกอบ 19 อีกมุมหนึ่งของพระวิหารในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

ภาพประกอบ 20 เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ของวัด

ภาพประกอบ 21 แท่นศิลาจารึกที่ตั้งโชว์ไว้ในพิพิธภัณฑ์ของวัดบริเวณวิหารโพธิลังกา

ภาพประกอบ 22 นักท่องเที่ยวกำลังเข้านมัสการองค์พระมหาธาตุวรมหาวิหาร

อุทยานแห่งชาติเขาหลวง

สถานที่ตั้ง

ครอบคลุมพื้นที่หลายอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอพรหมคีรี อำเภอลานสกา อำเภอฉวาง และอำเภอท่าศาลา

คุณสมบัติความโดดเด่นและอำนาจในการเข้าถึง

เป็นอุทยานแห่งชาติที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนโดยรอบและนักท่องเที่ยวที่เข้าใจความสำคัญของธรรมชาติและสามารถจัดระบบรองรับนักท่องเที่ยวที่ดี ทำให้อุทยานแห่งชาติเขาหลวงนี้ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Thailand Tourism Awards) ประจำปี 2541 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2543 : 6) เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดของภาคใต้ปกคลุมด้วยผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์มีเนื้อที่ประมาณ 356,250 ไร่ ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2517 กล่าวกันว่าเขาหลวงเปรียบได้กับ "หลังคาแดนใต้" นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารและคลองต่าง ๆ กว่า 18 สาย รวมทั้งแม่น้ำตาปี ซึ่งเป็นแม่น้ำหลักของภาคใต้ ความยิ่งใหญ่ของผืนป่าเขาหลวงถือได้ว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ดำรงอยู่ในธรรมชาติอันซับซ้อน

ทรัพยากรธรรมชาติ

มหาสดำเป็นเฟรินโบราณขนาดใหญ่ที่สุดในโลกเป็นพืชที่เติบโตได้ดีบริเวณป่าต้นน้ำต้นหลุมพอยักษ์มีลักษณะ คือ มีเส้นรอบวงมากกว่า 6 เมตร ที่โคนต้นมีพูพอนขนาดใหญ่ที่ช่วยค้ำยันลำต้น ต้นไม้อื่น ๆ ที่พบได้ในอุทยานแห่งนี้ก็มีมาก เช่น ตะเคียน บุก รวมทั้งเถาว์วัลย์ขนาดยักษ์ โดยเฉพาะต้นชิง ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ตระกูลปาล์ม

นอกจากนี้ยังมีสัตว์ป่าที่หายากหลายชนิด เช่น สมเสร็จ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของป่าดิบชื้นในภาคใต้ และเป็นสัตว์ป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ กล้วยสาบมลายู และสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมกว่า 100 ชนิด เช่น เสือโคร่ง เสือลายเมฆ เสือผา นกไม่ต่ำกว่า 200 ชนิด เช่น นกปสีทางยาวเขี้ยว รวมทั้งผีเสื้อที่หาดูได้ยาก เช่น ผีเสื้อร้อนลมมลายู

ทรัพยากรทางด้านมหรรมเหตุการณ์สำคัญ

ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อครั้งเกิดวาทภัยครั้งใหญ่ ปี พ.ศ.2531 ถล่มหมู่บ้านคีรีวงค์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านทางขึ้นเขาหลวง ทำให้หมู่บ้านราบเรียบเป็นหน้ากลอง ทำลายเส้นทางขึ้นเขาหลวงจากเหตุการณ์ครั้งนั้นชาวบ้านคีรีวงค์สวนสร้างสรรค์นาครบวรรัตน์ และอีกหลายหน่วยงาน ร่วมใจกันเดินสำรวจธรรมชาติบนเส้นทางสู่ยอดเขาหลวง เพื่อค้นหาแนวทางในการอนุรักษ์ป่าเขาหลวงเกิด "กองทุนเดิมสีเขี้ยวใส่เขาหลวง" เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลป่า (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 5)

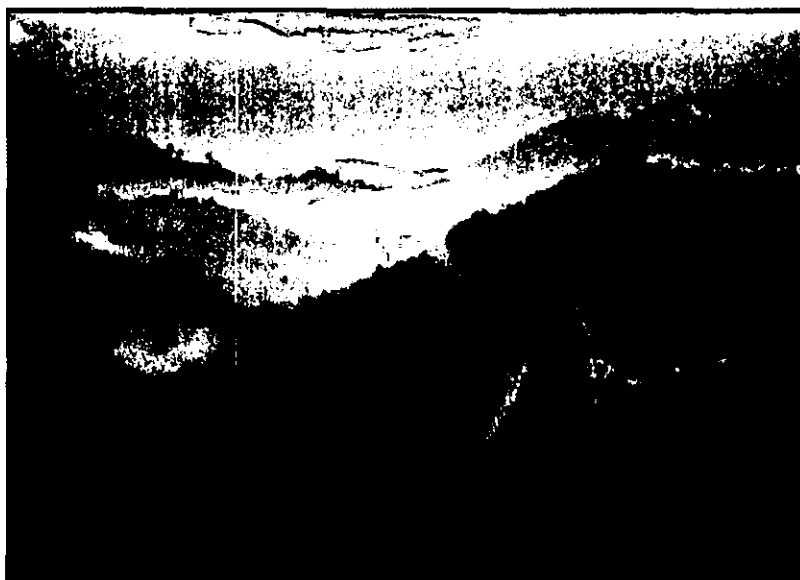
ผู้ใช้ประโยชน์

แหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาลง เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักการผจญภัยแสวงหาความท้าทายในชีวิต นักเดินทางที่ต้องการศึกษาเส้นทางธรรมชาติ นักวิจัยที่ต้องการศึกษาหาความรู้ทางชีวภาพ นักพฤกษศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักสำรวจพันธุ์สัตว์ป่า นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ช่างภาพ จิตรกร กรรป่าไม้ และประชาชนท้องถิ่น

กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

การสัมผัสธรรมชาติในผืนป่าแห่งเทือกเขาลงมีหลายรูปแบบตั้งแต่การชื่นชมความงามตามธรรมชาติ ของเส้นทางธรรมชาติ การเล่นน้ำตกที่ยังคงมีความบริสุทธิ์เป็นธรรมชาติ การถ่ายภาพธรรมชาติต้นไม้ ดอกไม้นานาพันธุ์ การศึกษาสำรวจเส้นทางธรรมชาติเพื่อเข้าใจและเรียนรู้ดูแลรักษาธรรมชาติ

ยอดเขาหลวง

ภาพประกอบ 23 ความสวยงามของยอดเขาหลวง

ภาพประกอบ 24 บรรยากาศตอนเช้าของยอดเขาหลวง

ภาพประกอบ 25 ต้นไทรใหญ่บริเวณหน้าอุโบสถวัดไทรน้อย

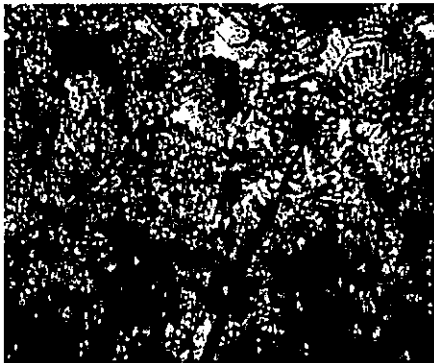
ภาพประกอบ 26 กิจกรรมการเดินป่าของนักท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 27 นักท่องเที่ยวที่สนใจส่องนกก็มีไม่น้อย

ภาพประกอบ 28 บ้านไคสามชั้นของทางขึ้นเขาหลวง เดิมเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ใช้ซุ่มโจมตีทหารฝ่ายรัฐบาล

ภาพประกอบ 29 บรรยากาศความงามของธรรมชาติเกินบรรยาย

น้ำตกกรุงชิง

ซึ่งสามารถประเมินทรัพยากรธรรมชาติได้ดังนี้ :

สถานที่ตั้ง

จากตัวเมืองนครศรีธรรมราชไปตามทางหลวงหมายเลข 4016 แล้วเลี้ยวเข้าทางหลวงหมายเลข 4186 ถึงบ้านห้วยพวน เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 4188 รวมระยะทางประมาณ 62 กิโลเมตร แยกเข้าสู่หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ แต่ถ้านักท่องเที่ยวจะเดินทางโดยรถประจำทางก็สามารถต่อรถสองแถวจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชได้ โดยขึ้นรถที่ท่ารถสองแถวตลอดยาวมีรถตั้งแต่ 06.00 น. ให้ต่อรถสองแถวสู่กิ่งอำเภอนบพิตำ ระยะทาง 50 กิโลเมตร และต่อรถสองแถวไปอีก 16 กิโลเมตร

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การเดินทางสู่น้ำตกกรุงชิงใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงโดยต้องใช้วิธีเดินทางโดยทางเท้า

คุณสมบัติความโดดเด่นและอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

เป็นน้ำตกที่สวยงามและสำคัญของอุทยานแห่งชาติเขาลง ที่ตั้งอยู่ในตำบลกรุงชิง ชื่อ "กรุงชิง" มาจากคำว่า "ตันชิง" ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ตระกูลปาล์มชนิดหนึ่งที่มีอยู่มากในเขตนี้ น้ำตกกรุงชิงมีอยู่หลายชั้น ชื่อต่างกันไป เช่น หานนมัดแพ หานนฝนแสนห่า หานนปลิว หานนจน หานนโจร หานนตันตอ หานนวังเรือบิน ชั้นที่น่าดูมากที่สุดได้แก่ "หานนฝนแสนห่า" เพราะน้ำตกจากหน้าผาสูงชันประมาณ 100 เมตร กระแสน้ำแผ่เป็นผืนกว้างกระจายออกเป็นละอองเหนือน่านฝน ไม่จับกันเป็นเกลียวตั่งน้ำตกทั่วไป จึงเรียกว่า "ฝนแสนห่า" และด้วยความงดงามของน้ำตกชั้นนี้จึงได้ปรากฏภาพของน้ำตกอยู่ด้านหลังธนบัตรราคา 1,000 บาท แบบเก่าของไทยอีกด้วย บริเวณที่ทำการของอุทยานแห่งชาติเขาลง มีบริเวณบ้านพัก สถานที่กางเต็นท์ ห้องประชุมและร้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวและกลุ่ม คณะที่สนใจใช้พื้นที่เพื่อจัดการอบรมหรือจัดการประชุมได้

ทรัพยากรธรรมชาติ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ มากมาย เช่น ไม้ไข่เขียว ไม้หลุมพอง ไม้ยาง และนอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังได้สัมผัสกับน้ำตกที่มีความสวยงาม ที่ยังคงรักษาความบริสุทธิ์เป็นธรรมชาติ แต่ละชั้นมีความสูงลดหลั่นกันและมีความสวยงามแตกต่างกัน

การบริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

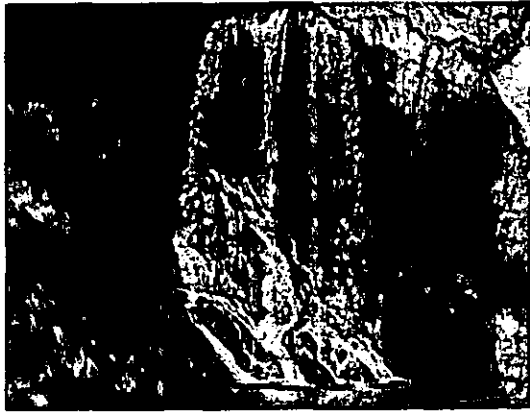
มีศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวที่หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ ขล.4 หรือที่ อบต. กรุงชิง โทรศัพท์หมายเลข (01) 228-2051

ผู้ใช้ประโยชน์

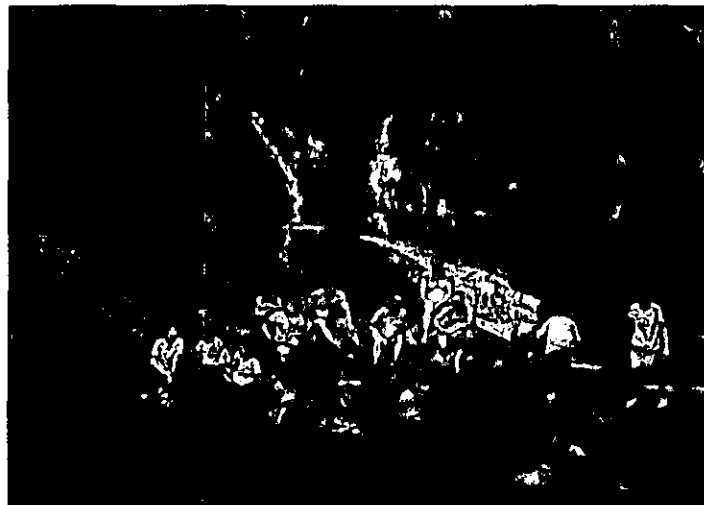
นักท่องเที่ยวที่รักการผจญภัย ชาวบ้านท้องถิ่น รวมทั้งบุคคลทั่วไปที่สนใจ รวมทั้งบุคคลทั่วไปที่สนใจ

กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

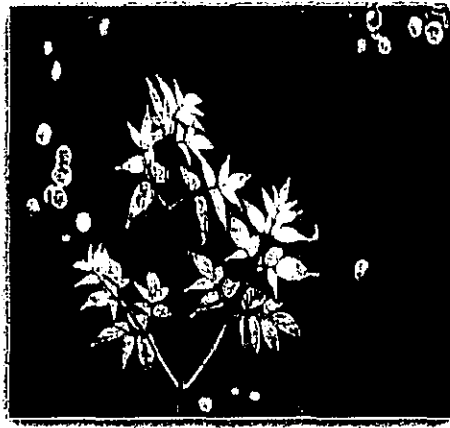
จากการเดินทางเข้าถึงน้ำตกกรุงชิงก็เป็นการผจญภัยที่ต้องใช้ความอดทน และความแข็งแรงของร่างกายที่มีความสมบูรณ์เพียงพอ ตลอดระยะทาง 3.8 กิโลเมตร ที่นักท่องเที่ยวต้องเดินทางสู่น้ำตกจะได้รับการผจญภัยที่ต้องสมบุกสมบัน เส้นทางเดิน ป่าที่มีแต่ป่าดิบ หนาทึบไม่เคยถูกแผ้วถาง ผาตงทาก นักท่องเที่ยวจะได้รับรสชาติของการเดินทางที่ต่างจากการเที่ยวน้ำตกที่ได้รับการพัฒนาแล้ว กิจกรรมนันทนาการด้านอื่นๆ นักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำตกที่สวยงามที่ยังคงมีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

ภาพประกอบ 30 ความสวยงามของน้ำตกกรุงชิง

ภาพประกอบ 31 ความสุขของผู้ที่ชอบเล่นน้ำตก

ภาพประกอบ 32 ใบไม้และดอกไม้หน้าพันธุ์

ช่วงที่ 2

ผลการวิเคราะห์

จากการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูลวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

1. แบบสอบถามสำหรับบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชนและประชาชนท้องถิ่น
2. แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาวิจัย โดยกำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับแบบสอบถามตามลำดับดังนี้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{x}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 7 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช (N = 400)

ข้อมูลทั่วไป	บุคลากรภาครัฐ				ผู้ประกอบการ				ประชาชน				นักท่องเที่ยว				รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ																		
1.1 ชาย	39	39.00	51	51.00	34	34.00	57	57.00	181	45.25								
1.2 หญิง	61	61.00	49	49.00	66	66.00	43	43.00	219	54.75								
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00								
2. อายุ																		
2.1 18-24 ปี	2	2.00	-	-	29	29.00	32	32.00	63	15.75								
2.2 25-34 ปี	34	34.00	6	6.00	22	22.00	31	31.00	93	23.25								
2.3 35-44 ปี	25	25.00	29	29.00	31	31.00	18	18.00	103	25.75								
2.4 45-54 ปี	28	28.00	54	54.00	13	13.00	14	14.00	109	27.25								
2.5 55 ปีขึ้นไป	11	11.00	11	11.00	5	5.00	5	5.00	32	8.00								
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00								
3. สถานภาพ																		
3.1 โสด	33	33.00	5	5.00	46	46.00	64	64.00	148	37.00								
3.2 สมรส	50	50.00	69	69.00	42	42.00	21	21.00	182	45.50								

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	บุคลากรภาครัฐ		ผู้ประกอบการ		ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
3. สถานภาพ (ต่อ)										
3.3 ม่าย	5	5.00	6	6.00	5	5.00	8	8.00	24	6.00
3.4 หย่าร้าง	12	12.00	10	10.00	7	7.00	7	7.00	36	9.00
รวม	100	100.0	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100
4. การศึกษา										
4.1 ประถมศึกษา	-	-	24	24.00	18	18.00	4	4.00	46	11.50
4.2 ม.ต้น	-	-	7	7.00	11	11.00	2	2.00	20	5.00
4.3 ม.ปลาย	4	4.00	13	13.00	19	19.00	12	12.00	48	12.00
4.4 ปริญญาตรี	68	68.00	35	35.00	31	31.00	66	66.00	200	50.00
4.5 ปริญญาโท	17	17.00	3	3.00	9	9.00	6	6.00	35	8.75
4.6 อื่น ๆ	10	10.00	8	8.00	12	12.00	10	10.00	40	10.00
4.6.1 ปวช.	9	9.00	4	4.00	8	8.00	8	8.00	29	7.25
4.6.2 ปริญญาเอก	1	1.00	-	-	-	-	-	-	1	0.25
4.6.3 ปวส.	-	-	4	4.00	4	4.00	2	2.00	10	2.5.0
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	บุคลากรภาครัฐ		ผู้ประกอบการ		ประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
5. รายได้ต่อเดือน										
5.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	6	6.00	2	2.00	39	39.00	61	61.00	108	27.00
5.2 5,001 – 10,000 บาท	25	25.00	12	12.00	17	17.00	13	13.00	67	16.75
5.3 10,001 – 15,000 บาท	41	41.00	24	24.00	16	16.00	18	18.00	99	24.75
5.4 15,001 บาทขึ้นไป	28	28.00	62	62.00	28	28.00	8	8.00	126	31.50
รวม	100	100.0	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00

จากตาราง 7 สามารถแจกแจงได้ดังนี้

เพศ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่มที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 เพศหญิงมี 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75

อายุ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 45-54 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.25 รองลงมา มีอายุ 35-44 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 และอันดับที่ 3 มีอายุ 25-34 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.25

สถานภาพ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพ สมรส จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมา มีสถานภาพ โสด จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 และลำดับที่ 3 สถานภาพ หย่าร้าง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00

การศึกษา พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษา ปริญญาตรี มีจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา มีการศึกษา ม.ปลาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และอันดับ 3 มีการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50

รายได้ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50

รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และอันดับ 3 มีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75

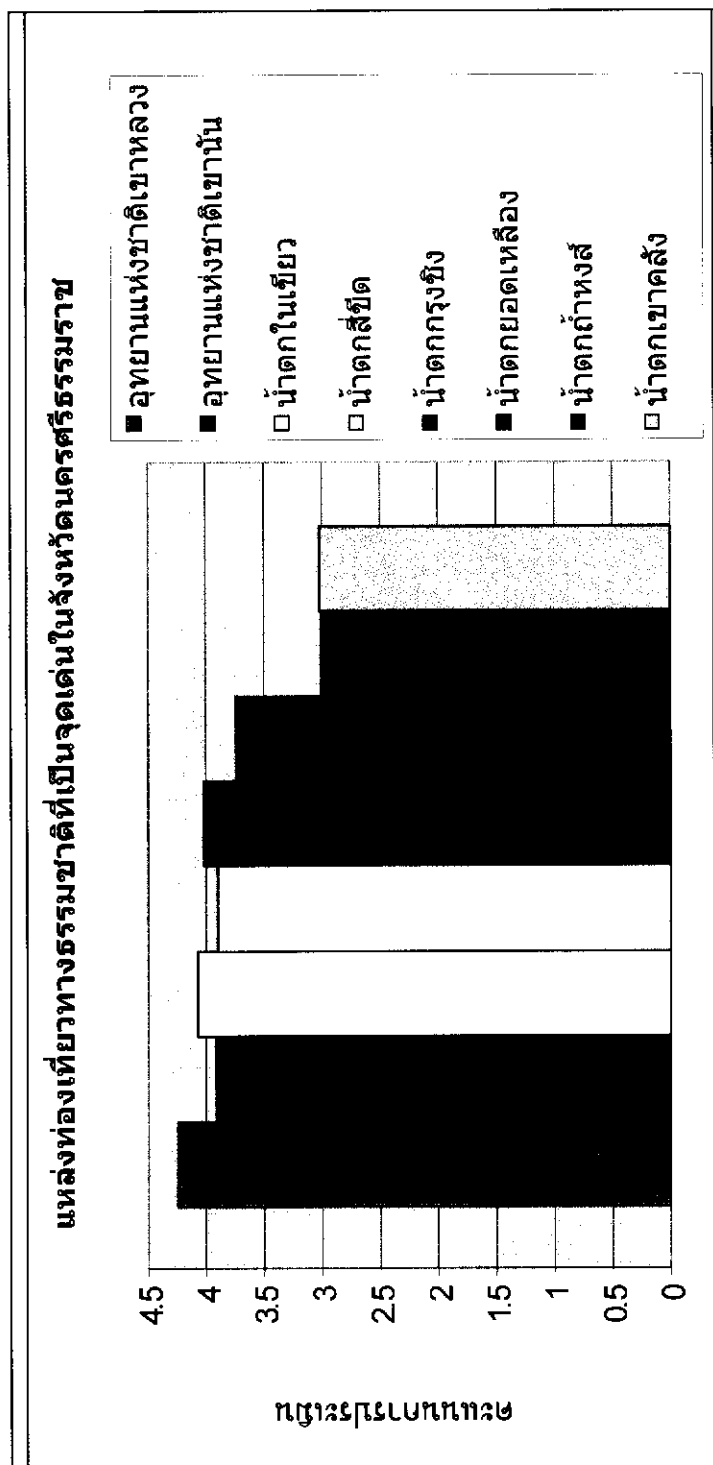
ตอนที่ 2 ผลการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่เป็นจุดเด่น ในจังหวัดนครราชสีมาของรัฐ ผู้ประกอบการ เอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. อุทยานแห่งชาติเขาหลวง	4.12	0.66	มาก	4.25	0.68	มาก	4.05	0.52	มาก	4.52	0.85	มาก	4.24	0.68
2. อุทยานแห่งชาติเขานัน	3.90	0.99	มาก	3.84	0.72	มาก	3.96	0.91	มาก	3.95	0.69	มาก	3.91	0.83
3. น้ำตกในเขียว	4.01	1.04	มาก	4.22	1.01	มาก	4.07	0.77	มาก	3.98	0.88	มาก	4.07	0.93
4. น้ำตกสี่ขีด	3.56	0.82	ปานกลาง	4.52	0.75	มาก	3.82	0.96	มาก	3.65	0.83	ปานกลาง	3.89	0.84
5. น้ำตกกรุงชิง	3.53	0.86	ปานกลาง	4.52	0.98	มาก	4.20	0.86	มาก	3.80	0.94	มาก	4.01	0.91
6. น้ำตกยอดเหลือง	3.90	0.96	มาก	4.14	0.96	มาก	3.10	1.07	ปานกลาง	3.87	0.99	มาก	3.75	1.00
7. น้ำตกถ้ำหรงส์	3.16	0.87	ปานกลาง	2.71	1.14	ปานกลาง	3.12	1.09	ปานกลาง	3.00	0.93	ปานกลาง	3.00	1.01
8. น้ำตกเขาค้าง	3.46	0.96	ปานกลาง	2.61	1.04	ปานกลาง	2.92	1.25	ปานกลาง	3.05	1.13	ปานกลาง	3.01	1.10
รวม	3.71	0.99	มาก	3.85	0.91	มาก	3.66	0.93	ปานกลาง	3.73	0.91	มาก	3.73	0.91

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่ามีความเด่นในระดับมาก ($\bar{x}=3.73$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เด่นเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดนครราชสีมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาหลวง โดยมีความเด่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.24$) รองลงมา คือ น้ำตกในเขียว มีความเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$) และอันดับที่ 3 คือ น้ำตกกรุงชิง มีความเด่นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=4.01$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือ กลุ่มผู้ประกอบการ โดยคิดว่ามีความเด่นในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.85$) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวคิดว่ามีความเด่นในระดับมาก ($\bar{x}=3.73$) และอันดับ 3 คือ บุคลากรภาครัฐ คิดว่ามีความเด่นในระดับมาก ($\bar{x}=3.71$)

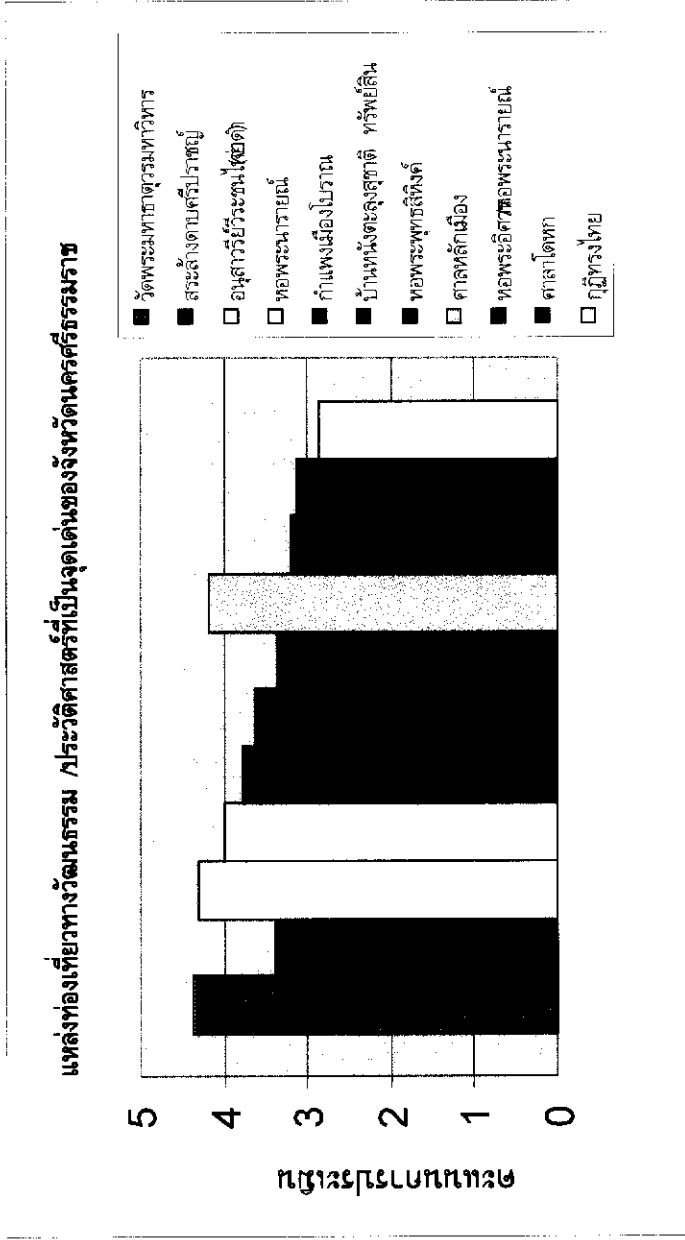
ภาพประกอบ 33 แสดงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม /ประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม /ประวัติศาสตร์	ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	4.18	1.24	มาก	4.25	1.01	มาก	4.70	0.66	มาก	4.36	1.14	มาก	4.37	1.01
2. สระลังดาบศรีปราชญ์	3.60	0.56	มาก	3.52	0.78	มาก	3.24	0.75	มาก	3.14	0.99	มาก	3.38	0.77
3. อนุสาวรีย์วีรชนไทย (จำด้า)	4.15	0.63	มาก	4.20	1.07	มาก	4.60	0.72	มาก	4.25	0.99	มาก	4.30	0.85
4. หอพระนารายณ์	3.98	0.73	มาก	3.87	0.81	มาก	4.02	0.80	มาก	4.07	0.91	มาก	3.99	0.81
5. กำแพงเมืองโบราณ	3.43	1.07	ปานกลาง	3.80	0.97	มาก	3.88	0.98	มาก	4.02	0.93	มาก	3.78	0.99
6. บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน	3.40	0.93	ปานกลาง	3.62	0.96	ปานกลาง	3.68	0.96	มาก	3.83	1.03	ปานกลาง	3.63	0.97
7. หอพระพุทธสิหิงค์	3.30	0.92	ปานกลาง	3.51	0.93	ปานกลาง	3.38	1.08	ปานกลาง	3.25	1.14	ปานกลาง	3.36	1.02
8. ศาลหลักเมือง	4.08	0.97	มาก	4.11	0.90	มาก	4.37	0.83	มาก	4.18	0.86	มาก	4.19	0.89
9. หอพระอิศวรหอพระนารายณ์	3.26	0.94	ปานกลาง	3.09	0.83	ปานกลาง	3.20	0.97	ปานกลาง	3.19	0.88	ปานกลาง	3.19	0.91
10. ศาลาโดหก	3.10	0.81	มาก	3.03	0.80	ปานกลาง	3.18	0.85	ปานกลาง	3.17	0.84	ปานกลาง	3.12	0.83
11. ภูมิทรงไทย	3.02	0.85	ปานกลาง	2.37	0.86	ปานกลาง	3.03	1.02	ปานกลาง	3.04	1.04	ปานกลาง	2.87	0.94
รวม	3.59	0.88	ปานกลาง	3.58	0.90	ปานกลาง	3.75	0.87	มาก	3.68	0.98	มาก	3.65	0.91

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม /ประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่ามีความเด่นในระดับมาก ($\bar{x}=3.65$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม /ประวัติศาสตร์ที่เด่นเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดนครศรีธรรมราชคือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร โดยมีความเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.37$) รองลงมา คือ อนุสาวรีย์วีรชนไทย (จำด้า) โดยมีความเด่นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=4.30$) และอันดับที่ 3 คือ ศาลหลักเมือง ซึ่งก็ยังมีความเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับพฤติกรรมการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม /ประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือ ประชาชน โดยคิดว่ามีความเด่นในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.75$) รองลงมา คือ นักท่องเที่ยว คิดว่ามีความเด่นในระดับ มาก ($\bar{x}=3.68$) และอันดับ 3 คือ บุคลากรภาครัฐ ซึ่งคิดว่ามีความเด่นในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x}=3.59$)

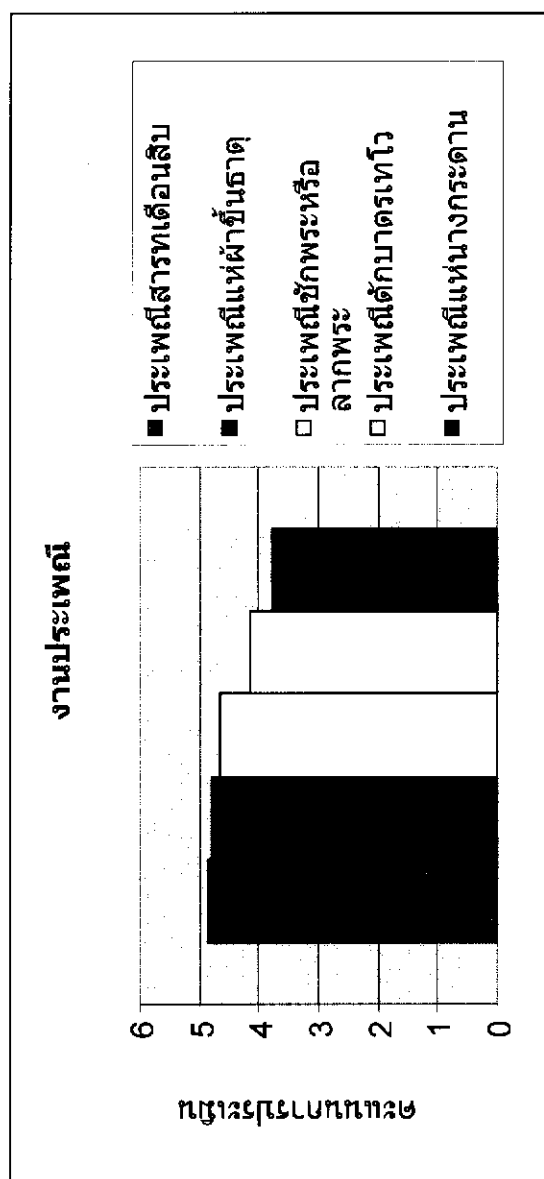
ภาพประกอบ 34 แสดงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินประเพณีที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา ของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน

งานประเพณี	ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. ประเพณีสงกรานต์เดือนสิบ	4.75	0.98	มาก	4.87	0.77	มาก	4.86	1.04	มาก	4.87	0.98	มาก	4.84	1.01
2. ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ	4.70	0.53	มาก	4.85	0.36	มาก	4.84	0.42	มาก	4.80	0.56	มาก	4.80	0.77
3. ประเพณีชักพระหรือลากพระ	4.43	0.82	มาก	4.80	0.40	มาก	4.72	0.50	มาก	4.65	0.62	มาก	4.65	0.85
4. ประเพณีตักบาตรเทโว	4.06	0.83	มาก	4.38	0.86	มาก	4.16	0.84	มาก	3.95	0.78	มาก	4.14	0.81
5. ประเพณีแห่ช้างกระดาน	3.46	0.82	ปานกลาง	4.33	0.92	มาก	3.76	0.98	มาก	3.50	0.96	ปานกลาง	3.76	0.99
รวม	4.28	0.80	มาก	4.65	0.66	มาก	4.47	0.76	มาก	4.35	0.78	มาก	4.44	0.97

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินประเพณีที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่างานประเพณีที่เด่นเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดนครราชสีมา คือ ประเพณีสงกรานต์เดือนสิบ โดยมีความเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.84$) รองลงมา คือ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ โดยมีความเด่นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.80$) และอันดับที่ 3 คือ ประเพณีชักพระหรือลากพระ มีความเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.65$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการการประเมินงานประเพณีที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการโดยคิดว่ามีความเด่นในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.65$) รองลงมาคือประชาชนคิดว่ามีความเด่นในระดับมากเช่นกัน($\bar{x} = 4.47$) และอันดับ 3 คือ นักท่องเที่ยว ซึ่งคิดว่ามีความเด่นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.35$)

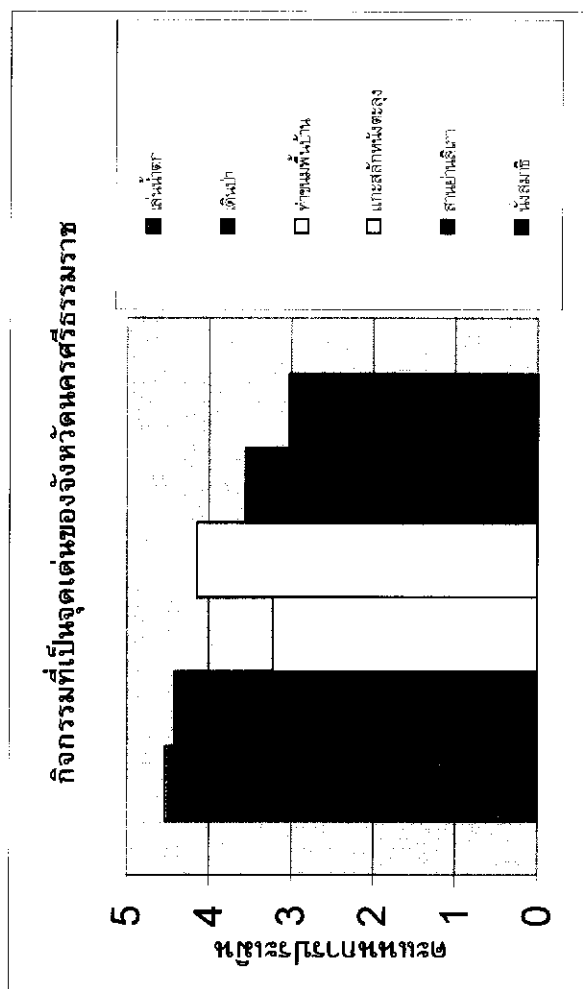
ภาพประกอบ 35 แสดงงานประเพณีของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา ของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน

กิจกรรม	นักท่องเที่ยว			ประชาชน			บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			รวม		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1. เล่นน้ำตก	4.54	1.03	มาก	4.36	1.09	มาก	4.44	1.11	มาก	4.79	1.16	มาก	4.53	1.10	มาก
2. เดินป่า	4.10	0.93	มาก	4.42	0.76	มาก	4.36	0.56	มาก	4.80	0.60	มาก	4.42	0.71	มาก
3. ทำขนมพื้นบ้าน	3.05	1.19	ปานกลาง	3.08	1.00	ปานกลาง	3.56	1.00	ปานกลาง	3.14	0.10	ปานกลาง	3.21	0.82	ปานกลาง
4. แกะสลักหิ้งตะลุง	3.90	0.89	มาก	4.19	0.97	มาก	4.08	0.94	มาก	4.37	1.07	มาก	4.14	0.97	มาก
5. สานย่านลิเภา	3.31	0.99	ปานกลาง	3.93	1.07	มาก	3.58	1.13	ปานกลาง	3.38	1.00	ปานกลาง	3.55	1.05	ปานกลาง
6. นุ่งสมาลี	2.82	0.90	ปานกลาง	3.01	0.96	ปานกลาง	3.23	1.04	ปานกลาง	3.05	1.10	ปานกลาง	3.03	1.00	ปานกลาง
รวม	3.62	0.99	ปานกลาง	3.83	0.98	มาก	3.88	0.96	มาก	3.92	0.84	มาก	3.81	0.94	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่ามีความเด่นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่ากิจกรรมที่เด่นเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดนครราชสีมาคือ เล่นน้ำตก โดยมีความเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.53$) รองลงมา คือ เดินป่า โดยมีความเด่นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.42$) และอันดับที่ 3 คือ แกะสลักหิ้งตะลุง มีความเด่นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.14$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือ ผู้ประกอบการ โดยมีความเด่นในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.92$) รองลงมา คือ บุคลากรภาครัฐที่มีความเด่นในระดับมากเช่นกัน($\bar{x} = 3.88$) และอันดับ 3 คือ ประชาชน ซึ่งก็ยังคงมีความเด่นในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.83$)

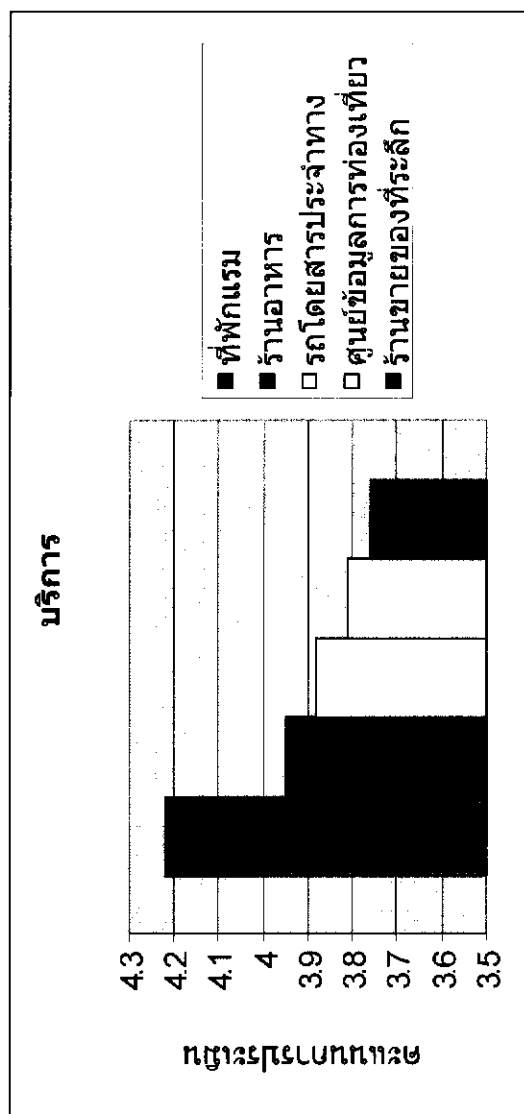
ภาพประกอบ 36 แสดงกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา ของนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น บุคลากรภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน

บริการ	นักท่องเที่ยว			ประชาชน			บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			รวม
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	
1. ที่พักแรม	4.04	1.10	มาก	4.51	0.75	มาก	4.37	1.06	มาก	3.95	0.98	มาก	4.22 0.97
2. ร้านอาหาร	3.60	0.97	ปานกลาง	4.42	1.00	มาก	3.96	0.95	มาก	3.80	0.88	มาก	3.95 0.95
3. รถโดยสารประจำทาง	3.60	0.89	ปานกลาง	4.09	0.87	มาก	4.18	0.87	มาก	3.65	1.02	ปานกลาง	3.88 0.91
4. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว	3.56	0.97	ปานกลาง	4.42	1.02	มาก	3.94	1.05	มาก	3.32	1.04	ปานกลาง	3.81 1.02
5. ร้านขายของท้องถิ่น	3.46	1.10	ปานกลาง	3.38	0.99	ปานกลาง	3.68	1.07	มาก	3.20	1.01	ปานกลาง	3.43 1.04
รวม	3.65	1.00	ปานกลาง	4.16	0.87	มาก	4.03	1.06	มาก	3.58	0.99	ปานกลาง	3.86 0.98

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินบริการที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) เมื่อพิจารณาว่าข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าบริการที่เด่นเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดนครราชสีมา คือ ที่พักแรม โดยมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) รองลงมา คือ ร้านอาหาร โดยมีความเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.95$) และอันดับที่ 3 คือ รถโดยสารประจำทาง ซึ่งก็ยังมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการประเมินบริการที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือประชาชน โดยมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) รองลงมาคือ บุคลากรภาครัฐ คิดว่ามีความเห็นในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.03$) และอันดับ 3 คือผู้ประกอบการซึ่งก็ยังมีความเห็นในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x} = 3.65$)

ภาพประกอบ 37 แสดงการบริการที่มีให้ท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา

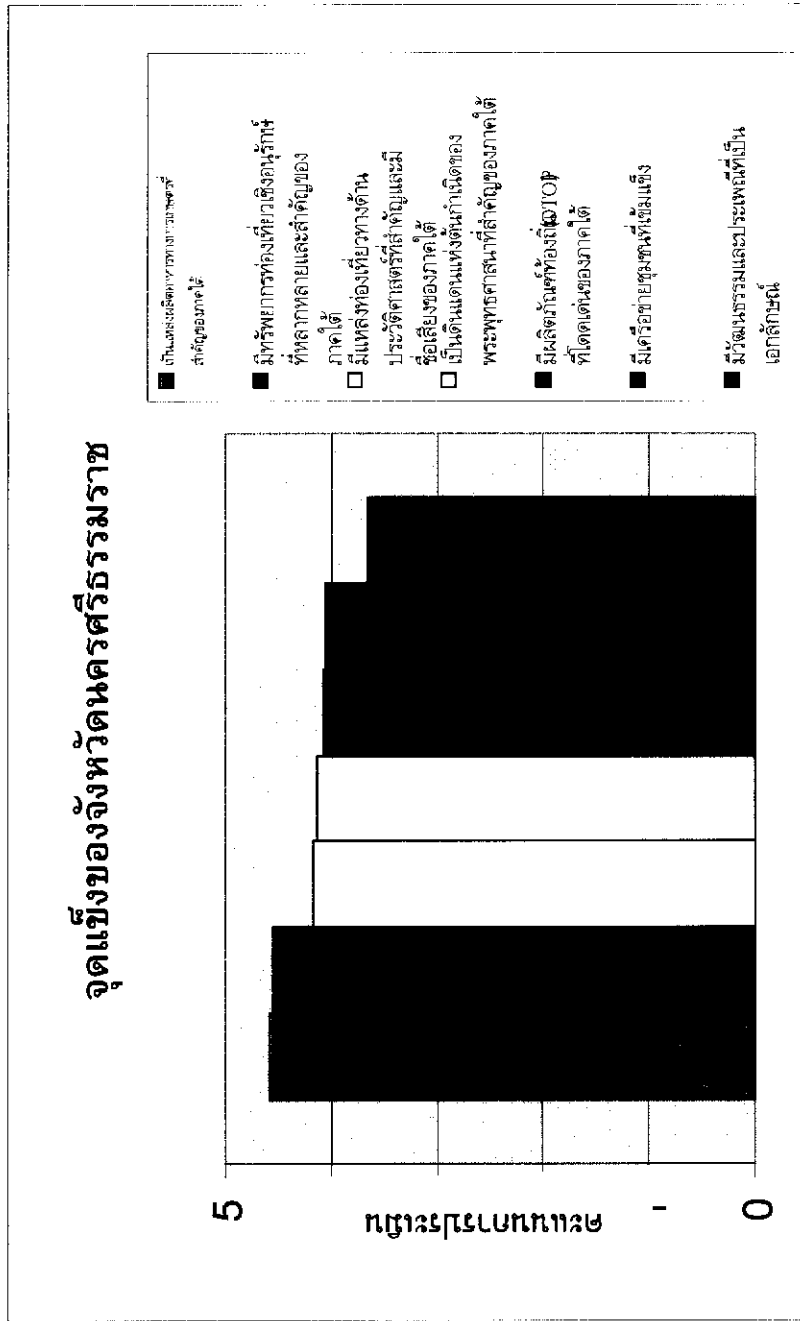
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค(SWOT)ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็ง ของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

จุดแข็งของจังหวัดนครศรีธรรมราช	บุคลากรภาครัฐ				ผู้ประกอบการ				ประชาชน				นักท่องเที่ยว				รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1. จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งผลิตอาหารทางการเกษตรที่สำคัญของภาคใต้	4.64	1.24	มาก	4.41	1.15	มาก	4.64	1.11	มาก	4.58	1.00	มาก	4.58	1.13	มาก	4.58	1.13	มาก
2. จังหวัดนครศรีธรรมราชมีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายและสำคัญมากได้	4.53	0.73	มาก	4.38	0.59	มาก	4.60	0.61	มาก	4.55	0.60	มาก	4.55	0.63	มาก	4.55	0.63	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงของภาคใต้ เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	4.23	0.77	มาก	4.42	0.75	มาก	4.08	0.63	มาก	4.17	0.78	มาก	4.17	0.73	มาก	4.17	0.73	มาก
4. เป็นดินแดนแห่งตำนานเมืองพระพุทธศาสนาที่สำคัญของภาคใต้	4.30	0.65	มาก	4.04	0.74	มาก	4.36	0.69	มาก	4.12	0.72	มาก	4.12	0.70	มาก	4.12	0.70	มาก
5. มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP) ที่โดดเด่นของภาคใต้ เช่น เครื่องถม ยานลิเก ผ้ายก	4.30	0.65	มาก	4.04	0.74	มาก	4.02	0.69	มาก	4.07	0.72	มาก	4.07	0.70	มาก	4.07	0.70	มาก
6. มีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง	4.00	1.08	มาก	4.09	0.77	มาก	4.22	0.82	มาก	3.92	0.69	มาก	3.92	0.84	มาก	3.92	0.84	มาก
7. นครศรีธรรมราชมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ	3.63	0.72	ปานกลาง	3.85	1.01	มาก	3.60	0.88	ปานกลาง	3.50	0.85	ปานกลาง	3.50	0.87	มาก	3.50	0.87	มาก
รวม	4.23	0.86	มาก	4.18	0.81	มาก	4.22	0.79	มาก	4.13	0.77	มาก	4.13	0.81	มาก	4.13	0.81	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินจุดแข็งของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่ามีจุดแข็งในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าจุดแข็งที่เด่นเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดนครศรีธรรมราชคือ เป็นแหล่งผลิตอาหารทางการเกษตรที่สำคัญของภาคใต้ โดยมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.58$) รองลงมา คือ มีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายและสำคัญของภาคใต้ โดยมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ($\bar{x} = 4.55$) และอันดับที่ 3 คือ แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงของภาคใต้ ซึ่งมีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.17$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับ การประเมินจุดแข็งที่เป็นจุดเด่นของ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือ บุคลากรภาครัฐ โดยคิดว่ามีจุดแข็งในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา คือประชาชน โดยคิดว่ามีจุดแข็งในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.22$) และอันดับ 3 คือผู้ประกอบการ ซึ่งก็ยังคงคิดว่ามีจุดแข็งในระดับ มากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.18$)

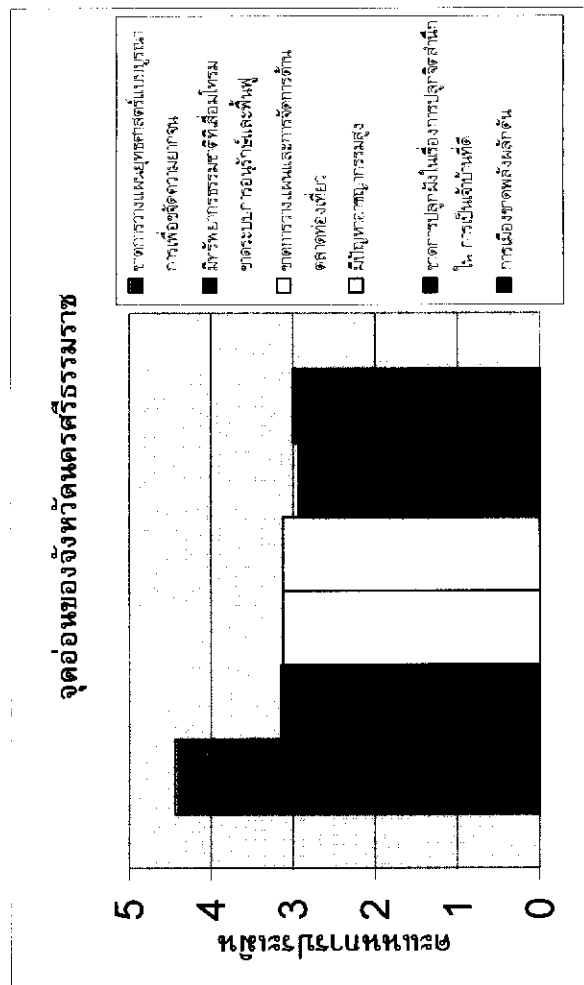
ภาพประกอบ 38 แสดงจุดแข็งของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อน ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

จุดอ่อนของจังหวัดนครราชสีมา	ภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อจัดความยากจน	4.63	0.61	มาก	4.47	0.81	มาก	4.44	0.61	มาก	4.27	0.78	มาก	4.45	0.70	มาก
2. มีทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม	3.40	1.00	ปานกลาง	2.19	0.75	น้อย	3.54	1.01	ปานกลาง	3.45	1.01	ปานกลาง	3.15	0.94	ปานกลาง
3. ขาดการวางแผนและการจัดการด้านตลาดท่องเที่ยว	3.26	0.94	ปานกลาง	2.90	0.70	ปานกลาง	3.26	0.99	ปานกลาง	3.00	1.01	ปานกลาง	3.11	0.91	ปานกลาง
4. มีปัญหาอาชญากรรมสูง	3.26	0.78	ปานกลาง	2.76	1.00	ปานกลาง	3.18	1.15	ปานกลาง	3.22	1.09	ปานกลาง	3.11	1.01	ปานกลาง
5. ขาดการปลูกฝังในเรื่องการปลูกจิตสำนึกใน การเป็นเจ้าบ้านที่ดี	3.33	1.02	ปานกลาง	2.04	1.16	น้อย	3.28	1.06	ปานกลาง	3.02	1.11	ปานกลาง	2.92	1.09	ปานกลาง
6. การเมืองขาดพลังผลักดัน	3.43	0.82	ปานกลาง	2.00	0.95	น้อย	3.66	1.06	ปานกลาง	2.95	1.06	ปานกลาง	3.01	0.97	ปานกลาง
รวม	3.55	0.86	ปานกลาง	2.72	0.89	ปานกลาง	3.64	0.74	ปานกลาง	3.31	1.01	ปานกลาง	3.31	0.88	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินจุดอ่อนของจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเห็นว่ามีจุดอ่อนในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.31$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าสิ่งที่เป็นจุดอ่อนอันดับ 1 ของจังหวัดนครราชสีมาคือ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อจัดความยากจน โดยเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.45$) รองลงมา คือ มีทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ขาดระบบการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยเห็นว่ามีความอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.15$) และอันดับที่ 3 คือ ขาดการวางแผนและการจัดการด้านตลาดท่องเที่ยวกับการ มีปัญหาอาชญากรรมสูง ซึ่งมีคะแนนการประเมินเท่ากัน($\bar{x}=3.11$) และเห็นว่ามีความอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการการประเมินจุดอ่อนที่ของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือประชาชน โดยคิดว่ามีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.64$) รองลงมาคือบุคลากรภาครัฐ โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x} = 3.55$) และอันดับ 3 คือนักท่องเที่ยวซึ่งก็ยังมี การให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x} = 3.31$)

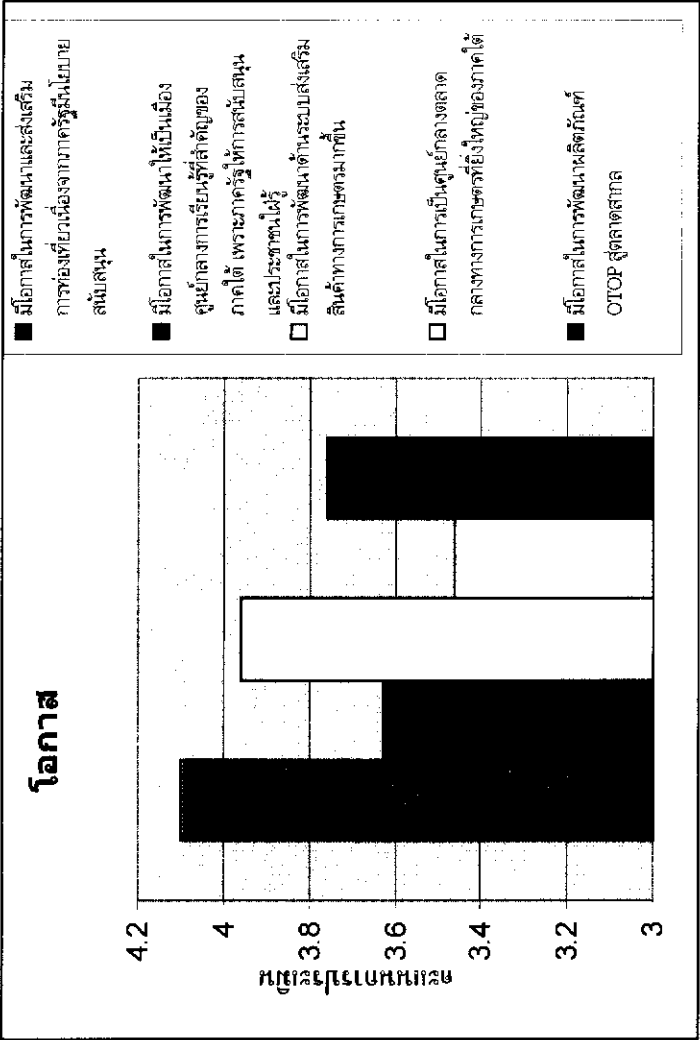
ภาพประกอบ 39 แสดงจุดอ่อนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 15 แสดงค่าค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อโอกาส ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

โอกาสของจังหวัดนครศรีธรรมราช	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีโอกาสในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายสนับสนุน	3.94	0.96	มาก	4.49	0.97	มาก	3.92	1.06	มาก	4.06	1.19	มาก	4.10	0.82	มาก
2. มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้ เพราะภาครัฐให้การสนับสนุนและประชาชนได้รู้	3.61	0.82	ปานกลาง	4.04	0.83	มาก	3.25	1.06	ปานกลาง	3.60	0.98	ปานกลาง	3.63	0.74	ปานกลาง
3. มีโอกาสในการพัฒนาระบบส่งเสริมสินค้าทางการเกษตรมากขึ้น	3.76	0.86	มาก	4.18	0.97	มาก	3.95	0.74	มาก	3.93	1.06	มาก	3.96	0.95	มาก
4. มีโอกาสในการเป็นศูนย์กลางตลาดกลางทางการเกษตรที่ยิ่งใหญ่ของภาคใต้	3.43	0.82	ปานกลาง	3.85	0.79	มาก	3.26	0.91	ปานกลาง	3.30	0.74	ปานกลาง	3.46	0.87	ปานกลาง
5. มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ตลาดสากล	3.66	0.92	ปานกลาง	4.12	0.67	มาก	3.69	0.90	มาก	3.84	1.06	มาก	3.83	0.92	มาก
รวม	3.68	0.88	มาก	4.14	0.85	มาก	3.61	0.93	ปานกลาง	3.75	1.00	มาก	3.79	0.98	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินโอกาสของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่ามีในระดับมาก ($\bar{x}=3.79$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าสิ่งที่เป็นโอกาสอันดับ 1 ของจังหวัดนครศรีธรรมราชคือ มีโอกาสในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเนื่องจากภาครัฐมีนโยบายสนับสนุน โดยเห็นว่ามีโอกาสอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.10$) รองลงมา คือ มีโอกาสในการพัฒนาจากระบบส่งเสริมสินค้าทางการเกษตรมากขึ้น โดยเห็นว่ามีโอกาสอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=3.96$) และอันดับที่ 3 คือ มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ตลาดสากล ซึ่งก็ยังเห็นว่ามีโอกาสอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=3.83$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการการประเมินโอกาสของจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า กลุ่มที่จะคะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.14$) รองลงมาคือ นักท่องเที่ยว โดยมี การให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง($\bar{x}=3.75$) และอันดับ 3 คือ บุคลากรภาครัฐ ซึ่งก็ยังมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก เช่นกัน($\bar{x}=3.68$)

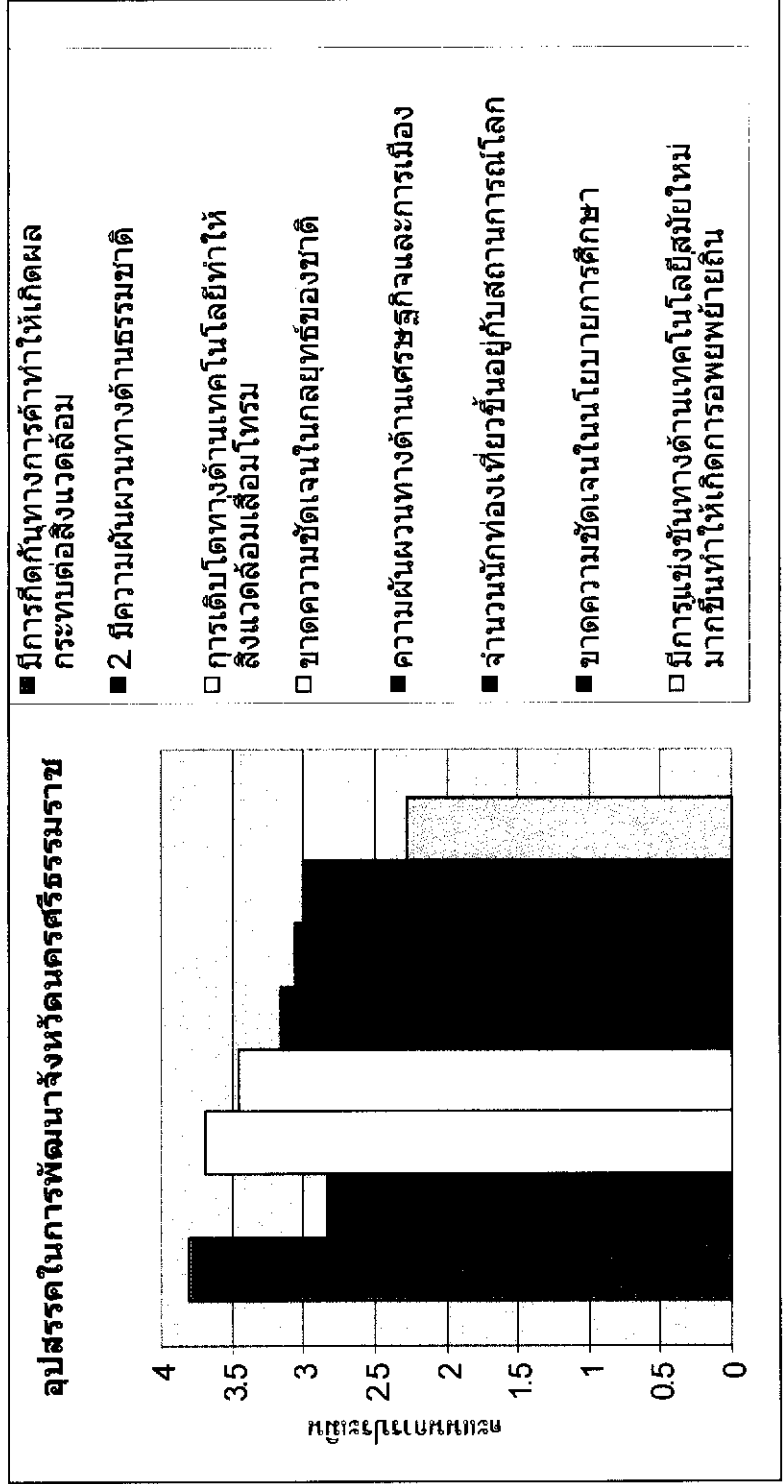
ภาพประกอบ 40 แสดงโอกาสในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรค ของบุคลากรภาครัฐ ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

อุปสรรคของจังหวัดนครศรีธรรมราช	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. มีการกีดกันทางการค้าทำให้เกิดผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อม	3.86	0.86	มาก	3.85	1.10	มาก	3.88	0.85	มาก	3.62	0.90
2. มีความผันผวนทางด้านธรรมชาติ	2.86	1.00	ปานกลาง	2.74	1.04	ปานกลาง	2.83	0.90	ปานกลาง	2.90	0.78
3. การเติบโตทางด้านเทคโนโลยีทำให้ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	3.85	1.04	มาก	3.74	0.74	มาก	3.57	0.72	ปานกลาง	3.61	0.83
4. ขาดความชัดเจนในกลยุทธ์ของ ชาติ	3.62	1.01	ปานกลาง	3.49	0.72	ปานกลาง	3.52	0.97	ปานกลาง	3.15	1.05
5. ความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจและ การเมือง	3.13	1.04	ปานกลาง	3.33	0.98	น้อย	3.12	1.04	ปานกลาง	3.07	1.16
6. จำนวนนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับ สถานการณ์โลก	3.11	0.82	ปานกลาง	3.08	1.04	น้อย	3.04	1.04	ปานกลาง	3.01	1.08
7. ขาดความชัดเจนในนโยบายการศึกษา	3.05	0.96	ปานกลาง	2.97	1.03	ปานกลาง	2.98	1.05	ปานกลาง	3.02	1.02
8. มีการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีสมัย ใหม่มากขึ้นทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น	2.18	0.85	ปานกลาง	1.76	1.13	น้อย	2.47	1.08	ปานกลาง	2.72	0.85
รวม	3.21	0.95	ปานกลาง	3.12	0.97	ปานกลาง	3.18	0.96	ปานกลาง	3.14	0.96

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินอุปสรรคของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่ามีในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าสิ่งที่เป็นอุปสรรคอันดับ 1 ของจังหวัดนครศรีธรรมราชคือ มีการกีดกันทางการค้าทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเห็นว่าป็นอุปสรรคในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) รองลงมา คือ การเติบโตทางด้านเทคโนโลยีทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยเห็นว่าป็นอุปสรรคในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.69$) และอันดับที่ 3 คือ ขาดความชัดเจนในกลยุทธ์ของชาติ ซึ่งก็ยังเห็นว่าป็นอุปสรรคในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x} = 3.45$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการประเมินอุปสรรคของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือบุคลากรภาครัฐ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$) รองลงมาคือประชาชน โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง($\bar{x} = 3.18$) และอันดับ 3 คือนักท่องเที่ยวซึ่งก็ยังมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางเช่นกัน($\bar{x} = 3.14$)

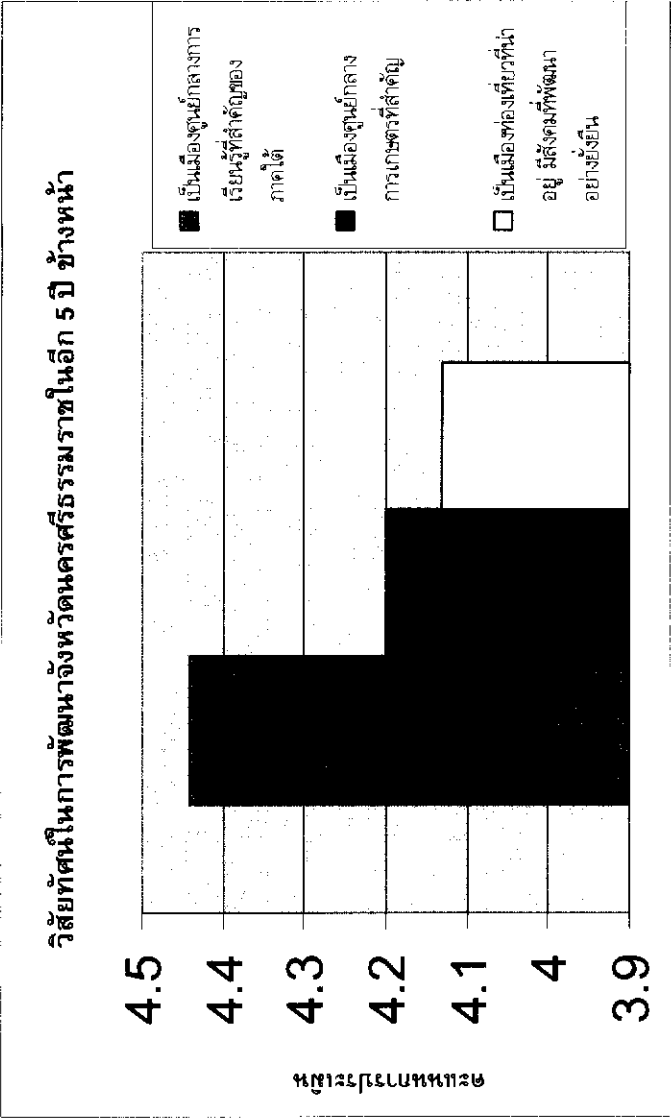
ภาพประกอบ 41 อุปสรรคในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 17 แสดงค่าค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินวิสัยทัศน์หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 5 ปีข้างหน้าของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

วิสัยทัศน์หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 5 ปีข้างหน้า	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. เป็นเมืองศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญ	4.55	0.91	มาก	4.71	0.64	มาก	4.22	1.14	มาก	4.29	0.90	มาก	4.44	0.90
ของภาคใต้														
2. เป็นเมืองศูนย์กลางการเกษตรที่สำคัญ	4.06	0.83	มาก	4.38	0.74	มาก	4.14	0.86	มาก	4.20	0.56	มาก	4.20	0.75
3. เป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ มีสังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน	4.03	0.85	มาก	4.42	0.60	มาก	4.16	0.87	มาก	3.90	0.78	มาก	4.13	0.78
รวม	4.21	0.86	มาก	4.50	0.66	มาก	4.17	0.95	มาก	4.13	0.75	ปานกลาง	4.26	0.81

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินวิสัยทัศน์หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาของจังหวัดนครศรีธรรมราชในอีก 5 ปี ข้างหน้า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม คิดว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าสิ่งที่เป็นวิสัยทัศน์อันดับ 1 คือ เป็นเมืองศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้ โดยเห็นว่าเป็นวิสัยทัศน์ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.44$) รองลงมา คือ เป็นเมืองศูนย์กลางการเกษตรที่สำคัญ โดยเห็นว่า เป็นวิสัยทัศน์ในระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.20$) และอันดับที่ 3 คือ เป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ มีสังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเห็นว่าเป็นวิสัยทัศน์ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.13$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับภาพการประเมินวิสัยทัศน์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมาคือ บุคลากรภาครัฐ โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก($\bar{x} = 4.21$) และอันดับ 3 คือประชาชน ซึ่งก็ยังให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางเช่นกัน($\bar{x} = 4.17$)

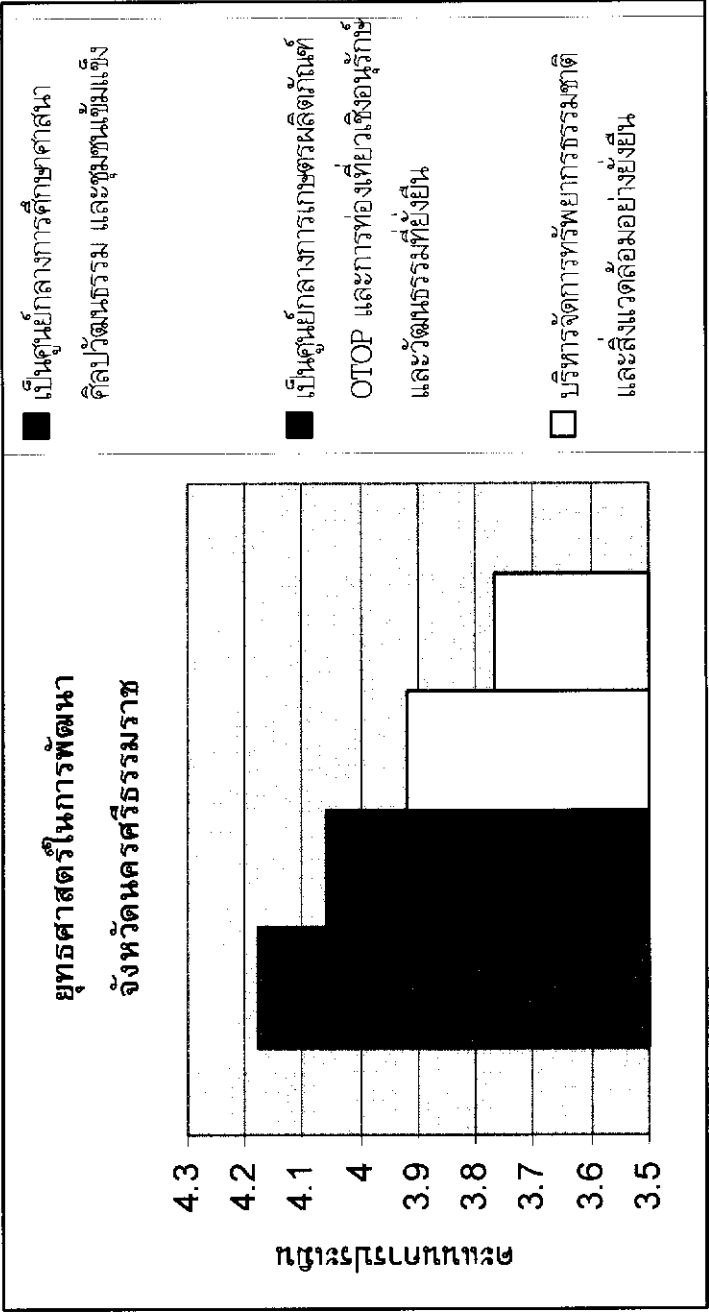
ภาพประกอบ 42 แสดงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาในอีก 5 ปี ข้างหน้า

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ เอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

ประเด็นจังหวัดนครราชสีมา	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. เป็นศูนย์กลางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และชุมชนเข้มแข็ง	4.10	0.80	มาก	4.38	0.74	มาก	4.04	0.83	มาก	4.18	0.91	มาก	4.18	0.82
2. เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ วัฒนธรรมที่ยั่งยืน	4.04	0.66	มาก	4.22	0.75	มาก	3.92	0.78	มาก	4.07	0.69	มาก	4.06	0.72
3. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	3.92	0.79	มาก	4.09	0.85	มาก	3.78	0.72	มาก	3.89	0.63	มาก	3.92	0.75
4. จัดสำนึกสาธารณะพัฒนาศักยภาพคน ในท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกและความ รับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติมากขึ้น	3.79	0.75	มาก	3.91	0.98	มาก	3.67	0.95	มาก	3.69	0.92	มาก	3.77	0.90
รวม	3.96	0.75	มาก	4.15	0.83	มาก	3.85	0.82	มาก	3.95	0.79	มาก	3.98	0.80

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมาในอีก 5 ปี ข้างหน้า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถาม ความเห็นด้วยในระดับ มาก ($\bar{x}=3.98$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แบบสอบถามคิดว่าสิ่งที่เป็นยุทธศาสตร์อันดับ 1 คือ เป็นศูนย์กลาง การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และชุมชนเข้มแข็ง โดยเห็นว่า เป็นยุทธศาสตร์ในระดับดีมาก ($\bar{x}=4.18$) รองลงมา คือ เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมที่ยั่งยืน โดยเห็นว่า เป็นยุทธศาสตร์ในระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x}=4.06$) และอันดับที่ 3 คือ บริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งยังคงเห็นว่า เป็นยุทธศาสตร์ในระดับดีมาก ($\bar{x}=3.92$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการการประเมินประเทิของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x}=4.15$) รองลงมาคือ บุคลากรภาครัฐ โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=3.96$) และอันดับ 3 คือนักท่องเที่ยว ซึ่งก็ยังให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=3.95$)

ภาพประกอบ 43 แสดงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

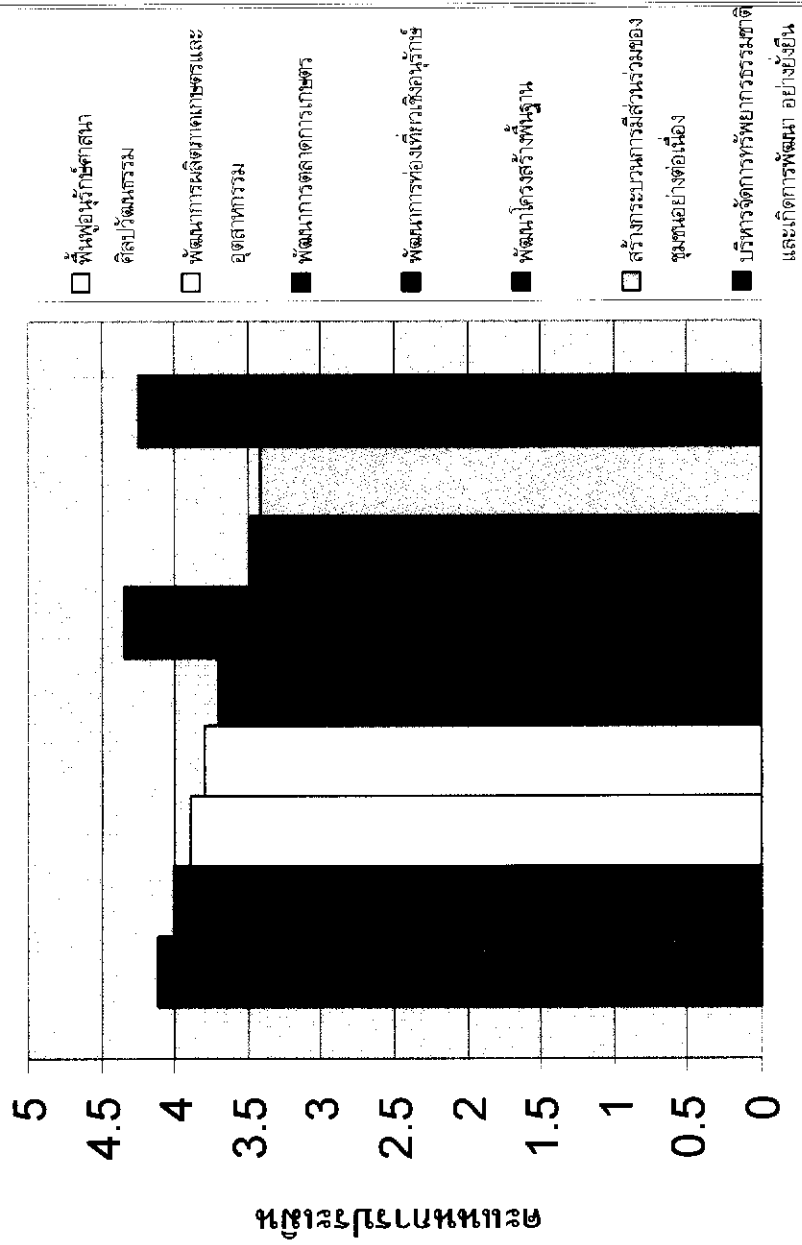
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ เอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ของจังหวัด	บุคลากรภาครัฐ				ผู้ประกอบการ				ประชาชน				นักท่องเที่ยว				รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D		
1. พัฒนามาตรฐานการศึกษา	4.00	0.94	มาก	4.50	0.74	มาก	3.95	0.95	3.97	1.00	มาก	4.11	0.91	มาก	4.11	0.91		
2. จัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ	3.90	0.61	มาก	4.40	0.56	มาก	3.85	0.84	3.85	0.87	มาก	4.00	0.72	มาก	4.00	0.72		
3. พัฒนาครูวิชาชีพครูพัฒนาครู	3.80	0.83	มาก	4.30	0.81	มาก	3.75	0.78	3.75	0.77	มาก	3.90	0.80	มาก	3.90	0.80		
4. พัฒนาการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรม	3.70	0.74	มาก	4.20	0.67	มาก	3.65	0.77	3.65	0.60	ปานกลาง	3.80	0.70	มาก	3.80	0.70		
5. พัฒนาการตลาดการเกษตร	3.60	0.82	ปานกลาง	4.10	0.89	มาก	3.55	0.77	3.55	0.94	ปานกลาง	3.70	0.86	มาก	3.70	0.86		
6. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	4.30	0.79	มาก	4.75	0.97	มาก	4.20	0.92	4.15	0.87	มาก	4.35	0.89	ปานกลาง	4.35	0.89		
7. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	3.40	1.08	ปานกลาง	3.85	0.98	มาก	3.38	0.81	3.33	0.77	ปานกลาง	3.49	0.91	ปานกลาง	3.49	0.91		
8. สร้างระบบงานมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน	3.35	0.89	ปานกลาง	3.76	1.06	มาก	3.26	0.78	3.25	0.85	ปานกลาง	3.41	0.90	ปานกลาง	3.41	0.90		
9. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ เกิดการพัฒนา อย่างยั่งยืน	4.20	0.94	มาก	4.65	1.09	มาก	4.10	0.83	4.05	0.70	มาก	4.25	0.89	มาก	4.25	0.89		
รวม	3.81	0.85	มาก	4.28	0.86	มาก	3.74	0.95	3.73	0.82	มาก	3.89	0.87	มาก	3.89	0.87		

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินกลยุทธ์ในการพัฒนาของจังหวัดนครศรีธรรมราชในอีก 5 ปี ข้างหน้า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม ความเห็นด้วยในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.89$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แบบสอบถามคิดว่าสิ่งที่เป็กลยุทธ์อันดับ 1 คือ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเห็นว่าเป็กลยุทธ์ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.35$) รองลงมา คือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเห็นว่าเป็กลยุทธ์ในระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.25$) และอันดับที่ 3 คือ พัฒนามาตรฐานการศึกษา ซึ่งยังคงเห็นว่าเป็นกลยุทธ์ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.11$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการการประเมินกลยุทธ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมาคือบุคลากรภาครัฐ โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน($\bar{x} = 3.81$) และอันดับ 3 คือประชาชน ก็ยังให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.74$)

กลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา

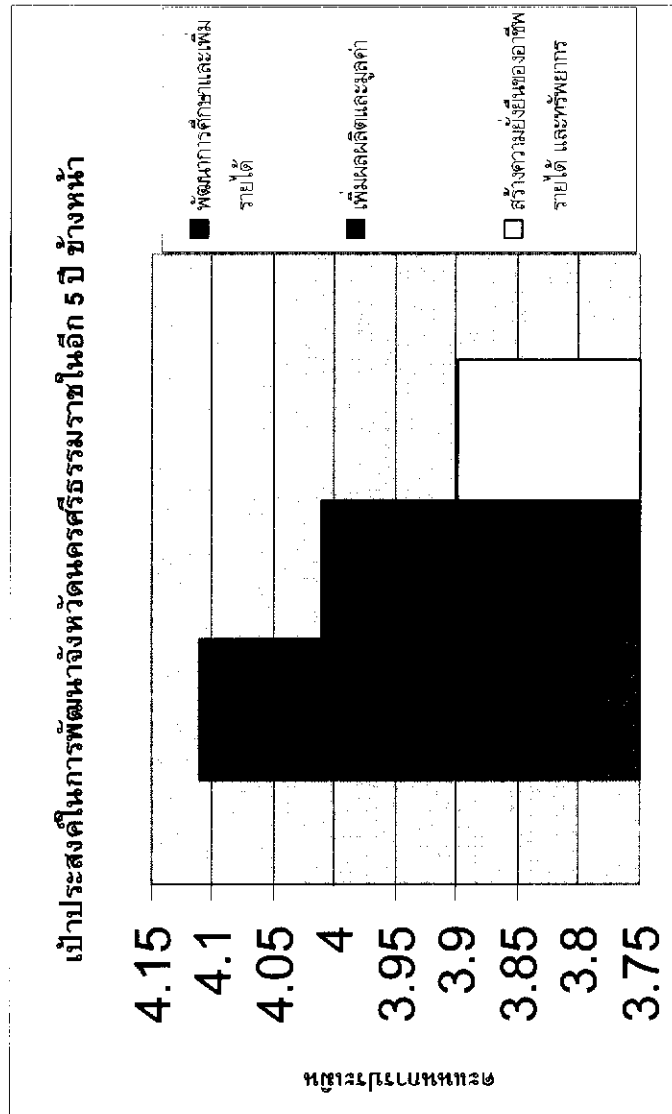
ภาพประกอบ 44 แสดงกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 20 แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการประเมินเป้าประสงค์ในการพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา

เป้าประสงค์ของจังหวัด	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
นครราชสีมา														
1. พัฒนาการศึกษและเพิ่มรายได้	4.10	0.89	มาก	4.19	1.16	มาก	4.15	0.89	มาก	4.00	0.91	มาก	4.11	0.89
2. เพิ่มผลผลิตและมูลค่า	4.00	0.71	มาก	4.10	0.56	มาก	4.05	0.85	มาก	3.90	0.69	มาก	4.01	0.68
3. สร้างความยั่งยืนของอาชีพ รายได้	3.90	0.76	มาก	4.00	0.80	มาก	3.90	0.90	มาก	3.80	0.63	มาก	3.90	0.78
และทรัพยากร														
รวม	4.00	0.79	มาก	4.09	0.84	มาก	4.03	0.89	มาก	3.90	0.92	มาก	4.01	0.78

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินเป้าประสงค์ในการพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมาในอีก 5 ปี ข้างหน้า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นด้วยในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แบบสอบถามคิดว่าสิ่งที่เป็นกลยุทธ์อันดับ 1 คือ พัฒนาการศึกษและเพิ่มรายได้ โดยเห็นว่าเป็นเป้าประสงค์ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมา คือ เพิ่มผลผลิตและมูลค่า โดยเห็นว่าเป็นเป้าประสงค์ในระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.01$) และอันดับที่ 3 คือ สร้างความยั่งยืนของอาชีพ รายได้ และทรัพยากร ซึ่งยังคงเห็นว่า เป็นกลยุทธ์ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.90$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการประเมินเป้าประสงค์ของจังหวัด นครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมาคือ ประชาชน โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.03$) และอันดับ 3 คือบุคลากรภาครัฐ ซึ่งก็ยังให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.00$)

ภาพประกอบ 45 แสดงเป้าประสงค์ในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาในอีก 5 ปีข้างหน้า

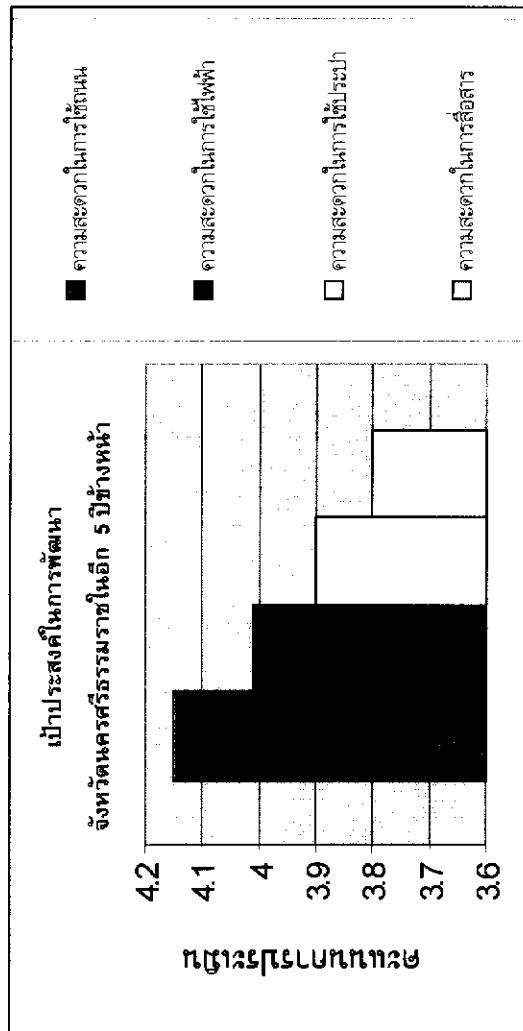
ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินการมีส่วนร่วมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภค	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. ความสะดวกในการใช้ถนน	4.13	0.78	มาก	4.10	0.77	มาก	4.10	0.91	มาก	4.25	0.81	มาก	4.15	0.82
2. ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า	4.00	0.87	มาก	3.95	0.86	มาก	3.94	0.89	มาก	4.13	1.02	ปานกลาง	4.01	0.91
3. ความสะดวกในการใช้ประปา	3.93	0.87	มาก	3.80	0.87	มาก	3.82	0.75	มาก	4.03	0.97	มาก	3.90	0.87
4. ความสะดวกในการสื่อสาร	3.80	0.89	มาก	3.75	1.00	มาก	3.71	0.92	มาก	3.92	0.95	ปานกลาง	3.80	0.94
รวม	3.97	0.85	มาก	3.90	0.87	มาก	3.89	0.87	มาก	4.08	0.94	มาก	3.96	0.88

จากตาราง 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคในจังหวัดนครราชสีมาด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าอันดับ 1 คือ ความสะดวกในการใช้ถนน โดยเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมา คือ ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า โดยเห็นว่าอยู่ระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.01$) และอันดับที่ 3 คือ ความสะดวกในการใช้ประปา ซึ่งยังคงเห็นว่าอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.90$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยว โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) รองลงมาคือบุคลากรภาครัฐ โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.97$) และอันดับ 3 คือผู้ประกอบการ ซึ่งก็ยังให้คะแนนเฉลี่ยในระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.90$)

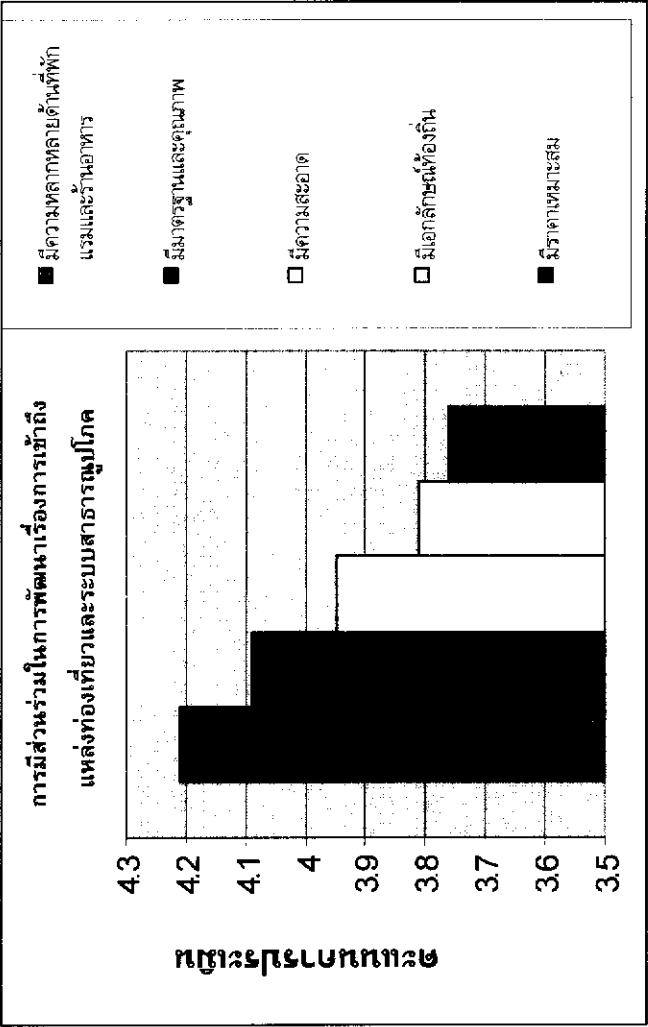
ภาพประกอบ 46 แสดงเป้าประสงค์ในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาในอีก 5 ปี ข้างหน้า

ตาราง 22 แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ประเมินที่พักและร้านอาหาร

ที่พักและร้านอาหาร	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. มีความหลากหลายด้านที่พักแรมและ ร้านอาหาร	4.02	1.06	มาก	4.33	1.14	มาก	4.30	0.98	มาก	4.20	1.15	ปานกลาง	4.21	1.08
2. มีมาตรฐานและคุณภาพ	3.96	0.90	มาก	4.12	0.79	มาก	4.21	0.89	มาก	4.08	0.78	ปานกลาง	4.09	0.84
3. มีความสะอาด	3.88	0.78	มาก	4.03	0.86	มาก	3.97	0.90	มาก	3.91	0.93	ปานกลาง	3.95	0.87
4. มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น	3.75	0.78	มาก	3.89	0.68	มาก	3.75	0.96	มาก	3.84	1.04	มาก	3.81	0.87
5. มีราคาเหมาะสม	3.67	0.91	มาก	3.62	0.91	มาก	3.56	0.75	มาก	3.63	1.02	มาก	3.62	0.90
รวม	3.86	0.84	มาก	4.00	0.81	มาก	3.96	0.89	มาก	3.92	0.98	มาก	3.94	0.88

จากตาราง 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินที่พักและร้านอาหาร ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.94$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าอันดับ 1 คือ มีความหลากหลายด้านที่พักแรมและร้านอาหาร โดยเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.21$) รองลงมา คือ มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยเห็นว่าอยู่ระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.09$) และอันดับที่ 3 คือ มีความสะอาด ซึ่งยังคงเห็นว่าอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.95$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาคือประชาชน โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.96$) และอันดับ 3 คือนักท่องเที่ยวซึ่งให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.92$)

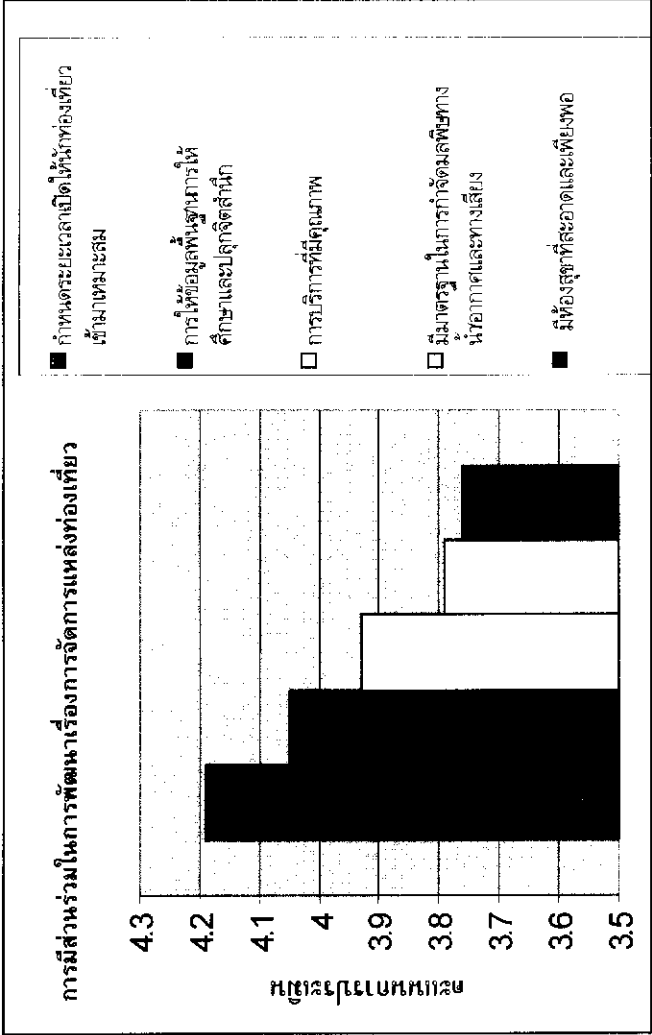
ภาพประกอบ 47 แสดงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเรื่องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค

ตาราง 23 แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

แหล่งท่องเที่ยว	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. กำหนดระยะเวลาเปิด-ปิดให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาเหมาะสม	4.10	0.79	มาก	4.33	1.01	มาก	4.20	0.83	มาก	4.13	0.81	มาก	4.19	0.86
2. การให้ข้อมูลพื้นฐาน / การให้ศึกษา และปลูกจิตสำนึก	3.93	0.85	มาก	4.21	0.98	มาก	4.06	0.71	มาก	4.01	0.99	มาก	4.05	0.88
3. การบริการที่มีคุณภาพ	3.84	0.82	มาก	4.09	1.03	มาก	3.93	0.86	มาก	3.85	0.95	มาก	3.93	0.92
4. มีมาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ/ อากาศและทางเสียง	3.76	0.82	มาก	3.92	0.92	มาก	3.84	0.84	มาก	3.65	0.93	ปานกลาง	3.79	0.88
5. มีห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ	3.55	0.94	ปานกลาง	3.80	0.69	มาก	3.69	1.05	มาก	3.49	1.02	ปานกลาง	3.63	0.93
รวม	3.84	0.84	มาก	4.07	0.93	มาก	3.94	0.83	มาก	3.83	0.81	มาก	3.92	0.85

จากตาราง 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมิน แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอยู่
ระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.92$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าอันดับ 1 คือ กำหนดระยะเวลาเปิด - ปิดให้นักท่องเที่ยวเหมาะสม โดย
เห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.19$) รองลงมา คือ การให้ข้อมูลพื้นฐาน/การให้ศึกษาและปลูกจิตสำนึก โดยเห็นว่าอยู่ระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.05$) และอันดับ
ที่ 3 คือ การบริการที่มีคุณภาพ ซึ่งยังคงเห็นว่าเป็นระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.93$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$) รองลงมาคือ ประชาชน โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x}=3.94$) และอันดับ 3 คือ บุคลากรภาครัฐ ซึ่งให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=3.84$)

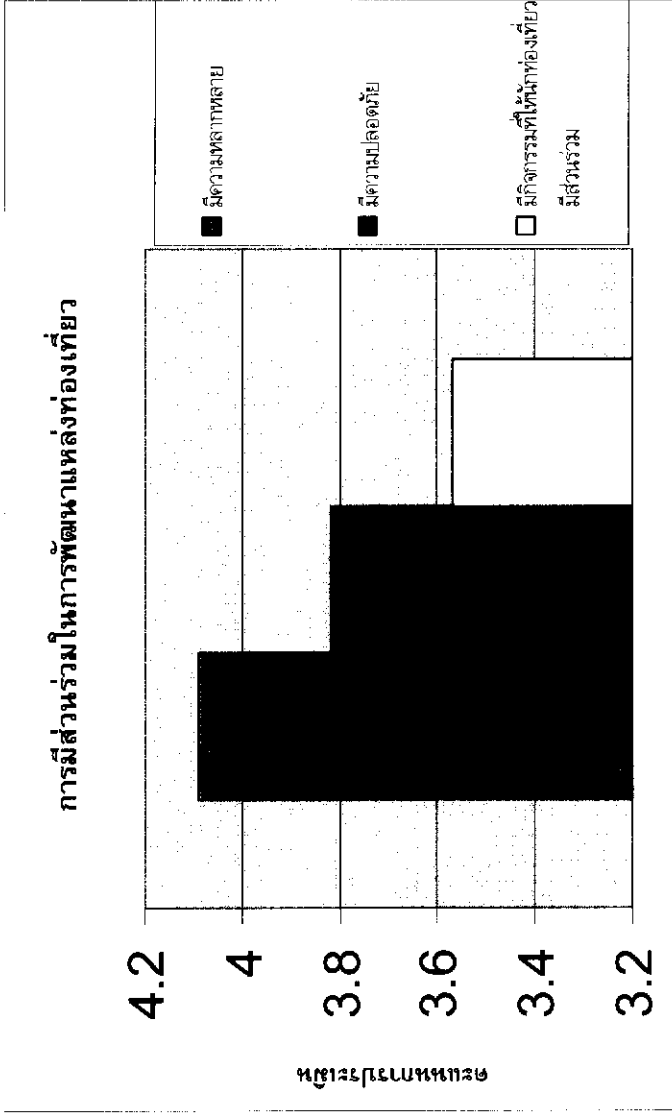
ภาพประกอบ 48 แสดงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเรื่องการจัดแหล่งท่องเที่ยว

ตาราง 24 แสดงความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
1. มีความหลากหลาย	3.99	0.94	มาก	4.58	0.91	มาก	3.86	1.09	มาก	3.94	1.12	มาก	4.09	1.02
2. มีความปลอดภัย	3.90	0.93	มาก	4.04	0.86	มาก	3.68	0.89	มาก	3.67	0.94	มาก	3.82	0.91
3. มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์	3.86	1.00	มาก	3.85	0.68	มาก	3.01	0.97	ปานกลาง	3.57	1.16	ปานกลาง	3.57	0.95
รวม	3.92	0.96	มาก	4.16	0.82	มาก	3.52	0.91	ปานกลาง	3.73	1.07	มาก	3.83	0.94

จากตาราง 24 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.83$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าอันดับ 1 คือ มีความหลากหลาย โดยเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมา คือ มีความปลอดภัย โดยเห็นว่าอยู่ระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.82$) และอันดับที่ 3 คือ มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.57$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับ กิจกรรม ของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือ ผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) รองลงมาคือ บุคลากรภาครัฐ โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.92$) และอันดับ 3 คือประชาชนซึ่งให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.52$)

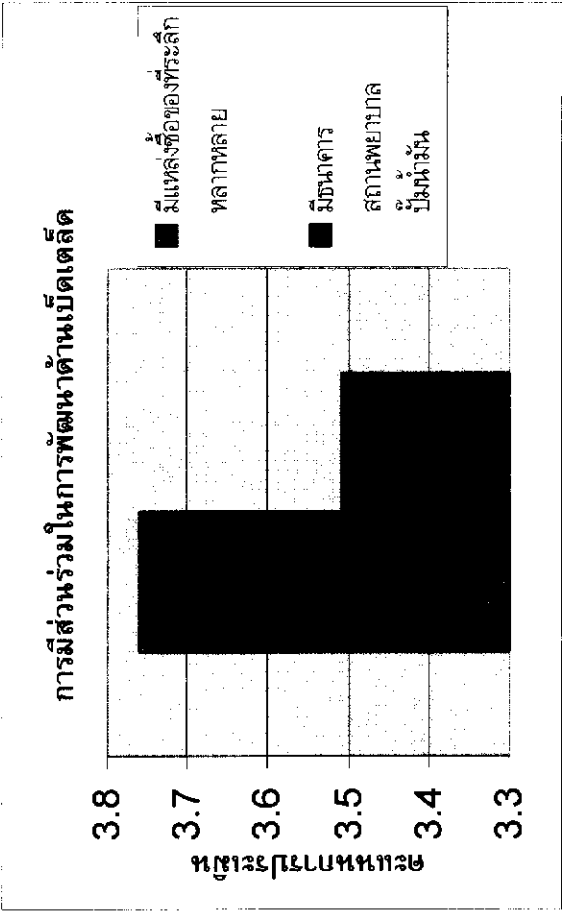
ภาพประกอบ 49 แสดงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ตาราง 25 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมาเป็นเขตลัดของบุคลากรภาครัฐ
ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

เบ็ดเตล็ด	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีแหล่งช้อปปิ้งที่หลากหลาย	3.50	1.00	ปานกลาง	4.28	1.05	มาก	3.62	1.06	ปานกลาง	3.65	1.18	ปานกลาง	3.76	1.07	มาก
2. มีธนาคาร สถานพยาบาล บิมน้ำมัน	3.30	1.11	ปานกลาง	3.95	1.06	มาก	3.58	1.01	ปานกลาง	3.22	1.36	ปานกลาง	3.51	1.14	ปานกลาง
เพียงพอ															
รวม	3.40	1.05	ปานกลาง	4.11	1.05	มาก	3.60	1.03	ปานกลาง	3.43	1.27	ปานกลาง	3.64	1.10	ปานกลาง

จากตาราง 25 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา
เบ็ดเตล็ดโดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ายู่ระดับดีปานกลาง ($\bar{x} = 3.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าอันดับ 1 คือ
มีแหล่งช้อปปิ้งที่หลากหลาย โดยเห็นว่ายู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.76$) ส่วนการมีธนาคาร สถานพยาบาล บิมน้ำมันเพียงพอ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็น
ว่ายู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.51$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับ เบ็ดเตล็ด ของจังหวัดนครราชสีมา
พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมาคือประชาชน โดยมีการให้
คะแนนเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.60$) และอันดับ 3 คือนักท่องเที่ยวซึ่งให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$)

ภาพประกอบ 50 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลเบ็ดเตล็ด

ตาราง 26 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครราชสีมาของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

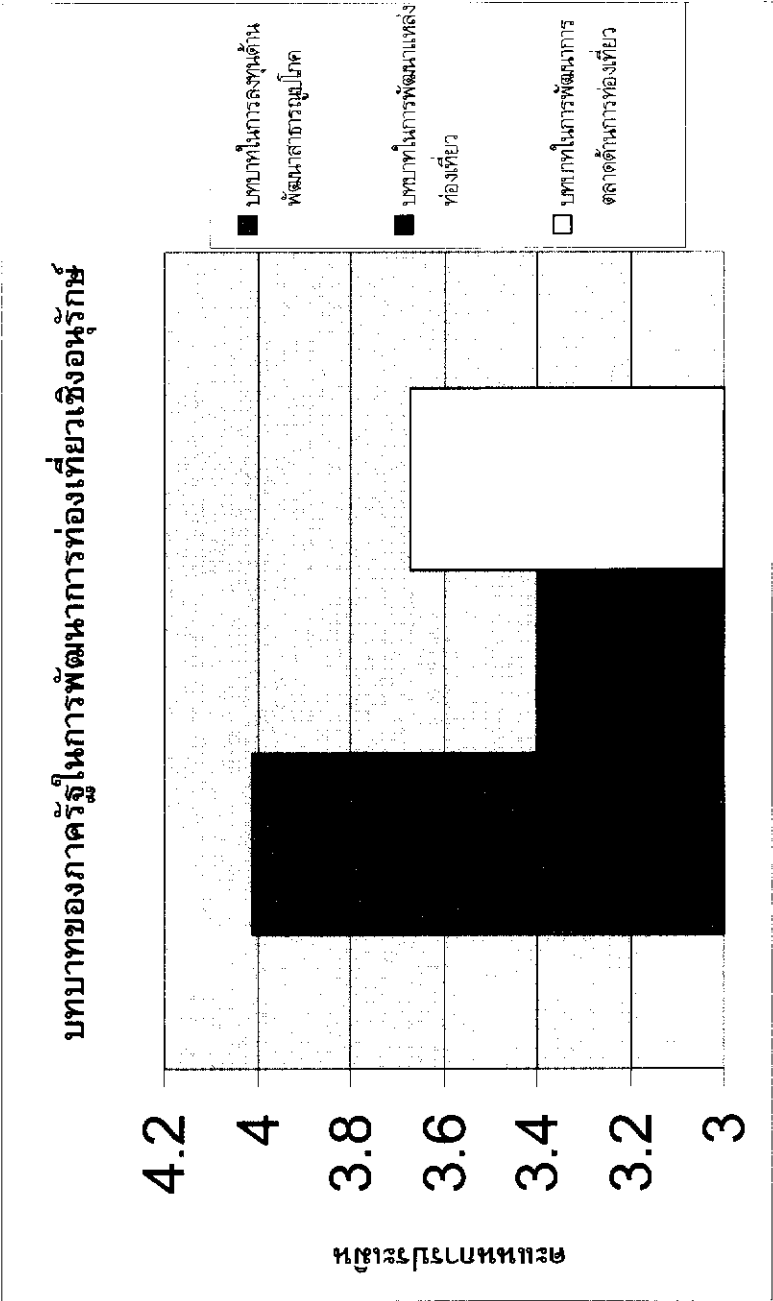
บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	S.D	ระดับความคิดเห็น
ภาครัฐ														
1. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	3.85	1.14	มาก	4.38	0.80	มาก	3.88	0.88	มาก	3.93	1.13	มาก	4.01	0.99
2. บทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.30	0.89	ปานกลาง	3.81	0.93	มาก	3.40	0.85	มาก	3.07	1.16	ปานกลาง	3.40	0.96
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	3.40	1.06	ปานกลาง	4.19	0.75	มาก	3.60	0.88	ปานกลาง	3.50	0.93	ปานกลาง	3.67	0.91
ภาคเอกชน														
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านสาธารณูปโภค	3.60	1.00	ปานกลาง	4.21	0.78	มาก	3.87	0.98	มาก	3.52	0.99	ปานกลาง	3.80	0.94
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	3.96	0.95	มาก	4.19	0.81	มาก	3.45	0.64	ปานกลาง	3.52	1.08	ปานกลาง	3.78	0.87
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ	3.36	1.00	ปานกลาง	4.14	0.65	มาก	3.67	0.90	ปานกลาง	3.37	0.87	ปานกลาง	3.64	0.86

ตาราง 26 (ต่อ)

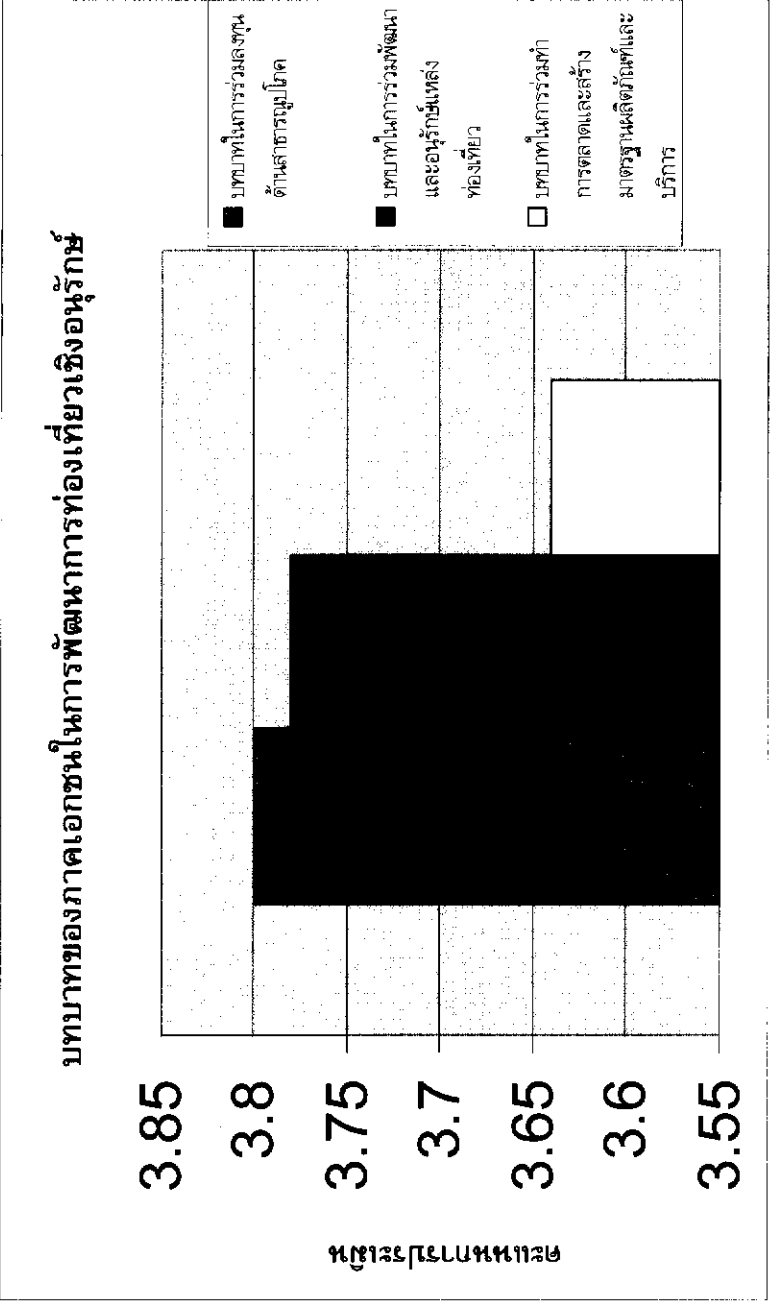
บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	บุคลากรภาครัฐ			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D
ภาคประชาชน														
1. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น	4.15	0.97	มาก	4.19	0.87	มาก	4.23	0.90	มาก	3.84	1.06	มาก	4.10	0.95
2. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว	3.46	0.97	ปานกลาง	4.14	1.04	มาก	3.86	0.86	มาก	3.72	0.93	มาก	3.80	0.95
3. บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติงานและประเมินผลการพัฒนา	3.43	1.10	ปานกลาง	3.85	0.96	มาก	3.56	0.79	ปานกลาง	3.47	0.99	ปานกลาง	3.58	0.96
4. บทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจท่องเที่ยวและได้รับการกระจายรายได้	3.13	1.19	ปานกลาง	3.57	1.18	ปานกลาง	3.04	0.89	ปานกลาง	3.25	1.12	ปานกลาง	3.25	1.10
รวม	3.56	1.02	ปานกลาง	4.07	0.88	มาก	3.66	0.87	มาก	3.52	1.02	ปานกลาง	3.70	0.95

จากตาราง 26 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.70$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าอันดับ 1 คือ มีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นของภาคประชาชน อยู่ในระดับมาก และมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการประเมิน มาก ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมา คือ บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค ของภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของการประเมินเท่ากับ 3 คือ บทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของภาครัฐและบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว ของภาคประชาชน อยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{x} = 3.80$)

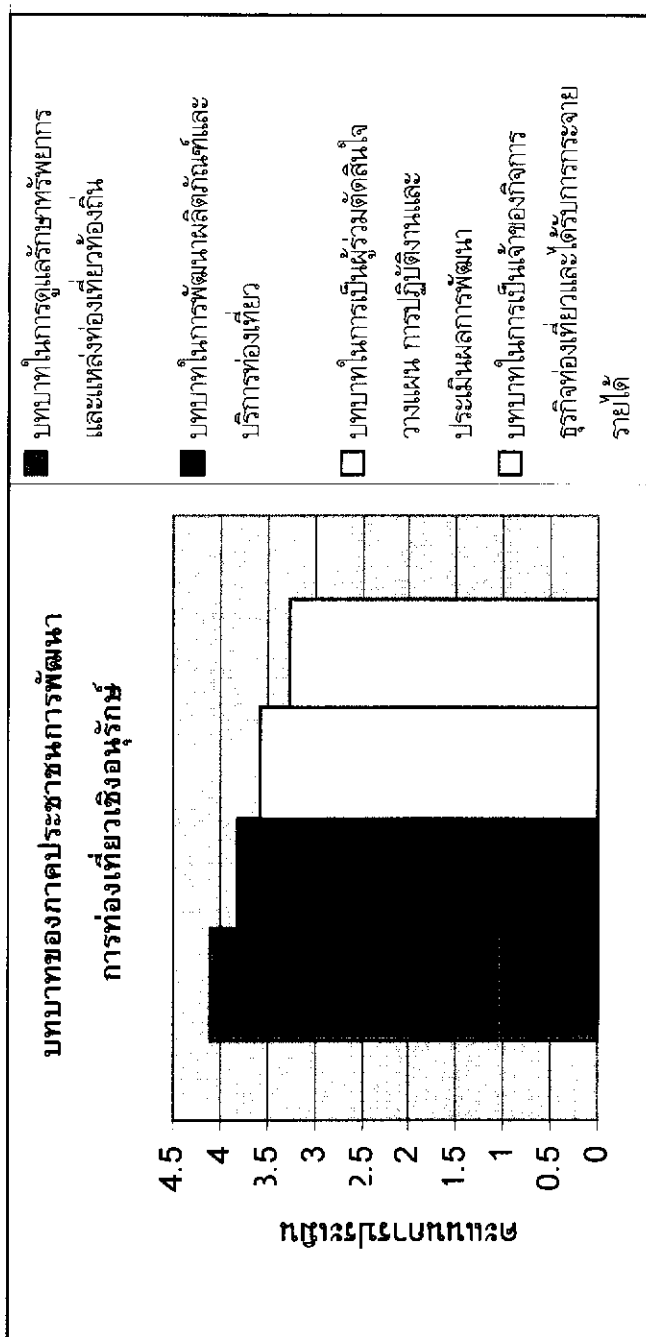
เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มที่ให้คะแนนในการประเมินมากที่สุดคือผู้ประกอบการ โดยให้คะแนนเฉลี่ยในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$) รองลงมาคือ ประชาชน โดยมีการให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.66$) และอันดับ 3 คือ บุคลากรภาครัฐ ซึ่งให้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.56$)

ภาพประกอบ 51 แสดงบทบาทของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ภาพประกอบ 52 บทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ภาพประกอบ 53 บทบาทของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตอนที่ 6 แรงจูงใจของการท่องเที่ยว

ตาราง 27 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

แรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัด นครศรีธรรมราช	(n = 100)		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{x}$	S.D	
6.1 ต้องการความตื่นเต้นเร้าใจหนีความจำเจ	3.95	1.02	มาก
6.2 ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ความเพลิดเพลิน เช่น เที่ยวไป กินไป	3.97	0.99	มาก
6.3 ลดความกระวนกระวายเข้าอกเข้าใจโลก ภายนอก	3.74	0.94	มาก
6.4 ต้องการความปลอดภัย	4.00	1.04	มาก
6.5 ต้องการมีเพื่อน	3.78	1.02	มาก
6.6 ไม่ต้องการกังวลเกี่ยวกับผู้อื่น	3.59	1.11	ปานกลาง
6.7 ต้องการให้คนยอมรับนับถือ	3.70	1.10	มาก
6.8 ต้องการพัฒนาตนเองและนำศักยภาพที่มีมาใช้	4.14	0.96	มาก
6.9 ต้องการมีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง	4.14	0.88	มาก
6.10 ต้องการแสดงออกในการกระทำของตนเอง	3.95	1.06	มาก
รวม	3.89	1.01	มาก

จากตาราง 27 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมาท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เช่น ต้องการความตื่นเต้นเร้าใจหนีความจำเจ ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ความเพลิดเพลิน เช่น เที่ยวไป กินไป ลดความกระวนกระวายเข้าอกเข้าใจโลกภายนอก ต้องการความปลอดภัย ต้องการมีเพื่อน ต้องการให้คนยอมรับนับถือ ต้องการพัฒนาตนเองและนำศักยภาพที่มีมาใช้ ต้องการมีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และต้องการแสดงออกในการกระทำของตนเอง ยกเว้นในข้อต้องการแสดงออกในการกระทำของตนเอง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะของบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 28 แสดงข้อเสนอแนะของบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช (n = 400)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรเสริมความรู้ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว	6	1.50
2. ควรพัฒนาในส่วนของคุณภาพความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด	8	2.00
3. รัฐบาลควรเข้ามาส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก เพื่อส่งเสริมรายได้ของประชาชนภายในพื้นที่	29	7.25
4. ควรมีแหล่งบริการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ภายในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น	14	3.50
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด นครศรีธรรมราชให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย	37	9.25
6. ควรจัดรถประจำทางเพื่ออำนวยความสะดวก ในการเข้าไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครศรีธรรมราช	21	5.25

จากตาราง 28 แสดงข้อเสนอแนะของบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 รองลงมาคือ รัฐบาลควรเข้ามาส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก เพื่อส่งเสริมรายได้ของประชาชนภายในพื้นที่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 ควรจัดรถประจำทางเพื่ออำนวยความสะดวก ในการเข้าไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 ควรมีแหล่งบริการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ภายในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ควรพัฒนาในส่วนของคุณภาพความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 และควรเสริมความรู้ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดนครศรีธรรมราชดังต่อไปนี้

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงควรมีการผลักดันให้เป็นสถานที่ที่เป็นจุดเด่นทางวัฒนธรรมและทำการประชาสัมพันธ์ให้เยาวชน ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวรู้จักและมีความสนใจมาท่องเที่ยวอย่างมากขึ้น โดยการจัด นิทรรศการ ทักษะศึกษา หรือให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนให้แพร่หลาย
2. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ให้ความรู้อย่างเพียงพอเพื่อสามารถถ่ายทอด ความรู้และความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น
3. จัดกิจกรรมหรือแนวทางในการกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนท้องถิ่นให้เกิดความรู้ และหวงแหนสถานที่อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ให้อยู่คู่บ้านคู่เมืองตลอดไป เช่น มีการถ่ายทอดการแสดงศิลปะพื้นบ้าน การเล่าเรื่องราวต่างๆ เป็นต้น
4. ควรเพิ่มเติมป้ายบอกทางให้สะดวกมองเห็นชัดในการเดินทางมาเยือนของ นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น
5. เนื่องจากภายในพิพิธภัณฑสถานมีห้องจัดแสดง 6 ห้อง แต่ละห้องมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อน กว่ากัน จึงควรสร้างจุดเด่นแต่ละห้องให้มีสิ่งดึงดูดใจให้มากยิ่งขึ้น เช่น ห้องที่แสดงเกี่ยวกับ หนังสือและหนังสือควรจัดให้มีกิจกรรมการแสดงหนังสือเพิ่มเติมในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือวันนักชดถกฤษ์ หรือห้องที่มีการแสดงเกี่ยวกับเครื่องก็จัดให้มีการสาธิตการทำเครื่องถม ห้องที่มีการแสดงภาพเขียนก็จัดให้มีกิจกรรมการวาดภาพ ห้องที่แสดงเครื่องดนตรีไทยก็จัดให้มีการเล่นดนตรีไทยเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศและทำให้การมาเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานมีชีวิตชีวาขึ้น

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

1. ควรจัดการท่องเที่ยวเพื่อทัศนศึกษาให้แก่สื่อมวลชนต่าง ๆ นำข้อมูลไปเขียนข่าว โฆษณาประชาสัมพันธ์
2. จัดทำแผนที่การเดินทางชมความงดงามของโบสถ์ วิหาร พิพิธภัณฑสถานของวัดให้ ชัดเจน เพื่อความสะดวกเพิ่มมากขึ้น
3. การดำเนินชีวิตของชุมชนรอบข้าง ควรส่งเสริมให้เน้นหนักเกี่ยวกับการทำ หัตถกรรมพื้นเมือง เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงวัด พระมหาธาตุ

4. จัดนำเที่ยวสำหรับประชาชนและเยาวชนร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ในเชิงพุทธศาสนา ให้มากขึ้น เช่น โครงการทัศนศึกษาสำหรับเยาวชนในภาคฤดูร้อน
5. ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ควรคำนึงถึงคุณภาพและความถูกต้องในการจัดสถานที่จำหน่ายให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
6. สถานที่จอดรถควรจัดให้เหมาะสมและเป็นระเบียบเพื่อมิให้บังความสวยงามของสถานที่
7. เนื่องจากประเพณีการแห่ผ้าขึ้นธาตุ ซึ่งพระบรมธาตุเจดีย์เป็นเสมือนตัวแทนของพุทธศาสนาได้มีการเปลี่ยนแปลงและประยุกต์ประเพณีการปฏิบัติไปบ้างตามกาลเวลา ควรมีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ให้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมเหมือนยุคก่อนให้มากที่สุด
8. จัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาขององค์พระบรมสารีริกธาตุให้นักท่องเที่ยวก่อนเข้ามาชมสักการ เพื่อก่อให้เกิดความซาบซึ้ง
9. ผู้นำเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ควรสร้างจิตสำนึกกับนักท่องเที่ยวในเรื่องการเข้าเยี่ยมชม สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของบ้านเมืองให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม

อุทยานแห่งชาติเขาลง

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติเขาลงยังมีความสมบูรณ์อยู่มาก กรมป่าไม้จึงได้ประกาศจัดตั้งป่าเขาลงเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งที่ 9 ของประเทศไทย และได้รับรางวัลยอดเยี่ยมประเภทท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประจำปี 2541 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544 : 29) และมีแนวทางการพัฒนาที่ดีอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย ดังนี้

1. ระยะแรกของการเดินทางขึ้นเขาลงต้องเดินผ่านหมู่บ้านคีรีวงค์และเป็นบริเวณที่ชาวบ้านปลูกสวนสมรม (สวนผลไม้ที่ปลูกผสมผสานกัน) ควรสนับสนุนให้มีตลาดกลาง ซื้อขายผลไม้ สำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางขึ้นพิชิตยอดเขาลงเพื่อเป็นการกระจายรายได้เพิ่มมากขึ้น
2. บริเวณใดที่มีนักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามามากเกินไปควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวหรือห้ามมิให้เข้ามาท่องเที่ยว ณ จุดนั้นเป็นการชั่วคราวเพื่อเปิดโอกาสให้ธรรมชาติได้ฟื้นตัว
3. สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงทัศนศึกษาให้มากขึ้นและให้ความรู้เชิงอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้นเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผืนป่า

4. อุทยานแห่งชาติเขาลง เปรียบเสมือนห้องสมุดธรรมชาติขนาดใหญ่ ที่รวบรวมพืชพรรณดีกดำบรรพ์ และชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ป่านานาพันธุ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลและรักษาอุทยานแห่งชาตินี้จึงควรมีมาตรการเข้มงวดในการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวให้มีผลกระทบต่อผืนป่าและสัตว์ป่าน้อยที่สุด

5. เพิ่มเติมอัตราค่าลงของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม เช่น การเล่นดนตรีเสียงดัง การจัดกิจกรรมรอบกองไฟ เป็นการสร้างความรำคาญให้นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น และเป็นการรบกวนสัตว์ป่า

น้ำตกกรุงชิง

1. เนื่องจากน้ำตกกรุงชิงมีเส้นทางเดินเท้าจากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติประมาณ 3.5 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมเส้นทางนี้ได้ด้วยตนเองและจุดที่เหมาะสมกับการดูนกมากที่สุดจึงควรมีความเข้มงวดในการส่งเสียงดัง การก่อความไม่สงบให้กับสัตว์ป่า

2. สถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ บริเวณน้ำตกกรุงชิงมีความเหมาะสมเป็นธรรมชาติดีอยู่แล้วจึงไม่ควรให้มีการปลูกสร้างวัสดุใหม่ ๆ ที่ขัดต่อทัศนียภาพของธรรมชาติ

3. ห้ามมิให้นายานพาหนะที่มีเครื่องยนต์เสียงดังหรือมีควันดำเข้าไป ควรสนับสนุนให้มีการเดินเท้าเพียงอย่างเดียวจะเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ให้มีความบอบช้ำน้อยที่สุด

4. พัฒนาพื้นที่โดยรอบบริเวณน้ำตกและจุดชมวิวให้มีสภาพและขีดความสามารถในการรับรองนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของธรรมชาติ

5. ควรมีการส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การรณรงค์ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ไม่นำสิ่งปฏิกูลทิ้งลงในน้ำตก ไม่นำผลผลิตทางธรรมชาติออกจากป่า เพื่อเป็นการรักษาความสมบูรณ์ทางธรรมชาติให้ยั่งยืน ที่สุด

แนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์

จากการศึกษาค้นคว้ายุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชประจำปีงบประมาณ 2547-2550 ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาในระยะยาว มีประเด็นหลักคือ

1. ยุทธศาสตร์การจัดปัญหาความยากจน
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตร อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ OTOP และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และวัฒนธรรม
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. การพัฒนาองค์กรและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

วิสัยทัศน์ นครศรีธรรมราชเมืองศูนย์กลางการเรียนรู้ เมืองเกษตรและท่องเที่ยวหน้าอยู่สู่สังคมพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นพันธกิจที่ทางจังหวัดได้ร่วมมือกันผลักดันยุทธศาสตร์เหล่านี้ให้บรรลุเป้าประสงค์ตามวิสัยทัศน์ควบคู่กับการบริหารจัดการด้านอื่นๆ ของจังหวัด ส่วนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการวางแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นหนักด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากพออยู่แล้ว โดยจัดให้มีการวางแผนเป็นลักษณะของการพัฒนาแบบยั่งยืนและเกิดความสมดุลกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ก่อให้เกิดศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ทั้งนี้จากการลงพื้นที่รวมทั้งจากแบบสอบถามในการทำวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชเพิ่มเติมดังนี้

ตาราง 29 ยุทธศาสตร์ “พัฒนาการท่องเที่ยวสู่อารยธรรมนครศรีธรรมราช”

วิสัยทัศน์ : เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมอันยิ่งใหญ่แห่งภาคใต้

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
พัฒนาการท่องเที่ยวสู่อารยธรรมนครศรีธรรมราช	1. ประชาชนท้องถิ่นเกิดความรักและหวงแหนอารยธรรมท้องถิ่นมากขึ้น 2. ชนบธรรมเนียมประเพณีเป็นที่รู้จักแพร่หลายสู่ภูมิภาคอื่นมากขึ้น	1. จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น 2. มีความตื่นตัวในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรมเพิ่มมากขึ้น 3. ประเพณีเก่าแก่ที่ถูกลืมได้รับการฟื้นฟูให้มีขึ้นอีกครั้ง	1. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้แพร่หลาย 2. ฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ 3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเดินทาง การขนส่ง ที่พัก ร้านอาหาร ให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น

ตาราง 30 ยุทธศาสตร์ "รื้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น"

วิสัยทัศน์ : เป็นเมืองศูนย์กลางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
รื้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์ไว้ 2. ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการดูแลเอาใจใส่เพิ่มมากขึ้น 3. เอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้เผยแพร่สู่สายตาชาวโลก	1. ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น	1. ส่งเสริมและกระตุ้นให้เยาวชนได้เรียนรู้และศึกษาศิลปพื้นบ้านให้มากขึ้น 2. สนับสนุนประชาชนท้องถิ่นให้นิยมใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเอง 3. จัดอบรมและส่งเสริมงานอดิเรกทางด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมไว้

ตาราง 31 ยุทธศาสตร์ "นครศรีธรรมราชดินแดนแห่งพุทธศาสนา"

วิสัยทัศน์ : เป็นเมืองศูนย์กลางทางด้านพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่ของภาคใต้

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
นครศรีธรรมราชดินแดนแห่งพุทธศาสนา	1. ประชาชนมีคุณธรรม มีศีลธรรมและจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น 2. ประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น 3. วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวใต้ตลอดไป	1. ประชาชนอยู่ดี กินดี 2. ปัญหาอาชญากรรมน้อยลง 3. เยาวชนหันมาเข้าวัดเพิ่มมากขึ้น 4. จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น	1. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดวาอาราม 2. จัดคาราวานทัวร์เส้นทางพระพุทธศาสนา 3. สร้าง Website เผยแพร่เพื่อขยายการท่องเที่ยว 4. จัดโครงการรักษาศิลปาวนา

ตาราง 32 ยุทธศาสตร์ "นครศรีธรรมราชธรรมชาติปรีสุทธิ์"

วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราช ธรรมชาติงดงาม

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
นครศรีธรรมราช ธรรมชาติปรีสุทธิ์	1. รักษาความสมบูรณ์ ของธรรมชาติเอาไว้ เช่น ป่าไม้, ดินน้ำลำธาร 2. มีสิ่งแวดล้อมที่สมดุล 3. ประชาชนใช้ ประโยชน์จากธรรมชาติ เหมาะสม	1. ทรัพยากรธรรมชาติ ยังอยู่ในสภาพอุดม สมบูรณ์ 2. จำนวนนักท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้น 3. อัตราการเพิ่มเติม ของเนื้อที่ป่ามีมากขึ้น 4. ปริมาณมลพิษใน อากาศลดลง	1. พัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวเก่าที่มี นักท่องเที่ยวหนาแน่น ให้มีสภาพธรรมชาติให้ เหมาะสม 2. จัดโครงการพัฒนา สิ่งแวดล้อมในชุมชน 3. ลดการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวที่เข้าชั้น วิกฤติ 4. บริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ มีประสิทธิภาพ

ตาราง 33 ยุทธศาสตร์ “พัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว”

วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราชเมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
พัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว	1. นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการมาท่องเที่ยว และต้องการมาเที่ยวอีกในอัตราเพิ่มขึ้น 2. ประชาชนท้องถิ่นมีการปฏิบัติตัวในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีเพิ่มขึ้น 3. มาตรฐานการบริการและมาตรฐานความปลอดภัยมีการพัฒนาที่ดีขึ้น 4. นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปรู้จักจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น 5. เป็นเมืองท่องเที่ยวมิใช่เป็นแค่เมืองผ่าน	1. อัตราการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น 2. ปัญหาอาชญากรรมลดลง 3. นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป รู้จักจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น 4. รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	1. สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์แห่งเมืองคนดี มีน้ำใจ เสนอขายการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ต่อสื่อมวลชน 2. กำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ดีขึ้น 3. ปรับปรุงผังเมืองและสร้างความสวยงามของบ้านเมืองให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ 4. ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความรื่นรมย์ เป็นที่เชิดหน้าชูตาของบ้านเมือง 5. ทำป้ายบอกทางที่เป็นมาตรฐานสากลทั่วจังหวัด

ตาราง 34 ยุทธศาสตร์ "เที่ยวไปกินไป"

วิสัยทัศน์ : "นครศรีธรรมราชอุดมสมบูรณ์ด้วยผลไม้ นานาพันธุ์"

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
เที่ยวไปกินไป	1. ประชาชนมีรายได้จากการขายพืชผักผลไม้เพิ่มมากขึ้น 2. นักท่องเที่ยวรู้จักจังหวัดนครศรีธรรมราชในเรื่องของความอุดมสมบูรณ์ทางด้านเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้น 3. เป็นแหล่งรวบรวมผลไม้ นานาพันธุ์ที่มีชื่อเสียงของภาคใต้ 4. สามารถสร้างรายได้จำนวนหนึ่งและเกิดการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง 5. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	1. ประชาชนหันมาสนใจพัฒนาการปลูกพืชผักผลไม้เพิ่มมากขึ้น 2. มีศูนย์กลางการตลาดทางด้านผลผลิตทางการเกษตรที่ชัดเจนและมีมาตรฐานขึ้น 3. ตลาดการท่องเที่ยวทางการเกษตรขยายวงกว้างขึ้น 4. จำนวนนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้น	1. พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวทางด้านการเกษตรให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น แต่ยังคงรักษาความเป็นธรรมชาติไว้ให้ได้มากที่สุด 2. จัดโครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น 3. สนับสนุนและร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว จัดการนำเที่ยวเชิงเกษตรให้มากขึ้น 4.อบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับชาวบ้านในการจัดทัวร์แบบพำนักระยะยาว (Long Stay) ให้มีความชัดเจนมากขึ้น 5. ร่วมมือกับองค์การสาธารณสุขจัดกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาดในบ้านเรือนและถนนหนทางในจังหวัด เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

ตาราง 35 ยุทธศาสตร์ “วัฒนธรรมเข้มแข็ง”

วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราชเมืองประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
วัฒนธรรมเข้มแข็ง	1. รักษาและอนุรักษ์ วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ กับการเก็บรักษา ประวัติศาสตร์ของ จังหวัดให้คงอยู่ 2. บ้านเมืองมีความ สวยงามมากขึ้น 3. ประชาชนมีความ ซาบซึ้งและภูมิใจใน บ้านเมืองของตน 4. มีจำนวนนักท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น 5. มีกลุ่มพลังท้องถิ่น อนุรักษ์ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ขึ้น	1. จำนวนนักท่องเที่ยว กลุ่มทัวร์ประวัติศาสตร์ เพิ่มมากขึ้น 2. ประชาชนท้องถิ่น ร่วมมือกันรักษาความ เป็นเอกลักษณ์ทาง ประเพณีวัฒนธรรม มีความเข้มแข็งขึ้น 3. จำนวนครั้งในการจัด กิจกรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมมี มากขึ้น 4. สถานที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์ได้รับการ บูรณะเพิ่มมากขึ้น 5. เยาวชนเห็นคุณค่า ทางประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่ม มากขึ้น	1. สร้างความต่อเนื่องของ เส้นทางประวัติศาสตร์ใน จังหวัดนครศรีธรรมราชให้ มีความเชื่อมโยงกันทุก ท้องที่ 2. ปรับปรุงบูรณะสถานที่ สำคัญทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของจังหวัด นครศรีธรรมราช เพื่อเป็น การอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพ สมบูรณ์มากที่สุด 3. จัดประกวดภาพถ่าย เกี่ยวกับสถานที่สำคัญใน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ให้แพร่หลาย 4. ปรับปรุงผิวทางเดินเท้า ให้สวยงาม พร้อมทั้งมีการ ปรับปรุง Street Furniture ต่างๆ เช่น เสาไฟฟ้า ที่พักริมทาง เป็นต้น 5. ประสานงาน สนับสนุน แรงบันดาลใจหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมของ กลุ่มพลังท้องถิ่นในการ อนุรักษ์ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมให้เข้มแข็ง

ตาราง 36 ยุทธศาสตร์ “ธุรกิจสำญจร”

วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราช ท่าเลทอง ธุรกิจกว้างไกล

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
ธุรกิจสำญจร	1. มีนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE (นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ) เพิ่มมากขึ้น 2. สนับสนุนภาคธุรกิจ รวมกลุ่มกันบริหารการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการรักษา การเปิดการค้าเสรีในอนาคต 3. บริหารงานให้เกิดการบูรณาการให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดอย่างต่อเนื่อง 4. รณรงค์การท่องเที่ยวแบบไทยทั่วไทยได้อย่างต่อเนื่อง	1. มีการลงทุนทางด้านธุรกิจในจังหวัดนครศรีธรรมราชเพิ่มมากขึ้น 2. อัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวกลุ่มธุรกิจมีมากขึ้น 3. แผนงานด้านการตลาด การท่องเที่ยวของจังหวัดมีความชัดเจนขึ้น 4. มีการนำเสนอขายโปรแกรมการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องทุกช่วงฤดูกาล 5. มีการตื่นตัวของกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดร่วมกันทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น	1. พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว โดยเน้นตลาดกลุ่ม MICE (นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ) 2. นำเสนอขายการท่องเที่ยวโดยเน้นกิจกรรมการประชุมสัมมนา แสดงนิทรรศการและสินค้านานาชาติ 3. ส่งเสริมกิจกรรมพิเศษต่างๆ เพื่อเพิ่มการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว เช่น การนั่งรถสองแถวชมเมือง การซื้อสินค้าพื้นเมือง การเยี่ยมชมอุตสาหกรรมในครัวเรือน 4. กระตุ้นให้มีการลงทุนด้านต่างๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น การเปิดร้านขายของที่ระลึก การเปิดร้านอาหารพื้นเมือง บริษัทนำเที่ยว 5. จัดโครงการศึกษาดูงานท้องถิ่นต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง "การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช" ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการสร้างแผนยุทธศาสตร์ พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนโดยสามารถสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ
2. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อวิเคราะห์วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประเมินตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit) โดยการสังเกตซึ่งมีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น การเข้าถึง การบริการ คุณสมบัติโดดเด่นและอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว และผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย
2. ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ธุรกิจ วารสารต่าง ๆ หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ฯลฯ
3. ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในช่วงวันทำการปกติและวันหยุดทำการ ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินและตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตและวิเคราะห์ด้วยตนเอง โดยอาศัยเค้าโครงแบบประเมิน ซึ่งสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่กลับคืนมาครบ จำนวน 400 ชุด จัดวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 11.5 for Windows ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การประเมินผลทรัพยากรท่องเที่ยวต่างด้านต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ และประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินและตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Audit)

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าพบว่า ควรส่งเสริมและพัฒนาในด้านการประชาสัมพันธ์ให้รู้จักกันแพร่หลายและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการถ่ายทอดอย่างดีพอ และควรเน้นหนักการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกและตระหนักในมรดกอันล้ำค่าของบรรพบุรุษ

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จากการวิจัยพบว่า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอยู่แล้ว มีทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่น ควรมีการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีปฏิบัติของ

พุทธศาสนิกชนแต่ดั้งเดิมให้คงอยู่คู่บ้านคู่เมืองตลอดไป

อุทยานแห่งชาติเขาหลวง เนื่องจากเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพถือได้ว่าเป็นห้องสมุดทางธรรมชาติขนาดใหญ่ที่รวบรวมพืชพรรณ ดึกดำบรรพ์และปรากฏวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นที่สามารถผสมผสานวิถีการทำการเกษตรกับ ธรรมชาติได้อย่างน่าสนใจ ดังนั้น จึงควรมีการจัดการในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ วิธีการ ดำเนินชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืนมิให้ความเป็นสมัยใหม่เข้ามาทำลายได้

น้ำตกกรุงชิง จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า น้ำตกกรุงชิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติที่มีเสน่ห์ในความเป็นธรรมชาติและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้มากมาย จึงควรร่วมมือกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวนี้ไว้ให้ยังคงรักษาความบริสุทธิ์และความ เป็นธรรมชาติไว้ให้ยั่งยืนตลอดไป

จากแบบสอบถามสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

เพศ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่มที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 181 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.25 เพศหญิงมี 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75

อายุ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 45-54 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.25 รองลงมา มีอายุ 35-44 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อย ละ 25.75 และอันดับที่ 3 มีอายุ 25-34 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.25

สถานภาพ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพ สมรส จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมามีสถานภาพโสด จำนวน 148 คน คิด เป็นร้อยละ 37.00 และลำดับที่ 3 สถานภาพ หย่าร้าง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00

การศึกษา พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษา ปริญญาตรี มีจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา มีการศึกษา ม.ปลาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และอันดับ 3 มีการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50

รายได้ พบว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 รองลงมามีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และอันดับ 3 มีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75

2. การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

พบว่า

2.1 บุคลากรภาครัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นในเรื่องจุดเด่นของแหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม งานประเพณี และกิจกรรมของจังหวัดโดยรวมเห็นด้วย

ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ ด้านกิจกรรม และด้านบริการ มีความคิดเห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละด้านดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในส่วนของการดำเนินงานประเพณี มีความคิดเห็นว่าเป็นจุดเด่นอยู่ในระดับมาก

2.2 ผู้ประกอบการธุรกิจบริการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นในเรื่องจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านงานประเพณี และด้านบริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในส่วนของด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ ด้านกิจกรรม มีความคิดเห็นว่าเป็นจุดเด่นของการดึงดูดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นด้วยในเรื่องจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ ด้านงานประเพณี และด้านบริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในส่วนของด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและด้านกิจกรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ ด้านกิจกรรม และด้านบริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในส่วนของการดำเนินงานประเพณีที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.1 บุคลากรภาครัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความคิดเห็นว่างังหวัดนครศรีธรรมราชมีจุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมาก ส่วนโอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ผู้ประกอบการธุรกิจบริการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมแล้วมีความคิดเห็นว่างจุดแข็งในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับจุดอ่อนและโอกาสในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และอุปสรรคในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

3.3 ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความคิดเห็นว่างจุดแข็งในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช มียังอยู่ในระดับปานกลาง

3.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็น ว่า จุดแข็งในด้านเป็นแหล่งผลิตอาหารทางด้านการเกษตรที่สำคัญของภาคได้อยู่ในระดับมาก สำหรับจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในหลายๆ ด้าน โดยรวมแล้วมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4. เพื่อวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.1 บุคลากรภาครัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ในการที่จะทำวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชให้ตรงตามแผนยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลได้วางไว้

4.2 ผู้ประกอบการธุรกิจบริการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากเช่นกันในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดให้เป็นเป้าประสงค์อีก 5 ปีข้างหน้า

4.3 ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชทั้งหมดมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เรื่องวิสัยทัศน์หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 5 ปีข้างหน้า สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก

4.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก จากแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการที่จะช่วยให้การพัฒนาจังหวัดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยกเว้นความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 5 ปีข้างหน้า ของหน่วยงานภาครัฐ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

5.1 หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช บุคลากรภาครัฐส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง

5.2 ผู้ประกอบการธุรกิจบริการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในด้านที่พักและร้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านเบ็ดเตล็ด ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคอยู่ในระดับมาก

5.3 ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่พักและร้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค มีระดับความคิดเห็นที่จะต้องร่วมกันพัฒนาในระดับมาก ยกเว้นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านเบ็ดเตล็ดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

5.4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นด้วยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่าภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากกว่านี้ สำหรับในด้านที่พักและร้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านเบ็ดเตล็ด ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องร่วมมือกันพัฒนาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ในจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นด้วยในเรื่องแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เช่น ต้องการความตื่นเต้นเร้าใจหนีความจำเจ ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ความเพลิดเพลิน เที่ยวไป กินไป ลดความกระวนกระวายเข้าอกเข้าใจโลกภายนอก ต้องการความปลอดภัย ต้องการมีเพื่อน ต้องการให้คนยอมรับนับถือ ต้องการพัฒนาตนเองและนำศักยภาพที่มีมาใช้ ต้องการมีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และต้องการแสดงออกในการกระทำของตนเอง ตามลำดับ ยกเว้นในเรื่องความต้องการแสดงออกในการกระทำของตนเอง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางที่จะเป็นแรงจูงใจในการเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช

7. ข้อเสนอแนะของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทย

ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 รองลงมาคือรัฐบาลควรเข้ามาส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก เพื่อส่งเสริมรายได้ของประชาชนภายในพื้นที่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 ควรจัดรถประจำทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปท่องเที่ยวยังสถานท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 ควรมีแหล่งบริการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ภายในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ควรพัฒนาในส่วนของความสะอาดสบายในการเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 และควรเสริมความรู้ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว

จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

บุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นว่าทรัพยากรที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาหลวง น้ำตกในเขียว และน้ำตกกรุงชิง ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก ซึ่งในอาณาเขตของอุทยานแห่งชาติเขาหลวงนั้นประกอบไปด้วยภูเขาที่สำคัญมากมาย อาทิ เขากลม เขาโปรห์ เขาปริง เขากล้วยไม้ เขาชี้แรด เขามหาชัย เขายอดเพล เขายอดสังข์ เขากะทิง และยอดเขาหลวงที่เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดของภาคใต้ โดยขุนเขาเหล่านี้ยังเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญที่ก่อให้เกิดเป็นน้ำตกที่สวยงามน่าเที่ยวชมหลายแห่ง ซึ่งรวมไปถึงน้ำตกในเขียว และน้ำตกกรุงชิง ซึ่งน้ำตกทั้ง 2 แห่งนี้เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามและยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่มาก จึงนับได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราชได้

นอกจากนี้ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อนุสาวรีย์วีรชนไทย (จำดำ) และศาลหลักเมือง ทั้งนี้เนื่องจากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารนั้นเป็นที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุขององค์พระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า ภายในพระบรมมหาธาตุเจดีย์ ที่มีความสวยงามและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวไทยได้มาโดยตลอด ซึ่งนับได้ว่าเป็นปูชนียสถานที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในคาบสมุทรภาคใต้ นอกจากนี้ในส่วนของประเพณีที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ประเพณีสารทเดือนสิบ ซึ่งเป็นประเพณีที่ตรงกับวันแรม 15 ค่ำและ 15 ค่ำ เดือน 10 (ประมาณปลายเดือนกันยายนถึงต้นเดือนตุลาคม) ของทุกปี โดยเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ของชาวเมืองนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว และยังมีประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีชักพระหรือลากพระ และประเพณีตักบาตรเทโว ที่นับได้ว่าเป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราชและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

สำหรับกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชคือ การเล่นน้ำตก เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำตกอยู่หลายแห่ง และยังรักษาสภาพความเป็นธรรมชาติ รวมทั้งมีความหลากหลายทางชีวภาพอยู่มาก ทำให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมนันทนาการได้มากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถตอบสนองความต้องการ

ของนักท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจในการเดินทางมาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจยา คำพรรณ เรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจโดยรวมต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และมีความประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาคือสถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถานและประวัติศาสตร์ (รุจยา คำพรรณ. 2546 : บทคัดย่อ)

ในส่วนของการให้บริการที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ การให้บริการด้านที่พัก อาหาร และรถโดยสารประจำทาง ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันการเจริญเติบโตทางธุรกิจการท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงทำให้มีโรงแรมและที่พักภายในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทำให้เกิดการแข่งขันและพัฒนาการในธุรกิจโรงแรมและบริการมากขึ้น ในส่วนของอาหาร จะเห็นได้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นได้ขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นพืช ผัก ผลไม้ และอาหารทะเล ตลอดทั้งปี สำหรับอาหารที่ขึ้นชื่อและเป็นที่ยอมรับประทานกันมากที่สุดของภาคใต้ได้แก่ ขนมจีนเมืองคอน ที่มีจุดเด่นในเรื่องของความอร่อยและความหลากหลายของผักที่ใช้รับประทานเป็นผักแกล้มซึ่งจัดไว้ในถาดใบโต ให้ผู้ที่เข้าไปรับประทานได้ลิ้มลองรสชาติ เป็นต้น

และสุดท้ายที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเป็นจุดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ การให้บริการรถโดยสารประจำทางภายในจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทางภายในจังหวัดมีความสะดวกสบายและรวดเร็ว เพราะมีรถโดยสารประจำทางและไม่ประจำทางคอยให้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก สามารถเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ ได้โดยง่าย และสะดวกสบาย และที่สำคัญอัตราค่าโดยสารก็มีราคาไม่แพงอีกด้วย เหล่านี้ล้วนเป็นจุดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏดังนี้

2.1 จุดแข็งของจังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยรวมมีความคิดเห็นว่าการเป็นแหล่งผลิตอาหารทางการเกษตรที่สำคัญของภาคใต้เป็นจุดแข็งที่สำคัญอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นดินแดนที่อยู่ในภูมิภาคร้อนชื้นแถบกึ่งกลางคาบสมุทรมลายู ระหว่างสองมหาสมุทรและสองอารยธรรมสำคัญของโลก มีระบบนิเวศที่สมดุลและสมบูรณ์ยิ่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติ โดยได้รับขนานนามว่าเป็นดินแดนอันอุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำ และเป็นดินแดนที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร ซึ่งผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของ

จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ยางพารา โดยในปัจจุบันจังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ปลูกยางพาราถึง 1,392,577 ไร่ มีผลผลิต 330,575.20 ตันต่อปี รองลงมาคือ ข้าวและมังคุด เป็นต้น

จุดแข็งของจังหวัดนครศรีธรรมราชอีกอันดั่งรองลงมาคือ การมีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายและสำคัญของภาคใต้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญของภาคใต้ และเป็นดินแดนแห่งต้นกำเนิดของพระพุทธศาสนาที่สำคัญของภาคใต้ เนื่องจากเมืองนครศรีธรรมราชได้ชื่อว่าเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งที่มีประวัติยาวนานกว่า 1,800 ปี มีหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ให้นักท่องเที่ยวได้มาศึกษาค้นคว้ามากมายและสืบเนื่องไปจนถึงการมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชอีกหลากหลาย อาทิ ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ เป็นต้น นอกจากนี้สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสิ่งที่เป็นจุดแข็งที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชคือ การมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP) ที่โดดเด่นของภาคใต้ เช่น เครื่องถม ย่านลิเภา และผ้ายก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างชื่อให้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เป็นอย่างยิ่ง

2.2 จุดอ่อนของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องการขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อขจัดความยากจน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจนในเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อขจัดความยากจน ประกอบกับจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดใหญ่ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร บางครั้งประสบปัญหาต่างๆ เช่น ประสบปัญหาฝนแล้ง และน้ำท่วมในฤดูฝน สภาพดินเปรี้ยว และดินเค็ม ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง ผลผลิตที่ได้ก็เพื่อไว้บริโภคส่วนที่เหลือจึงไว้จำหน่าย ซึ่งทำให้มีความเป็นอยู่แบบพอกินพอใช้ ประกอบกับการกำหนดราคาสินค้าผลผลิตตกต่ำ ซึ่งต้นทุนในการผลิตสูงขายได้ในราคาต่ำ จึงทำให้เกิดความยากจนเพิ่มขึ้น โดยประชากรภายในจังหวัดส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยปีละ 44,387 บาทต่อคน แต่ละครัวเรือนมีรายได้ต่อเดือน 10,789 บาท มีรายจ่าย 8,746 บาท และมีหนี้สินครัวเรือนละ 54,589 บาท ซึ่งในปัจจุบันมีอัตราว่างงานของประชากรภายในท้องถิ่น จำนวน 33,370 คน คิดเป็นร้อยละ 2.73 ของประชากรทั้งจังหวัด และคนงานภาคเกษตรมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,362 บาทต่อคน ประชากรมีรายได้น้อยที่สุด 5 อำเภอ คือ ปากพนัง ถ้าพรธนาบางขัน เขียวใหญ่ และเฉลิมพระเกียรติ (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ 2547 : 7) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่าเป็นจุดอ่อนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับปานกลาง เพราะมีจุดอ่อนในด้านอื่นที่ต้องแก้ไขอย่างจริงจังและเร่งด่วนมากกว่า เช่น ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การสร้างความยั่งยืนของอาชีพและรายได้ รวมทั้งการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

สำหรับในเรื่องของการมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่เสื่อมโทรมขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟู นับว่าเป็นจุดอ่อนในระดับปานกลาง เพราะจังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่กว้างขวาง (6.3 ล้านไร่) อดีตมีทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก แต่ปัจจุบันพื้นที่ป่าได้ถูกทำลายเหลือเพียงร้อยละ 18.23 ในปี 2540 จากทั้งหมด 1.13 ล้านไร่ โดยเฉพาะป่าไม้ถูกทำลาย เช่น การเผาป่าพรุดอนเกร็ง ป่าชายเลนถูกบุกรุก เพื่อทำการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ไม่น้อยกว่า 63,000 ไร่ สร้างปัญหามลภาวะให้กับท้องที่ มีการทำลายต้นน้ำลำธาร การขุดหน้าดิน การดูทราย ทำลายสภาพแวดล้อม และฝนแล้ง เป็นต้น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ. 2547 : 15) และนอกจากนี้ยังมีจุดอ่อนในเรื่องของการขาดการวางแผนและการจัดการด้านตลาดท่องเที่ยว และการมีปัญหอาชญากรรมสูง ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติของปี 2547 ที่ผ่านมามีการโดยคดีต่าง ๆ จำนวน 3,791 คดี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.18 เป็นต้น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ. 2547 : 15)

2.3 โอกาสของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมของประชากรส่วนใหญ่พบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีโอกาสในระดับมากในการที่จะพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในเรื่องต่อไปนี้ คือ

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีโอกาสในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบันภาครัฐได้มีนโยบายสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น มีการสนับสนุนให้รวมกลุ่มในการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ภูมิภาคและสู่จังหวัดเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสในการพัฒนาด้านระบบส่งเสริมสินค้าทางการเกษตรมากขึ้น และมีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ตลาดสากล ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลได้เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่โดยมีธุรกิจหลัก ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการเดินทางระหว่างประเทศ ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจรองลงมา ได้แก่ ธุรกิจการจำหน่ายของที่ระลึก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการเดินทางในประเทศ เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นธุรกิจที่กระตุ้นอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการก่อสร้างและพัฒนาที่ดิน และส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในระดับรากหญ้าได้

2.4 อุปสรรคของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในระดับ ได้แก่เรื่องต่อไปนี้ คือ มีการกีดกันทางการค้า ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเติบโตทางด้านเทคโนโลยี ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม การขาดความชัดเจนในเรื่องยุทธศาสตร์ของชาติ ความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชขึ้นอยู่กับสถานการณ์โลก การขาดความชัดเจนในนโยบายการศึกษา เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชทั้งสิ้น เนื่องจาก

อุปสรรคบางอย่างเป็นผลกระทบจากสถานการณ์โลก ซึ่งเป็นผลกระทบภายนอก อาทิ ความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจ ราคาน้ำมันที่ส่งผลให้ค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น การเกิดวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติ การเกิดสงครามระหว่างประเทศ เป็นต้น

3. ผลการวิเคราะห์วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏดังนี้

3.1 วิสัยทัศน์ หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชอีก 5 ปีข้างหน้า โดยรวมมีความคิดเห็นด้วยในวิสัยทัศน์ของจังหวัดอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ เห็นว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้ เป็นเมืองศูนย์กลางการเกษตรที่สำคัญ เป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ และมีสังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน

3.2 ยุทธศาสตร์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นที่ชัดเจนโดยรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ เป็นศูนย์กลางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และชุมชนเข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมที่ยั่งยืน มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีจิตสำนึกสาธารณะ พัฒนาศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมากขึ้น

3.3 กลยุทธ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.4 เป้าประสงค์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ให้ความเห็นในระดับมาก มีเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาและเพิ่มรายได้ โดยมีการเพิ่มผลผลิตและมูลค่าสร้างรายได้ที่ยั่งยืนของอาชีพ รายได้ และทรัพยากร

4. ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จะต้องทำการพัฒนาในเรื่องต่างๆ ตามลำดับดังนี้

4.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ทั้งในเรื่องของความสะดวกในการใช้ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และการสื่อสาร ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปัจจุบันมีการปรับปรุงและพัฒนา ระบบการคมนาคมและระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ภายในจังหวัด เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัด เช่น การขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ เป็นต้น

4.2 ด้านที่พักและร้านอาหาร โดยรวมมีความคิดเห็นด้วยในเรื่องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก กล่าวคือมีความคิดเห็นว่ามีหลากหลายด้านที่พักแรมและร้านอาหาร มีมาตรฐานและคุณภาพ มีความสะอาด และมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีการส่งเสริมและเน้นหนักในเรื่องของการให้บริการการท่องเที่ยว และการพัฒนาภาคบริการ ซึ่งได้ดำเนินการเร่งรัดการพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการ โดยให้ความรู้ทักษะ ทั้งมาตรฐานการบริการและการจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความตกลงระหว่างประเทศในการให้บริการ เป็นต้น

4.3 ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างยังไม่แน่ใจในเรื่องของการบริการแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด นครศรีธรรมราช อาทิ ในเรื่องของการกำหนดระยะเวลาเปิด - ปิด ให้นักท่องเที่ยวเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวเหมาะสม การให้ข้อมูลพื้นฐาน/การให้มีการศึกษาและปลูกจิตสำนึก การบริการที่มีคุณภาพมีมาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ/อากาศและเสียง สุดท้ายคือการมีห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ ซึ่งหลักความเป็นจริงแล้วการที่จะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดได้นั้นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ให้มาก เพราะเป็นสิ่งที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเกิดการประทับใจต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดต่าง ๆ ได้

4.4 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมมีความคิดเห็นด้วยในเรื่องการมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก เช่น ในเรื่องของความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในการท่องเที่ยวและมีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย ทั้งภูเขา น้ำตก ทะเล มีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุ และประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตที่ดีงาม มีความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนา โดยเป็นเมืองศูนย์กลางในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมของภาคใต้ และได้รับรายงานการท่องเที่ยวมากที่สุด สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชได้แบ่งประเภทการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขาหลวง น้ำตกพรมโลก น้ำตกกรุงชิง ฯลฯ การท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวประเภทเมืองและชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านคีรีวง ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งชาติเขาหลวง เป็นต้น และสุดท้ายคือการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและโบราณสถาน ได้แก่ บ้านหนังตะลุง สุชาติทรัพย์สิน วัดพระธาตุวรมหาวิหาร หอพระพุทธสิหิงค์ หอพระอิศวร หอพระนารายณ์ งานบุญสารทเดือนสิบ งานแห่ผ้าขึ้นธาตุ ฯลฯ เป็นต้น

4.5 ด้านเบ็ดเตล็ด ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด ได้แก่ เรื่องการมีแหล่งซื้อของที่ระลึกหลากหลาย และมีธนาคาร สถานพยาบาล ปิมน้ำมันเพียงพอ เป็นต้น

4.6 ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยรวมมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค รองลงมาคือบทบาทร่วมกันในการพัฒนา การทำการในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว และควรมีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นด้วย เนื่องจากถ้าทุกฝ่ายมีความร่วมมือในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและมาตรฐานการบริการที่มีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพสูง เพราะจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ถ้าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดและเพิ่มช่องทางข่าวสารข้อมูลในการท่องเที่ยวให้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ยังคงดูแลรักษาระบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ก็จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชเพิ่มมากขึ้น

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความแรงจูงใจของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

โดยรวมพบว่ามีแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก กล่าวคือส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าต้องการความตื่นเต้นเร้าใจเห็นความจำเจ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความเพลิดเพลิน เช่น การได้เที่ยวไป กินไป โดยในการท่องเที่ยวนั้นจะทำให้เป็นการลดความกระวนกระวายเข้าอกเข้าใจโลกภายนอก ทำให้มีการพัฒนาตนเองและนำศักยภาพที่มีมาใช้ สามารถแสดงออกในการกระทำของตนเอง ให้ผู้อื่นยอมรับ และเป็นการได้รับประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต้องการความปลอดภัยในระหว่างการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ในการท่องเที่ยวนั้น มักต้องการให้มีเพื่อนในระหว่างการท่องเที่ยว รวมทั้งไม่ต้องการกังวลเกี่ยวกับผู้อื่นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ :-

1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ

จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก ดังนั้นเราจะต้องมีการดูแลรักษาให้แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติให้ยั่งยืนตลอดไป โดยดำเนินการดังนี้

1. ควรเร่งส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้รู้จักกันแพร่หลายมากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวเดิม เช่น หาดหินงาม หาดสิชล อุทยานแห่งชาติเขานัน อุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีด สระลำดาบศรีปราชญ์ หอพระอิศวร หอพระนารายณ์ ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวควรจัดทำโฆษณาที่เด่นชัดของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีจุดขายที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น เช่น การจัดทำเว็บไซต์ (Website) เพิ่มเติมในอินเทอร์เน็ต (Internet) การโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุให้มากขึ้น เนื่องจากมีเพียงโฆษณาเชิญชวนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยชุด "ไทยเที่ยวไทย" เท่านั้น และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชเพียงแค่เข้าไปเย็นกลับเปรียบเสมือนจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแค่เมืองผ่านเท่านั้น เพราะยังไม่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชดีพอ ถ้ามีการกระตุ้นและการประชาสัมพันธ์พัฒนาการตลาดเพิ่มมากขึ้นก็จะส่งผลให้เกิดการฟάνักกระยะยาวขึ้น

2. ควรจัดกิจกรรมพิเศษพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบใหม่ให้หลากหลายมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้นักท่องเที่ยวต้องการแสวงหากิจกรรมและสถานที่ที่แปลกใหม่ ดังนั้นเพื่อสนองความต้องการของแต่ละบุคคลและเป็นการขยายการท่องเที่ยวให้กว้างขวางขึ้น จึงควรจัดสรรกิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

3. ควรจัดกิจกรรม รมรณรงค์ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกอย่างต่อเนื่อง ให้แก่คนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการบริการการท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวของท้องถิ่นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่นและก่อให้เกิดความหมุนเวียนทางเศรษฐกิจหากไม่ร่วมมือกันหรือขาดความร่วมมือในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ จนไม่สามารถสร้างความประทับใจและพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้แล้ว ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่คนในท้องถิ่นเคยได้รับอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวก็จะลดน้อยลงได้ต่อไป

4. ควรมีการออกข้อกฎหมายในการคุ้มครอง หรือการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการรักษาความสะอาดโดยทั่วไป ให้มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตามมาตรการควบคุมสิ่งแวดล้อม นำมาใช้อย่างเข้มงวดกับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับบริการการท่องเที่ยว เช่น การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร การทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

5. อาชีพหลักของประชาชนท้องถิ่น ยังคงเป็นการทำการเกษตร เช่น การทำนา ปลูกผักผลไม้ ดังนั้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่นให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนการพัฒนาควรมีการสนับสนุนและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ให้เป็นพื้นที่นำร่องในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย

2. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่า การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีการปรับปรุงและดำเนินการดังนี้

1. บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวที่จำเป็น จัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคที่เพียงพอและเข้าถึงทุกพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิ ห้องน้ำ ห้องสุขา ไฟฟ้า มีการจัดระบบการเดินทางให้มีรถโดยสารเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อย่างสะดวกสบาย เป็นต้น

2. การดูแลรักษาความปลอดภัยภายในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัด โดยจะต้องมีการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ที่ได้รับการอบรมอย่างดี คอยดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเวลา โดยเฉพาะในช่วงที่เป็นเทศกาลแห่งการท่องเที่ยว ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดควรมีมาตรการรองรับขยะให้เพียงพอและจัดเก็บขยะให้รวดเร็ว เป็นระเบียบเรียบร้อยภายในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ

3. ปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบในการเดินทางคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ถนนแคบ ถนนยังไม่เชื่อมต่อกันทำให้เกิดความต้องการที่จะเข้ามาท่องเที่ยวน้อยลง เช่น เส้นทางเดินทางไปอุทยานแห่งชาติเขาหลวง เป็นต้น ควรมีการขยายและพัฒนาถนนให้มีความสะดวกในการเดินทางมากกว่านี้

4. ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรจัดอบรมเพิ่มเติม และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและความชัดเจนในการถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบของการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ด้านแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัด นครศรีธรรมราช

เนื่องจากการทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสมบูรณ์แบบมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ และมีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนอยู่แล้ว แต่จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช เพิ่มเติมเพื่อเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

วิสัยทัศน์

1. วิสัยทัศน์ : เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมแห่งภาคใต้
2. วิสัยทัศน์ : เป็นเมืองศูนย์กลางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
3. วิสัยทัศน์ : เป็นเมืองศูนย์กลางพุทธศาสนาของภาคใต้
4. วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราช ธรรมชาติงดงาม
5. วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราช เมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่
6. วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราชอุดมด้วยผลไม้ นานาพันธุ์
7. วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราชเมืองประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเข้มแข็ง
8. วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราช ท่าเลทอง ธุรกิจกว้างไกล

ยุทธศาสตร์

1. ยุทธศาสตร์ : พัฒนาการท่องเที่ยวสู่อารยธรรมนครศรีธรรมราช
2. ยุทธศาสตร์ : อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ยุทธศาสตร์ : นครศรีธรรมราช ดินแดนแห่งพุทธศาสนา
4. ยุทธศาสตร์ : นครศรีธรรมราช ธรรมชาติบริสุทธิ์
5. ยุทธศาสตร์ : พัฒนาภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยว
6. ยุทธศาสตร์ : เที่ยวไปกินไป
7. ยุทธศาสตร์ : วัฒนธรรมเข้มแข็ง
8. ยุทธศาสตร์ : ธุรกิจสำจร

ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาดังกล่าว จะไม่อาจทำให้สำเร็จได้โดยลำพัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะแรกของการมอบหมายภาระหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและยังมีข้อจำกัดที่มีอุปสรรคอีกหลายอย่าง เช่น ด้านบุคลากร งบประมาณ หรือแม้แต่ความไม่ชัดเจนในเรื่องของระเบียบวินัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการและงบประมาณจากสิ่งภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามผู้มีอำนาจหน้าที่ในแต่ละหน้าที่ต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้ตัวเองให้เร็วที่สุด เพื่อที่จะพัฒนาพื้นที่ต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนยุทธศาสตร์ที่ทางจังหวัดได้สร้างไว้แล้วและแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยขอเสนอเพิ่มเติมนี้ จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาจังหวัดและสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ อันส่งผลให้ประชาชนชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความอยู่ดีกินดีตลอดไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านการจัดการท่องเที่ยวให้นครศรีธรรมราชเป็นจุดหมายของการมาเที่ยว มิใช่แค่เมืองผ่านสำหรับนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาความสัมพันธ์ของการมาเที่ยวกับรายได้ของประชากรในท้องถิ่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2547). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา*.
กรุงเทพฯ : กระทรวง.
- _____. (2541). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยและแผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2542*.
กรุงเทพฯ : กระทรวง.
- _____. (2543). *ท่องเที่ยวนครศรีธรรมราช เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้*. (แผ่นพับ).
กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- _____. (2544). *อุทยานแห่งชาติเขาลง ด่านบนเส้นทางสำรวจโลกธรรมชาติ*.
กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *เขาลง ชวนป่าดีดำบรรพ์แดนใต้*.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____. (2545). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*.
กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- _____. (2548). *แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2549 – 2551*. กรุงเทพฯ.
- _____. (2548). *แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://www.com/tour/nakhonsithammarat/map.htm>
วันที่สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2548.
- _____. (2548). *แผนที่สถานที่จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://www.area.obec.go.th/nakhonsithammarat4/provincemap.htmzk>
วันที่สืบค้น 28 ธันวาคม 2548.
- กลุ่มข้อมูลข่าวสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2547).
สภาพทั่วไปจังหวัดนครศรีธรรมราช. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://www.nakhonsithammarat.go.th./location.php>.
วันที่สืบค้น 19 กันยายน 2547.
- เกษม จันทรแก้ว. (2541). *เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม*. โครงการสหวิทยาการ บัณฑิตศึกษา
สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กองงานสถิติจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2546). *สถิติจังหวัดนครศรีธรรมราช*.
- กองทุนสวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546).
2 ปีแห่งการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
เพชรรุ่งการพิมพ์.

- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงาน
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส
พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. (2542).
วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัด
นครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- ทัวร์ไทย. (2548). แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
http://www.tourthai.com/provinces/nakhon_si_thammarat/map.thm
วันที่สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2548.
- ธัญภรณ์ วงศ์อกนิษฐ์. (2543). จิตสำนึกของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระบบ
นิเวศแนวปะการัง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ธานีพันธ์ ศิลปจาร. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย spss. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : บริษัท วี. อินเตอร์ พรินท์ จำกัด.
- นำชัย ทนุผล. (2542). การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. วิทยานิพนธ์ เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นัยนา คุปติมนัส. (2545). ทศนคติและพฤติกรรมที่มีต่อการท่องเที่ยวในประเทศของคน
วัยทำงานหลังภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บริษัทคอร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด. (2545). แผนปฏิบัติการการพัฒนา
การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : บริษัทฯ.
- ปัญญา วีระวิทยเลิศ. (2545). ปฏิบัติการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- พยอม ธรรมบุตร. (มปป.). หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. (เอกสารประกอบคำสอน).
กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาไพโรจน์ นิมาด. (2546). บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์แม่น้ำปากพนัง
ในทัศนะของเจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาสในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
ภาคินพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- พิเชษฐ์ ไพบุลย์ศิริ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. ภาคินพนธ์ ศศ.ม.
(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.

- ไพฑูรย์ ปานทอง. (2546). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สุขเกิด. (2544). บทบาทของรัฐที่มีต่อองค์กรประชาคมในการจัดการสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น. สารนิพนธ์ วท.ม. (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ไพลินพันธ์ สร้อยจาตุรนต์. (2538). กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแนวอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ โดยใช้คู่มือศึกษาระบบนิเวศกรณีศึกษา : นักศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ภูบดินทร์ พันธุ์สวัสดิ์. (2544). การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเมืองพัทยา. ภาคนิพนธ์ การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รุจยา คำพรรณ. (2546). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริญญานิพนธ์ บธม. (การตลาด). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรกัญญา สิทธิธรรม. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มา ณ ระนอง. (2545). การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณี : ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. (2546). ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟื่องฟ้า พรินติ้ง.
- ศิริกุล สิงห์เสนี และคนอื่นๆ. (2544). ทิศทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภชัย สุวรรณสุทธิ. (2538). ภูมิปัญญากับแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศไทย. ภาคนิพนธ์ พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2545). โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ในชุมชนเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2541). การศึกษาเพื่อกำหนด
รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล. กรุงเทพมหานคร.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2544). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ
พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549). กรุงเทพฯ.
- สรินนา หล้าประเสริฐ. (2547). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมา
ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุริพร ภัทราพรนันท์. (2541). ทศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ :
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา ผ่องอำไพ. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาป่าพรุโต๊ะแดง อำเภอสุไหงโก-ลก
จังหวัดนราธิวาส. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา กลัปดี. (2545). การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีการล่องเรือ
ที่ตลาดริมน้ำดอยห้วย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.
(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย เดชะพรหมพันธุ์ และภัทราพร สร้อยทอง. (ม.ป.ป.). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการวิจัยการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติ
ในภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
บางแสน ชลบุรี.
- สมฤทัย เสงสรวงกุล. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่ม
คนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). รายงานสรุปผล
การประชุมประจำปี 2546. ของ สชช. เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (2546). กรุงเทพฯ :
สำนักงานฯ.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2547). ยุทธศาสตร์
การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช. สำนักงานฯ.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราชฝ่ายนโยบายและแผน. (2547). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
จังหวัดแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ 2547 จังหวัดนครศรีธรรมราช. สำนักงานฯ.
- สำนักพิมพ์สารคดี. (2537). นครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารคดี.
- หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. (2548). การเมือง-ข่าว. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://www.thaipost.net/index.asp>. วันที่สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2548.
- โสภี โสพิน. (2544). กลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้สื่อผ่านพันธกิจศึกษา :
การท่องเที่ยวล่องแก่ง ตำบลกรุงชิง อำเภอเทพา จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อภิรมย์ พรหมจรรยา; และคนอื่นๆ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว
เพื่อชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา. สงขลา : คณะอุตสาหกรรม
บริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- อรรถนพ บุญรัตน์. (2535, ตุลาคม). การวางแผนยุทธศาสตร์. เทศาภิบาล.
87(10) : 32 – 36. (วารสารนี้เป็นของกรมการปกครอง มีตัวเลขบอกวันที่และปี)
- อุทัย ทักขิณธรรม. (2542). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยประชาชนในท้องถิ่น
กรณีศึกษา : หมู่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วิทยานิพนธ์ (ปริญญาการวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- Braddon, C.J.H. (1982). British Issues, Paper : *Approaches To Tourism Planning
Abroad*. London : British Authority.
- Butler, R.W. (1974). *Social Implications of Tourist Development*. Annals of Tourism
Research. 2,100 - 101.
- Ceballos – Lascrain., H. (1990). *Tourism, Ecotourism and Protected Areas*. Parks.2 (3) :
31-35
- David B. Weaver. (1998). *Ecotourism in the Loss Developed World*. School of
Tourism and Hotel Management, Griffith University Queensland : Australia.
- Robert W. McIntosh; Charles R. Goeldner & J.R. Brent Ritchie. (1995). *Tourism
Principles, Practices, Philosophies* : The United States of America.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1.1 เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

1.2 อายุ

- 1) 18 – 24 ปี 2) 25 – 34 ปี 3) 35 – 44 ปี
4) 45 – 54 ปี 5) 55 ปีขึ้นไป

1.3 สถานภาพ

- 1) โสด 2) สมรส 3) ม้าย

4) หย่าร้าง

1.4 การศึกษา

- 1) ประถมศึกษา 2) ม.ต้น 3) ม.ปลาย
4) ปริญญาตรี 5) ปริญญาโท 6) อื่น

1.5 รายได้ต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 5,000 2) 5,001 – 10,000
3) 10,001 – 15,000 4) 15,001 – 20,000

ตอนที่ 2 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร

ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวต่อไปนี้ เป็นจุดเด่น ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ					
2.1.1 อุทยานแห่งชาติเขาลว					
2.1.2 อุทยานแห่งชาติเขานัน					
2.1.3 น้ำตกในเขียว					
2.1.4 น้ำตกสี่ขีด					
2.1.5 น้ำตกกรุงชิง					
2.1.6 น้ำตกยอดเหลือง					
2.1.7 น้ำตกถ้ำหังส์					
2.1.8 น้ำตกเขาค้าง					
2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์					
2.2.1 วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร					
2.2.2 สระล่างดาบศรีปราชญ์					
2.2.3 อนุสาวรีย์วีระชนไทย (จำดำ)					
2.2.4 หอพระนารายณ์					
2.2.5 กำแพงเมืองโบราณ					
2.2.6 บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน					
2.2.7 หอพระพุทธรูปหิน					
2.2.8 ศาลหลักเมือง					
2.2.9 หอพระอิศวร/หอพระนารายณ์					
2.2.10 ศาลาโดนก					
2.2.11 กุฏิทรงไทย					

ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวต่อไปนี้เป็นจุดเด่น ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3 งานประเพณี					
2.3.1 ประเพณีสารทเดือนสิบ					
2.3.2 ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ					
2.3.3 ประเพณีชักพระหรือลากพระ					
2.3.4 ประเพณีตักบาตรเทโว					
2.3.5 ประเพณีแห่นางกระดาน					
2.4 กิจกรรม					
2.4.1 เล่นน้ำตก					
2.4.2 เดินป่า					
2.4.3 ทำขนมพื้นบ้าน					
2.4.4 แกะสลักหนังตะลุง					
2.4.5 สานย่านลิเภา					
2.4.5 นั้งสมาธิ					
2.5 บริการ					
2.5.1 ที่พักแรม					
2.5.2 ร้านอาหาร					
2.5.3 รถโดยสารประจำทาง					
2.5.4 ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว					
2.5.5 ร้านขายของที่ระลึก					

ตอนที่ 3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค(SWOT)ในการพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นจุดแข็ง ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.1 จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งผลิตอาหารทางการเกษตรที่สำคัญของภาคใต้					
3.2 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายและสำคัญของภาคใต้					
3.3 แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงของภาคใต้ เช่น วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร					
3.4 เป็นดินแดนแห่งต้นกำเนิดของพระพุทธศาสนาที่สำคัญของภาคใต้					
3.5 มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP) ที่โดดเด่นของภาคใต้ เช่น เครื่องถม ย่านลิเภา ผ้ายก					
3.6 มีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง					
3.7 นครศรีธรรมราชมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ					

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นจุดอ่อน ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.8 ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อ จัดความยากจน					
3.9 มีทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ขาดระบบการ อนุรักษ์และฟื้นฟู					
3.10 ขาดการวางแผนและการจัดการด้านตลาด ท่องเที่ยว					
3.11 มีปัญหาอาชญากรรมสูง					
3.12 ขาดการปลูกฝังในเรื่องการปลูกจิตสำนึกในการ เป็นเจ้าบ้านที่ดี					
3.13 การเมืองขาดพลังผลักดัน					

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้เป็นโอกาส ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3.14 มีโอกาสในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายสนับสนุน					
3.15 มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้ เพราะภาครัฐให้ การสนับสนุนและประชาชนใฝ่รู้					
3.16 มีโอกาสในการพัฒนาด้านระบบส่งเสริมสินค้า ทางการเกษตรมากขึ้น					
3.17 มีโอกาสในการเป็นศูนย์กลางตลาดกลางทาง การเกษตรที่ยิ่งใหญ่ของภาคใต้					
3.18 มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ ตลาดสากล					
ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้เป็นอุปสรรค ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3.19 มีการกีดกันทางการค้าทำให้เกิดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม					
3.20 มีความผันผวนทางด้านธรรมชาติ					
3.21 การเติบโตทางด้านเทคโนโลยีทำให้สิ่งแวดล้อม เสื่อมโทรม					
3.22 ขาดความชัดเจนในยุทธศาสตร์ของชาติ					
3.23 ความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง					
3.24 จำนวนนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับสถานการณ์โลก					
3.25 ขาดความชัดเจนในนโยบายการศึกษา					
3.26 มีการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น					

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช
คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่ข้อความต่อไปนี้ เป็นวิสัยทัศน์ หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 5 ปีข้างหน้า	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4.1 เป็นเมืองศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้					
4.2 เป็นเมืองศูนย์กลางการเกษตรที่สำคัญ					
4.3 เป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ มีสังคมที่พัฒนา อย่างยั่งยืน					

ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการที่จะทำให้อำเภอวิสัยทัศน์ในการพัฒนา จังหวัดศรีธรรมราช
ประสบความสำเร็จในช่วงเวลา 5 ปีข้างหน้า จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เห็นด้วย				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4.4 เป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และชุมชนเข้มแข็ง					
4.5 เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมที่ยั่งยืน					
4.6 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน					
4.7 จัดสำนึกสาธารณะ พัฒนาศักยภาพคนในท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการรักษา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมากขึ้น					

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ต่อไปนี้มีความสำคัญในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด

กลยุทธ์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.8 พัฒนามาตรฐานการศึกษา					
4.9 จัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ					
4.10 พัฒนาอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม					
4.11 พัฒนาการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรม					
4.12 พัฒนาการตลาดการเกษตร					
4.13 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
4.14 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน					
4.15 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
4.16 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน					

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ ควรเป็นเป้าประสงค์ในการพัฒนาจังหวัดในระดับใด

เป้าประสงค์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.17 พัฒนาการศึกษาและเพิ่มรายได้					
4.18 เพิ่มผลผลิตและมูลค่า					
4.19 สร้างความยั่งยืนของอาชีพ รายได้ และทรัพยากร					

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เรื่อง	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค					
5.1.1 ความสะดวกในการใช้ถนน					
5.1.2 ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า					
5.1.3 ความสะดวกในการใช้ประปา					
5.1.4 ความสะดวกในการสื่อสาร					
5.2 ที่พักและร้านอาหาร					
5.2.1 มีความหลากหลายด้านที่พักแรมและร้านอาหาร					
5.2.2 มีมาตรฐานและคุณภาพ					
5.2.3 มีความสะอาด					
5.2.4 มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น					
5.2.5 มีราคาเหมาะสม					
5.3 แหล่งท่องเที่ยว					
5.3.1 กำหนดระยะเวลาเปิด-ปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเหมาะสม					
5.3.2 การให้ข้อมูลพื้นฐาน / การให้ศึกษาและปลูกจิตสำนึก					
5.3.3 การบริการที่มีคุณภาพ					
5.3.4 มีมาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ/อากาศและทางเสียง					
5.3.5 มีห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ					
5.4 กิจกรรมการท่องเที่ยว					
5.4.1 มีความหลากหลาย					
5.4.2 มีความปลอดภัย					
5.4.3 มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์					
5.5 เบ็ดเตล็ด					
5.5.1 มีแหล่งซื้อของที่ระลึกหลากหลาย					
5.5.2 มีธนาคาร สถานพยาบาล ปั้มน้ำมันเพียงพอ					

การมีส่วนร่วมในการวางแผน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.6 บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรมีลักษณะ ต่อไปนี้ในระดับใด					
5.6.1 ภาครัฐ					
5.6.1.1) บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค					
5.6.1.2) บทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
5.6.1.3) บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว					
5.6.2 ภาคเอกชน					
5.6.2.1) บทบาทในการร่วมลงทุนด้านสาธารณูปโภค					
5.6.2.2) บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว					
5.6.2.3) บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ					
5.6.3 ภาคประชาชน					
5.6.3.1) บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น					
5.6.3.2) บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว					
5.6.3.3) บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผนการปฏิบัติงานและประเมินผลการพัฒนา					
5.6.3.4) บทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจท่องเที่ยวและได้รับการกระจายรายได้					

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามชุดที่ 2

การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนา

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : จังหวัดนครศรีธรรมราช

(AN ANALYSIS ON STRATEGIC PLANNING AND SUGGESTION FOR SUSTAINABLE
ECOTOURISM DEVELOPMENT : A CASE STUDY NAKHONSRI THAMMARAT PROVINCE)

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านในการให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามนี้ตามความ
คิดเห็นให้มากที่สุด โดยมีคำถามทั้งหมด 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านต่างๆในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT)

ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

นครศรีธรรมราช

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัด

นครศรีธรรมราช

ตอนที่ 6 แรงจูงใจของการท่องเที่ยว

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะ

นางสาววีราภรณ์ วัชรวัฒน์

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชา การวางแผนและการจัดการ

การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1.1 เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

1.2 อายุ

- 1) 18 – 24 ปี 2) 25 – 34 ปี 3) 35 – 44 ปี
4) 45 – 54 ปี 5) 55 ปีขึ้นไป

1.3 สถานภาพ

- 1) โสด 2) สมรส 3) ม่าย

4) หย่าร้าง

1.4 การศึกษา

- 1) ประถมศึกษา 2) ม.ต้น 3) ม.ปลาย
4) ปริญญาตรี 5) ปริญญาโท 6) อื่น

1.5 รายได้ต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 5,000 2) 5,001 – 10,000
3) 10,001 – 15,000 4) 15,001 – 20,000

ตอนที่ 2 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้หรือไม่

ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวต่อไปนี้ เป็นจุดเด่น ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
2.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ					
2.1.1 อุทยานแห่งชาติเขาหลวง					
2.1.2 อุทยานแห่งชาติเขานัน					
2.1.3 น้ำตกในเขียว					
2.1.4 น้ำตกสี่ขีด					
2.1.5 น้ำตกกรุงชิง					
2.1.6 น้ำตกยอดเหลือง					
2.1.7 น้ำตกถ้ำหังส					
2.1.8 น้ำตกเขาค้าง					
2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์					
2.2.1 วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร					
2.2.2 สระล้งดาบศรีปราชญ์					
2.2.3 อนุสาวรีย์วีระชนไทย (จำดำ)					
2.2.4 หอพระนารายณ์					
2.2.5 กำแพงเมืองโบราณ					
2.2.6 บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน					
2.2.7 หอพระพุทธสิหิงค์					
2.2.8 ศาลหลักเมือง					
2.2.9 หอพระอิศวร/หอพระนารายณ์					
2.2.10 ศาลาโดหก					
2.2.11 ภูมิทรงไทย					

ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวต่อไปนี้เป็นจุดเด่น ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
2.3 งานประเพณี					
2.3.1 ประเพณีสารทเดือนสิบ					
2.3.2 ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ					
2.3.3 ประเพณีชักพระหรือลากพระ					
2.3.4 ประเพณีตักบาตรเทโว					
2.3.5 ประเพณีแห่นางกระดาน					
2.4 กิจกรรม					
2.4.1 เล่นน้ำตก					
2.4.2 เดินป่า					
2.4.3 ทำขนมพื้นบ้าน					
2.4.4 แกะสลักหนังตะลุง					
2.4.5 สานย่านลิเภา					
2.4.5 นั้งสมาธิ					
2.5 บริการ					
2.5.1 ที่พักแรม					
2.5.2 ร้านอาหาร					
2.5.3 รถโดยสารประจำทาง					
2.5.4 ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว					
2.5.5 ร้านขายของที่ระลึก					

ตอนที่ 3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค(SWOT)ในการพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นจุดแข็ง ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3.1 จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งผลิตอาหารทาง การเกษตรที่สำคัญของภาคใต้					
3.2 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ที่หลากหลายและสำคัญของภาคใต้					
3.3 แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญและ มีชื่อเสียงของภาคใต้ เช่น วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร					
3.4 เป็นดินแดนแห่งต้นกำเนิดของพระพุทธศาสนาที่ สำคัญของภาคใต้					
3.5 มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP) ที่โดดเด่นของ ภาคใต้ เช่น เครื่องถม ย่านลิเภา ผ้ายก					
3.6 มีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง					
3.7 นครศรีธรรมราชมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็น เอกลักษณ์ เช่น ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณี แห่ผ้าขึ้นธาตุ					

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นจุดอ่อน ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.8 ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อ จัดความยากจน					
3.9 มีทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ขาดระบบการ อนุรักษ์และฟื้นฟู					
3.10 ขาดการวางแผนและการจัดการด้านตลาด ท่องเที่ยว					
3.11 มีปัญหาอาชญากรรมสูง					
3.12 ขาดการปลูกฝังในเรื่องการปลูกจิตสำนึกในการ เป็นเจ้าบ้านที่ดี					
3.13 การเมืองขาดพลังผลักดัน					

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้เป็นโอกาส ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3.14 มีโอกาสในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายสนับสนุน					
3.15 มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้ เพราะภาครัฐให้ การสนับสนุนและประชาชนใฝ่รู้					
3.16 มีโอกาสในการพัฒนาด้านระบบส่งเสริมสินค้า ทางการเกษตรมากขึ้น					
3.17 มีโอกาสในการเป็นศูนย์กลางตลาดกลางทาง การเกษตรที่ยิ่งใหญ่ของภาคใต้					
3.18 มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ ตลาดสากล					
ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้เป็นอุปสรรค ของจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3.19 มีการกีดกันทางการค้าทำให้เกิดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม					
3.20 มีความผันผวนทางด้านธรรมชาติ					
3.21 การเติบโตทางด้านเทคโนโลยีทำให้สิ่งแวดล้อม เสื่อมโทรม					
3.22 ขาดความชัดเจนในยุทธศาสตร์ของชาติ					
3.23 ความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง					
3.24 จำนวนนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับสถานการณ์โลก					
3.25 ขาดความชัดเจนในนโยบายการศึกษา					
3.26 มีการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น					

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช
คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่ข้อความต่อไปนี้ เป็นวิสัยทัศน์ หรือความใฝ่ฝันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 5 ปีข้างหน้า	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4.1 เป็นเมืองศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้					
4.2 เป็นเมืองศูนย์กลางการเกษตรที่สำคัญ					
4.3 เป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าอยู่ มีสังคมที่พัฒนา อย่างยั่งยืน					

ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการที่จะทำให้วิสัยทัศน์ในการพัฒนา จังหวัดศรีธรรมราช
ประสบความสำเร็จในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เห็นด้วย				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4.4 เป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และชุมชนเข้มแข็ง					
4.5 เป็นศูนย์กลางการเกษตรผลิตภัณฑ์ OTOP และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมที่ยั่งยืน					
4.6 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน					
4.7 จัดสำนักสาธารณะ พัฒนาศักยภาพคนในท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการรักษา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมากขึ้น					

ท่านคิดว่ากลยุทธ์ต่อไปนี้มีความสำคัญในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับใด

กลยุทธ์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.8 พัฒนามาตรฐานการศึกษา					
4.9 จัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ					
4.10 พัฒนาอนุรักษ์ศาสนาศิลปวัฒนธรรม					
4.11 พัฒนาการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรม					
4.12 พัฒนาการตลาดการเกษตร					
4.13 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
4.14 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน					
4.15 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
4.16 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน					

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ ควรเป็นเป้าประสงค์ในการพัฒนาจังหวัดในระดับใด

เป้าประสงค์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.17 พัฒนาการศึกษาและเพิ่มรายได้					
4.18 เพิ่มผลผลิตและมูลค่า					
4.19 สร้างความยั่งยืนของอาชีพ รายได้ และทรัพยากร					

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เรื่อง	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค					
5.1.1 ความสะดวกในการใช้ถนน					
5.1.2 ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า					
5.1.3 ความสะดวกในการใช้ประปา					
5.1.4 ความสะดวกในการสื่อสาร					
5.2 ที่พักและร้านอาหาร					
5.2.1 มีความหลากหลายด้านที่พักแรมและร้านอาหาร					
5.2.2 มีมาตรฐานและคุณภาพ					
5.2.3 มีความสะอาด					
5.2.4 มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น					
5.2.5 มีราคาเหมาะสม					
5.3 แหล่งท่องเที่ยว					
5.3.1 กำหนดระยะเวลาเปิด-ปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเหมาะสม					
5.3.2 การให้ข้อมูลพื้นฐาน / การให้ศึกษาและปลูกจิตสำนึก					
5.3.3 การบริการที่มีคุณภาพ					
5.3.4 มีมาตรฐานในการทำจัดมลพิษทางน้ำ/อากาศและทางเสียง					
5.3.5 มีห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ					
5.4 กิจกรรมการท่องเที่ยว					
5.4.1 มีความหลากหลาย					
5.4.2 มีความปลอดภัย					
5.4.3 มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์					
5.5 เบ็ดเตล็ด					
5.5.1 มีแหล่งซื้อของที่ระลึกหลากหลาย					
5.5.2 มีธนาคาร สถานพยาบาล ปั้มน้ำมันเพียงพอ					

การมีส่วนร่วมในการวางแผน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	เห็นด้วย				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
5.6 บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค ประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ ควรมีลักษณะ ต่อไปนี้ในระดับใด					
5.6.1 ภาครัฐ					
5.6.1.1) บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนา สาธารณูปโภค					
5.6.1.2) บทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
5.6.1.3) บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้าน การท่องเที่ยว					
5.6.2 ภาคเอกชน					
5.6.2.1) บทบาทในการร่วมลงทุนด้าน สาธารณูปโภค					
5.6.2.2) บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยว					
5.6.2.3) บทบาทในการร่วมทำการตลาดและ สร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ					
5.6.3 ภาคประชาชน					
5.6.3.1) บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น					
5.6.3.2) บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ บริการท่องเที่ยว					
5.6.3.3) บทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ วางแผนการปฏิบัติงานและ ประเมินผลการพัฒนา					
5.6.3.4) บทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการ ธุรกิจท่องเที่ยวและได้รับการ กระจายรายได้					

ตอนที่ 6 แรงจูงใจของการท่องเที่ยว

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

แรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวใน จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความต้องการ				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
6.1 ต้องการความตื่นเต้นเร้าใจในความจำเจ					
6.2 ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ความเพลิดเพลิน เช่น เที่ยวไป กินไป					
6.3 ลดความกระวนกระวายเข้าอกเข้าใจโลกภายนอก					
6.4 ต้องการความปลอดภัย					
6.5 ต้องการมีเพื่อน					
6.6 ไม่ต้องการกังวลเกี่ยวกับผู้อื่น					
6.7 ต้องการให้คนยอมรับนับถือ					
6.8 ต้องการพัฒนาตนเองและนำศักยภาพที่มีมาใช้					
6.9 ต้องการมีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง					
6.10 ต้องการแสดงออกในการกระทำของตนเอง					

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

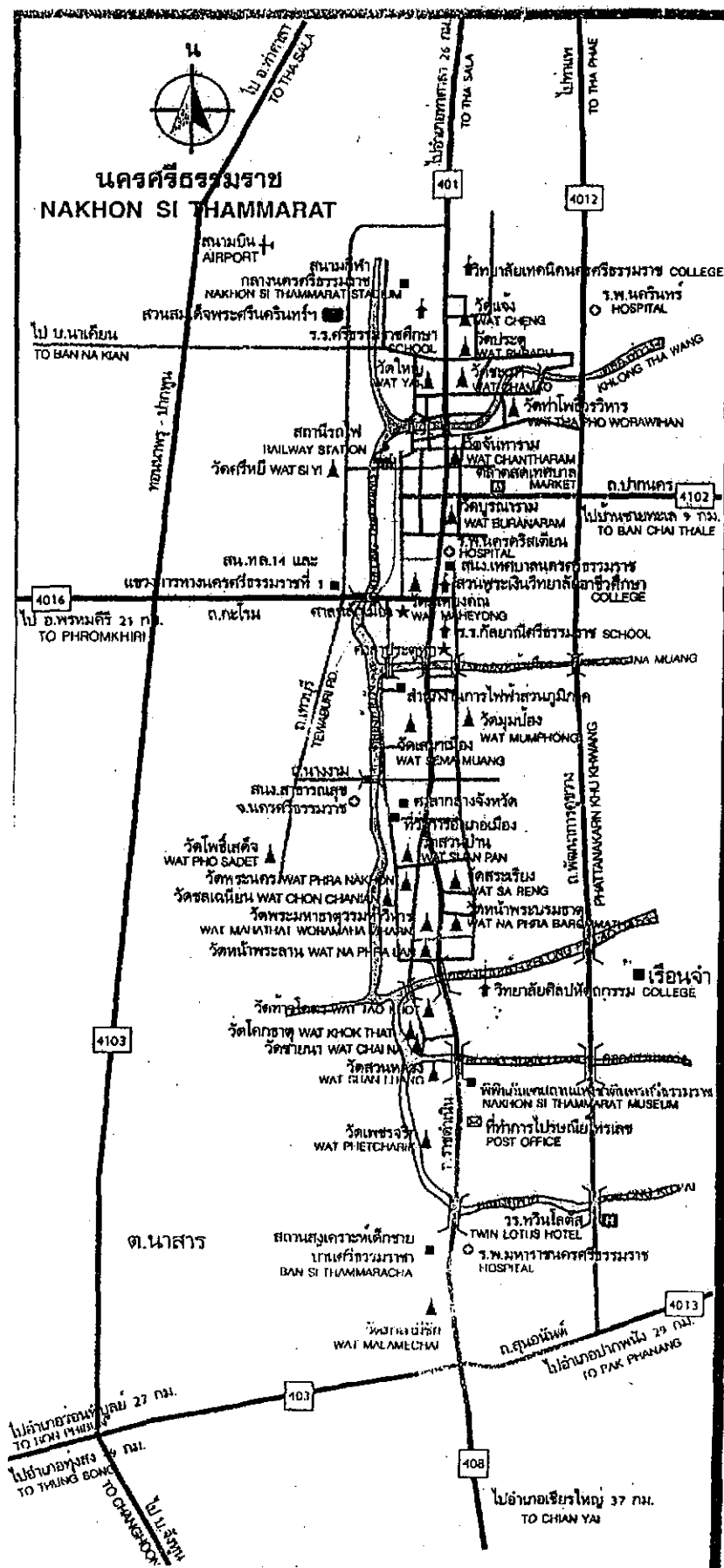
.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

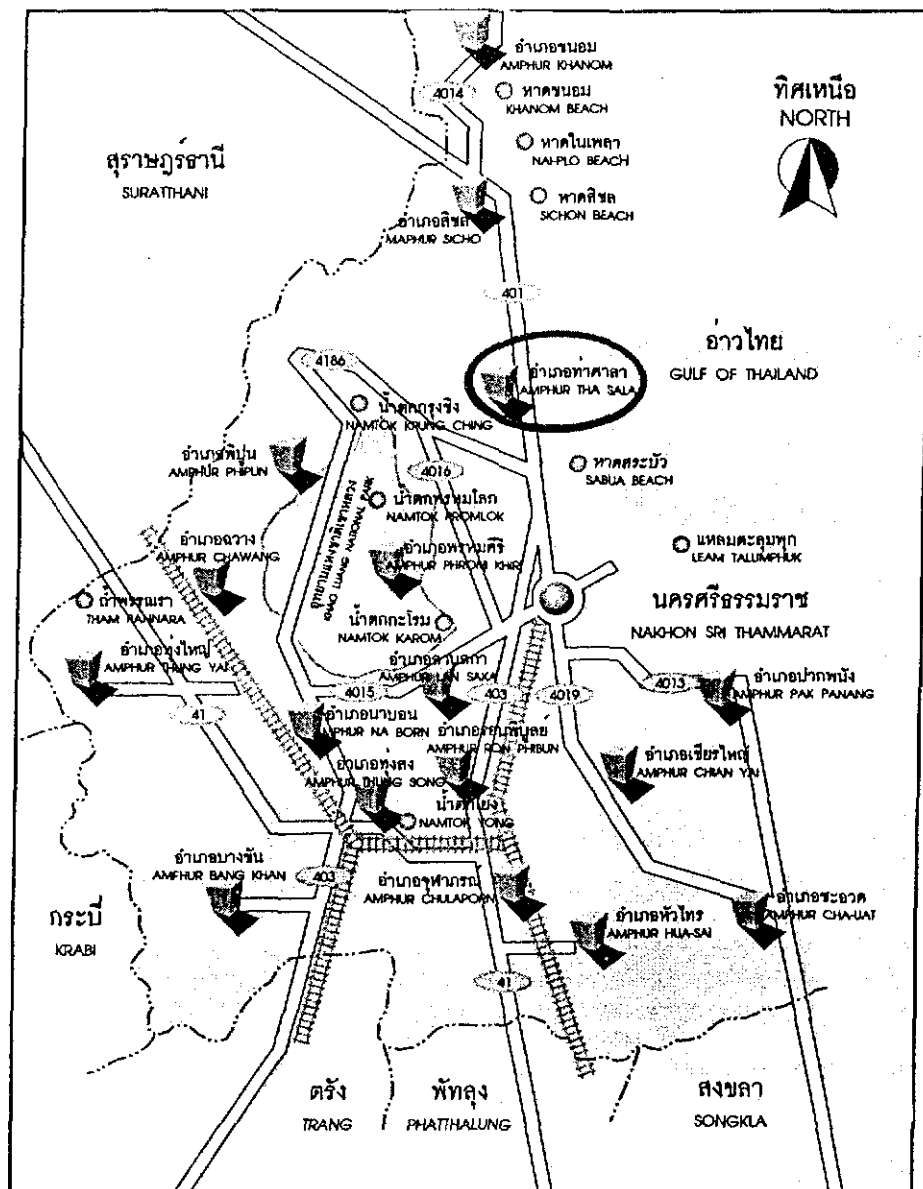

แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : ทัวโรไทย (2548) แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา http://www.tourthai.com/provinces/nakhon_si_thammarat/map.thm

วันที่ สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2548

แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2548). แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.area.obec.go.th/nakhonsithammarat4/provinemap.htm2k>. วันที่สืบค้น 28 ธันวาคม 2548.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อชื่อสกุล	นางสาววิราภรณ์ ้วยวัฒน์
วันเดือนปีเกิด	1 กันยายน 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	105/591 หมู่บ้านวังทองเฮาส์ ถนนนวมินทร์ เขตบึงกุ่มบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2535	ปริญญาตรี วิชาเอกภาษาไทย จากวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2545	ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2549	ปริญญาโท สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ